

AZ OLIMPIAI JÁTEKOKRÓL GYEREKEKNEK

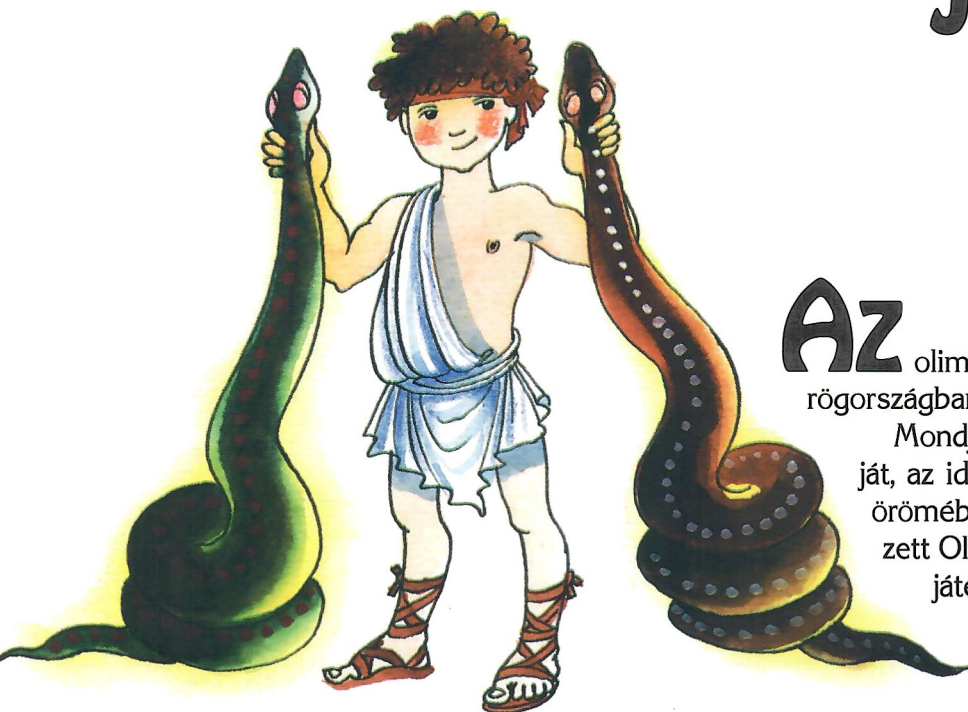
Kalligram

TARTALOM

Előszó.....	3
Hogyan jöttek létre az olimpiai játékok?	4
Milyenek voltak az ókori olimpiai játékok?	6
A csodálatra méltó eredményekről	8
A rajtakapott sportolók	10
A megkésett hajósok	12
A bátor édesanya	14
Mi volt a kalokagathia?	16
Mi volt az ekekheiria?	18
Miért szűntek meg az ókori olimpiai játékok?	20
Ki újította fel az olimpiai játékokat?	22
Milyenek az olimpiai játékok napjainkban?	24
Az olimpiai játékok legsikeresebb sportolói	26
Rendkívüli olimpiai csúcsok	30
Szokatlan utak az aranyéremhez	36
A legsikeresebb magyar sportolók az olimpián	40
Milyenek a téli olimpiai játékok?	54
A téli olimpiai játékok legsikeresebb sportolói	56
A legsikeresebb magyar sportolók a téli olimpiákon	64
Milyen díjakat kapnak az olimpiai bajnokok?	66
Az olimpiai jelképek	68
Az olimpiai kabalafigurák	72
Mi a fair play?	74
Mit jelképeznek a fehér galambok?	79
Magyarország olimpiai bajnokai	80
Mikor és hol rendezték meg az olimpiai játékokat?	83

HOGYAN JÖTTEK LÉTRE AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK?

Az olimpiai játékok létrejöttéről az ókori Görögországban több történet maradt fenn.

Mondják, hogy amikor Zeusz legyőzte apját, az idő istenét, Kronoszt, győzelme feletti örömeiben ünnepélyes sportjátékokat rendezett Olümpiában. Így jöttek létre az olimpiai játékok.

Az olimpiai játékok keletkezéséről szóló második történet Héraklész nevéhez fűződik.

Egyszer, egy napos nyári délutánon Héraklész gondtalanul játszott barátaival az erdőszéli, virágzó réten, amikor hirtelen észrevette, hogy két nagy mérges kígyó közeledik nesztelenül feléjük. Héraklész azonban nemcsak erős, hanem bátor is volt. Egy ugrással a kígyók mellett termett, és szorosan kezébe fogta mindkettőt, majd habozás nélkül megfojtotta őket.

Barátai csak akkor vették észre, milyen veszély leselkedett rájuk, és csodálattal néztek a bátor Héraklészre.

„Most már semmi sem fog ártani nekünk, békésen játszhatunk tovább!” – mondta a fiúknak büszke mosollyal Héraklész, amikor meglátta rémült arcukat.

Mesélik, hogy amikor Héraklész tizenöt éves volt, elkezdett a bátor férfiakkal vadászni járni. Nagyon szerette a vadászatot, és mindig büszke volt, ha a vadászok megdicsérték állhatatosságát és erejét.

Amikor egy nyári alkonyatkor hazafelé tartottak az erdőből, a sűrű bokrok közül váratlanul egy óriási oroszlán ugrott eléjük. A bátor férfiakat azonban a vad egyáltalán nem lepte meg. Rögtön a nyíl vesszőjük után nyúltak, hogy az oroszlánt ártalmatlanná tegyék.

Csak hogy Héraklész gyorsabb volt. Mielőtt a vadászok kilőhették volna nyíl vesszőjüket, pusztán kézzel akkorát ütött az oroszlánra, hogy az állat a földre rogyott, és a veszély elmúlt.

A bátor ifjú rendkívüli erejéről tudomást szerzett egy gazdag ember is, Augiász király Éliszből. Kegyetlen uralkodó volt. Ezenkívül ahol szép lovakat látott, ellopta őket. Kilencvenkilenc gyönyörű fehér lova volt. Mivel az istállókat gyakran kellett takarítani, és Augiász éppen egy ügyes és erős férfit keresett, aki az óriási istállókat néhány nap alatt rendbe teszi. Jutalmul a király három nagy erszény ezüstöt ígért neki.

Héraklész nagy kedvvel fogott hozzá a nehéz munkához. Amikor észrevette, hogy az istállók mennyire elhanyagoltak, kihasználta leleményességét, és odavezette a közeli folyó vizét. Amint a víz

kimosta a piszkot, visszaigazította a folyó medrét eredeti állapotába. Azután megmosta, lecsutakolta a lovakat. Másnapra az istállók falai ragyogtak a tisztaságtól, olyanok voltak, mintha tükörből lettek volna.

Héraklész a munkájával megelégedve elindult az ígért jutalomért. De Augiász nemcsak gazdag és kegyetlen, hanem nagyon fősvény és hamis ember is volt. A pénzt, amit Héraklésznek ígért néhez munkájáért, nem akarta kifizetni.

„Te azt gondold, Augiász, hogy engem csak úgy becsaphatsz?” - kérdezte tőle a feldühödött Héraklész.

„Semmit sem fizetek neked, hiszen nem ígértem semmit! Te talán nem tudod, hogy nekem ingyen dolgoznak az emberek?” - válaszolta neki Augiász, és képmutatón rámosolygott.

Héraklész szeme csak úgy szikrázott a haragtól, ezért Augiász már-már elkezdett azon gondolkodni, hogy mégis kifizeti neki az ígért pénzösszeget. De nem tette meg.

„Megtanítlak arra, Augiász, hogy az ígéretet be kell tartani! Hogy ezt egyszer s mindenkorra megjegyezd!” - jelentette ki a felháborodott Héraklész. Azon nyomban sarkon fordult, becsapta maga mögött az ajtót, és elment Olümpiába.

Ott gyorsan összehívta barátait, hadsereget toborzott, és elfoglalta a fősvény Augiász városát. Elvették az összes lopott pénzét és kincsét. Eből a zsákmányból Héraklész később sportjátékokat rendezett annak jeléül, hogy az igazságnak mindig győznie kell az igazságtalanság felett. Ezeket a versenyeket olimpiai játékoknak nevezték el.

Az ókori olimpiai játékokon maga Héraklész is rajthoz állt, és a birkózásban olimpiai bajnokságot nyert.

Olümpia - szent körzet a mai Görögország területén. Itt a görögök legfőbb istenének, Zeusznak a tiszteletére rendezték meg az olimpiai játékokat.

?

Milyen időközönként rendezték meg az olimpiai játékokat?

...

Az olimpiai játékokat minden negyedik év nyarán rendezték meg.

Az olimpiai játékok fénykorában mintegy 400-600 sportoló vett részt rajtuk. A versenyeket csaknem 45 000 néző tekintette meg.

?

Hányszor rendezték meg az olimpiai játékokat?

...

Az olimpiai sportünnepségekre 293-szor, tehát több mint ezer éven keresztül került sor.

?

Mikor és hol került sor az első ókori olimpiai játékokra?

...

Az első fennmaradt írásos történelmi dokumentumok szerint i. e. 776-ban Olümpiában.

MILYENEK VOLTAK AZ

Mielőtt az olimpiai játékokon elkezdődtek a versenyek, a sportolók és a játékok résztvevői letették az ünnepélyes esküt. Zeusz szobra előtt az olajfaligetben mindegyikük megígérte, hogy tisztességesen fog versenyezni.

Az eskütétel után a versenyzők elkezdtek készülni az egyes versenyekre.

Kezdetben az olimpiai játékokon a sportolók csak egy számban versenyeztek: a stadionfutásban. A futópálya hossza, amely egyenlő volt a stadion hosszával, 192 méter volt.

Azokban az időkben, amikor Olümpiában csak ebben az egy számban versenyeztek, az olimpiai játékok egy napig tartottak.

Az első olimpiai játékokon még valamennyi futó egyszerre futott. Ezért a bírónak nehéz volt helyesen és igazságosan eldönteniük, ki győzött. Olümpiában csak a győzteseket hirdették ki, hogy kik végeztek a további helyeken, nem volt lényeges. Később az olimpiai játékokon a futók előfutamokban indultak, és csak a legjobbak jutottak be az olimpiai döntőbe. Az a futó, aki a döntőben a leggyorsabb volt, olimpiai bajnok lett.

Idővel az olimpiai játékok műsorába felvették a kettős stadionfutást is. A futók már nemcsak abban versenyeztek, ki futja le a leggyorsabban a 192 métert, tehát a stadion hosszát. A legjobbak összemérték erejüket a kétszeres távon is. Futottak oda és vissza is.

Az olimpiai játékok egyre nagyobb népszerűségnek örvendtek az ókori Görögországban, és fokozatosan egyre több versenyszámot rendeztek.

A sportolók az olimpiai győzelemért versenyezni kezdték a birkózásban is.

Az ókori olimpiai játékokon a legérdekesebb versenyszám az öttusa, a pentatlon volt. A pentatlon szó a görög pente szóból származik, ez magyarul ötöt jelent. A pentatlonban tehát öt számban versenyeztek: diszkoszvetésben, távolugrásban, gerelyvetésben, futásban és birkózásban. Azoknak az atlétáknak, akik részt kívántak venni a pentatlon versenyein, hosszú éveken keresztül sokat kellett edzeniük. Csak a legszorgalmasabbak lehettek a győztesek.

Az ókori olimpiai játékok idővel további érdekes versenyszámokkal bővültek, ezért a játékok egy napról fokozatosan hét napra hosszabbodtak meg.

Az olimpiai játékok műsorába az alábbi versenyszámok kerültek be: stadionfutás (dromosz), kettős stadionfutás fordulóval (diaulosz), hosszú távú futószámok (dolichosz), pentatlon, palé (a birkózás egyik fajtája), pankráció, fegyveres futás, ökölvívás, lovasversenyek. A többi versenyszám ezek változata volt.

A leghosszabb futószámban az ókori olimpiai játékokon a futók 24-szer futották végig a stadion hosszát.

ÓKORI OLIMPIAI JÁTÉKOK?

Olümpiában a férfiak versenyeztek, majd később a fiúk is. A fiúk versenyében a felső korhatár 18-20 év volt.

A pankráció, a birkózás és az ökölvívás ötvözete az ókori olimpiai játékok legkeményebb versenyszáma volt. Ebben a számban majdnem minden ütés vagy fogás meg volt engedve.

A CSODÁLATRA MÉLTÓ EREDMÉNYEKRŐL

A NAGY EREJŰ MILÓN

Az ókori olimpiai játékokon Görögország legjobb sportolói vettek részt és mérték össze erejüket a különböző versenyszámokban. Mindenki vágyott arra, hogy megszerezze a gyönyörű babérkoszorút és olimpiai bajnok legyen.

Egyesek olyan kitűnő sportolók voltak, hogy többször is győztek az olimpiai játékokon. Az egyik leghíresebb közülük Milón volt. Hat-szor lett olimpiai bajnok birkózásban.

Milón Krotón városából származott. Már mint kisfiúnak rendkívüli ereje volt. Rendszeresen edzett, mert híres sportoló akart lenni. Büszke volt az erejére, és szívesen dicsekedett vele a nyilvánosság előtt is.

Egyszer, amikor edzésről hazafelé tartott, körülvette néhány ember. Kíváncsiak voltak, vajon Milón tényleg olyan erős-e, mint ahogy beszélnek róla. Megszólították: „Sokat hallottunk az erődről. Mi lenne, ha bemutatnád nekünk?”

A derék ifjú egy pillanatig sem habozott, és mosolyogva azt kérdezte: „Van valakinél egy alma?”

„Igen, éppen egy teli kosárral viszek haza, adok neked egyet” – válaszolta az egyik kíváncsiskodó.

„De minek neked az alma ahhoz, hogy megmutasd az erődöt?” – kérdezte is mindjárt meglepetten, és átadott Milónnak egy nagy piros almát.

„Most aztán nézzetek ide! Ezt a gyönyörű almát csak az ujjaim között fogom tartani a jobb kezemben. Ki tudja kivenni belőle?” – kérdezte magabiztos mosollyal Milón.

És valóban, az emberek egymás után hiába próbálták kivenni Milón ujjai közül az almát. Erősen, de mégis olyan óvatosan tartotta a piros gyümölcsöt, hogy még csak meg sem nyomódott. Milónnak olyan ereje volt, hogy senki sem boldogult vele.

Máskor egy nagy sima követ bekent olajjal, felállt rá, és fogadást kötött az arra menő emberekkel, hogy a kőről senki sem tudja őt letaszítani. Az emberek nem hittek neki, mert már az is nagy művészet volt, ha valaki a csúszós kővön csak egy pillanatra is meg tudott állni. De Milón a fogadást ezúttal is megnyerte. Szilárdan állt a csúszós kővön, és nevetett mindenkin, aki megpróbálta őt letaszítani róla.

Milón leghíresebb tette az volt, amikor egy fiatal bikát átdobott a vállán, és körülmént vele a futópályán az olimpiai stadionban.

Glaukosznak, aki a fiúk ökölvívóversenyében lett olimpiai bajnok (a 65. játékokon i. e. 520-ban), már gyermekkorában olyan nagy ereje volt, hogy szántás közben még az ekéről leesett vasat is visszaverte az öklével. Ezért az apja benevezte a fiúk ökölvívóversenyére, ahol a fia mindegyik ellenfelét legyőzte.

Az olimpiai játékok résztvevői, az ókori görög emberek többségéhez hasonlóan, nemcsak a testükről gondoskodtak. Ügyeltek arra is, hogy állandóan művelődjenek. A szépségideáljukhoz nemcsak az erő és a fizikai rátermettség, hanem az okosság is hozzátartozott.

Milón sem csupán kitűnő sportoló volt, hanem jól tanult, és érdekelte a számtan. De az iskolában is tudta róla mindenki, milyen óriási ereje van. Egyszer lehetősége is nyílt rá, hogy ezt ott is bemutassa.

Az iskola épülete, ahová járt, már nagyon régi volt. Egyszer, a számtanórán a diákok megdöbbenve vették észre, hogy a mennyezet egy része kezd megrepedezni.

„Gyorsan, mindenki fusson ki!” – kiáltotta Milón, és ügyesen felugrott az egyik padra. „Én megtartom a mennyezetet, csak hozzatok nekem egy pár erős deszkát, amellyel a megrepedezett helyeket alátámaszthatom. Csak siessetek már!” És valóban, míg a tanító és a diákok hoztak neki néhány deszkát, két kezével megtartotta a mennyezetet. Ügyesen alátámasztotta velük a megrepedezett helyeket, és amikor meggyőződött róla, hogy a mennyezet nem omlik le, kiment ő is az osztályból.

Mindenki köszönetet mondott Milónnak, ő pedig örült, hogy segíthetett másokon.

Amikor Milón tizennégy éves volt, birkózásban elindult az olimpiai játékokon, és megszerezte a győzelmi babérkoszorút. A birkózók királyának nevezték el.

Ki volt az első olimpiai bajnok?

Olümpiában az első versenyszámban, a stadionfutásban, Koroiba győzött Éliszből.

Az olimpiai bajnok Hérodorosról (aki tízszer nyert a 113-122. olimpiai játékokon a trombitások versenyében) azt mesélik, hogy amikor trombitált, nehéz volt megmaradni a közelében, mert olyan erősen felkavarta maga körül a levegőt. Ez a nagy erejű bajnok állítólag medvebőrön aludt, oroszlánbőrrel takarózott, és hat ember napi kenyéradagját fogyasztotta el.

Ageászról, aki a hosszútávfutásban, a dolikhoszban győzött (a 113. olimpiai játékokon i. e. 328-ban), szintén szól egy közismert történet. Győzelme után még aznap elindult futva Olümpiából a szülővárosába, amely körülbelül 100 km-re volt a játékok színhelyétől. Minél hamarabb tudtára szerette volna ugyanis adni földijeinek az örömhírt olimpiai győzelméről. Ageász az említett távolságot állítólag 9 óra alatt futotta le.

Melankomasz is azok közé az olimpiai bajnokok közé tartozott, akik Olümpiában rendkívüli eredményeket értek el (az ökölvívásban győzött a 207. játékokon i. e. 49-ben). Közismert, hogy verseny közben senki még csak meg sem tudta ütni. Ellenfelei már attól is kifáradtak, ha ezt csak megpróbálták.

Pheidolasz, aki a lóversenyen indult (a 67. olimpiai játékokon i. e. 512-ben) Olümpiában, meglepő dolgot élt át. Lova rögtön a rajt után levetette, és a célba lovása nélkül futott be elsőként. A bírák mégis Pheidolaszt hirdették ki győztesnek, mert ő volt a ló tulajdonosa.

A RAJTAKAPOTT SPORTOLÓK

Azoknak a sportolóknak, akik indultak az ókori olimpiai játékokon, edzőikkel együtt mintegy 30 nappal a játékok megnyitása előtt Olümpiában meg kellett ígérniük, hogy a játékokra tisztességesen és becsületesen fognak felkészülni, és a versenyeken nem fognak csalni. Hasonló fogadalmat tettek a versenybírák is, hogy a versenyeken igazságosan fognak bírászkodni.

Tudták, hogy ha ígéretüket nem tartják be, nemcsak szigorúan meg lesznek büntetve, hanem ennél még nagyobb büntetés is vár majd rájuk. Senki nem fogja őket becsülni, az emberek ki fogják őket nevetni, és ujjal fognak mutogatni rájuk, hogy csaltak az olimpiai játékokon!

Ennek ellenére néhány sportoló mégis megpróbálkozott tisztességtelen módon győzni.

Az első sportolót, aki az ókori olimpiai játékokon csalni próbált, Eupólosznak hívták. Ez a derék, erős ifjú nagyon vágyott rá, hogy győzzön az ökölvívásban. Elismert sportoló volt, és az egyik esélyes, de ellenfelei is igen erősek voltak. Egyáltalán nem volt tehát biztos, hogy övé lesz a győzelem. Ezért, hogy biztos legyen a dolgában, szégyenletes tervet eszelt ki.

Egy nyári alkonyon, amikor az olimpiai faluban a játékok résztvevői vacsorához készülődtek, Eupólosz észrevétlenül ellenfeleihez, Agétórhoz és Prütanniszhoz lépett, majd halkán így szólt hozzájuk: „Akarok látni csodálatos aranyvázákat, amilyenek senkinek sincsenek? Gyertek velem, megmutatom nektek!”

Zavarban lévő, de kíváncsi ellenfelei szó nélkül követték. Nemsokára mindhárman elhagyták az olimpiai falut. Eupólosz megállt egy nagy zöld bokor előtt, ahol elrejtette a kincset. Elővette, és képmutató mosollyal kicsomagolta.

„Hát mit szóltok hozzá, fiúk, láttatok már ehhez hasonlót?” - kérdezte óvatosan az ellenfeleitől.

Majd amikor látta csodálkozó tekintetüket, készségesen hozzátette: „A titek lehet! De meg kell ígérnetek nekem, hogy Olümpiában győzni hagytok engem.”

Agétór és Prütannisz megdöbbentek. De amint Eupólosz kezükbe adta a csodálatos vázákat, már nem haboztak. Eupóloszhoz hasonlóan ők is megfélelkeztek ünnepélyes olimpiai esküjükről. A tisztességtelen ökölvívónak megígérték, hogy az aranyvázákért átengedik neki a győzelmet. Majd mindhárman azon nyomban elhagyták a titkos helyet, nehogy valaki meglássa őket és gyanakodni kezdjen. Agétór és Prütannisz titokban ahhoz a házhoz mentek, ahol a játékok idején laktak, hogy mindkét aranyvázát jól elrejtse.

Eupólosz is visszasietett az olimpiai faluba. Elégedetten dörzsölte össze a tenyerét, hiszen már csak legnagyobb ellenfelét, a legutóbbi olimpia bajnokát, Formiónt kellett lefizetnie. Amikor Eupólosz látta, hogy Formión már megvacsorázott, hozzálépett, és csendben azt kérdezte tőle: „Akarsz látni olyan csodálatos aranykincset, amilyen senkinek sincs? Gyere velem, megmutatom neked!”

A tisztességtelen ökölvívó őt is elvezette a nagy zöld bokorhoz. És amikor elővette a jól titkolt rejtékhelyről a harmadik aranyvázát, Formión bizony nem győzött csodálkozni. Eupólosz most sem habozott sokáig, és óvatosan megszólította ellenfelét:

„Ez az értékes kincs a tiéd lehet, Formión. De nemcsak ez! Adok neked még egy nagy erszény ezüstpénzt is! Csak hogy meg kell nekem ígérned, hogy az olimpiai versenyen megengeded, hogy legyőzzelek!”

Formiön hirtelen nagyon megharagudott. Még hogy őt, az olimpiai bajnokot akarná valaki lefizetni? Már-már alaposan le akarta szidni a hamis Eupóloszt, amikor az ismét csendesen megszólalt:

„Hiszen te már győztél egyszer az olimpiai játékokon, Formiön! A győzelmed már egész életedre hírnevet és pénzt biztosít neked. Engedd ezért át a további győzelmet nekem! Nagyon jól megfizetlek érte!” És ezzel átadta a habozó Formiönnek a csodálatos aranyvázát, valamint egy teli erszény ezüst-pénzt.

Ahogy Formiön a kezében tartotta az értékes kincset, bizony ő sem tudott ellenállni a csábításnak. Ő is megfeledezett olimpiai esküjéről! Megígérte Eupólosznak, hogy párharcukban győzni engedi. Néhány nappal később a tisztességtelen Eupólosz valóban könnyen legyőzte ellenfeleit, és ő lett az új olimpiai bajnok.

Szégyenteljes győzelmének azonban nem örülhetett sokáig. Az olimpiai döntő után ugyanis váratlanul megszólalt a fő versenybíró:

„Te hamis győztes vagy, Eupólosz! Azon az estén, amikor szégyenletesen lefizetted ellenfeleidet, éppen a sűrű bokortól nem messze lévő nagy fánál pihentem! Hallottam, hogyan unszoltad őket, és vártam, mi is lesz ennek a vége. Akkor

csak azért nem büntettelek

meg benneteket, mert bi-

zonyítékra volt szüksé-

gem. De most már

nyilvánvaló, hogy

mind a négyen

megszegtétek

az olimpiai es-

kütöket és csal-

tatok a játéko-

kon!”

Eupólosz na-
gyon megdöbbsent.
De a többiek is, akik
részt vettek az ököl-
vívóversenyeken, néma
ámulatba estek.
Nem akarták elhinni,
hogy valaki csaljon az
olimpiai játékokon.

„Te és az ellenfeleid megszeg-
tétek az olimpiai esküt! Tudjátok, milyen bü-
ntetés vár rátok?” - kérdezte a vétkeket a fő ver-
senybíró.

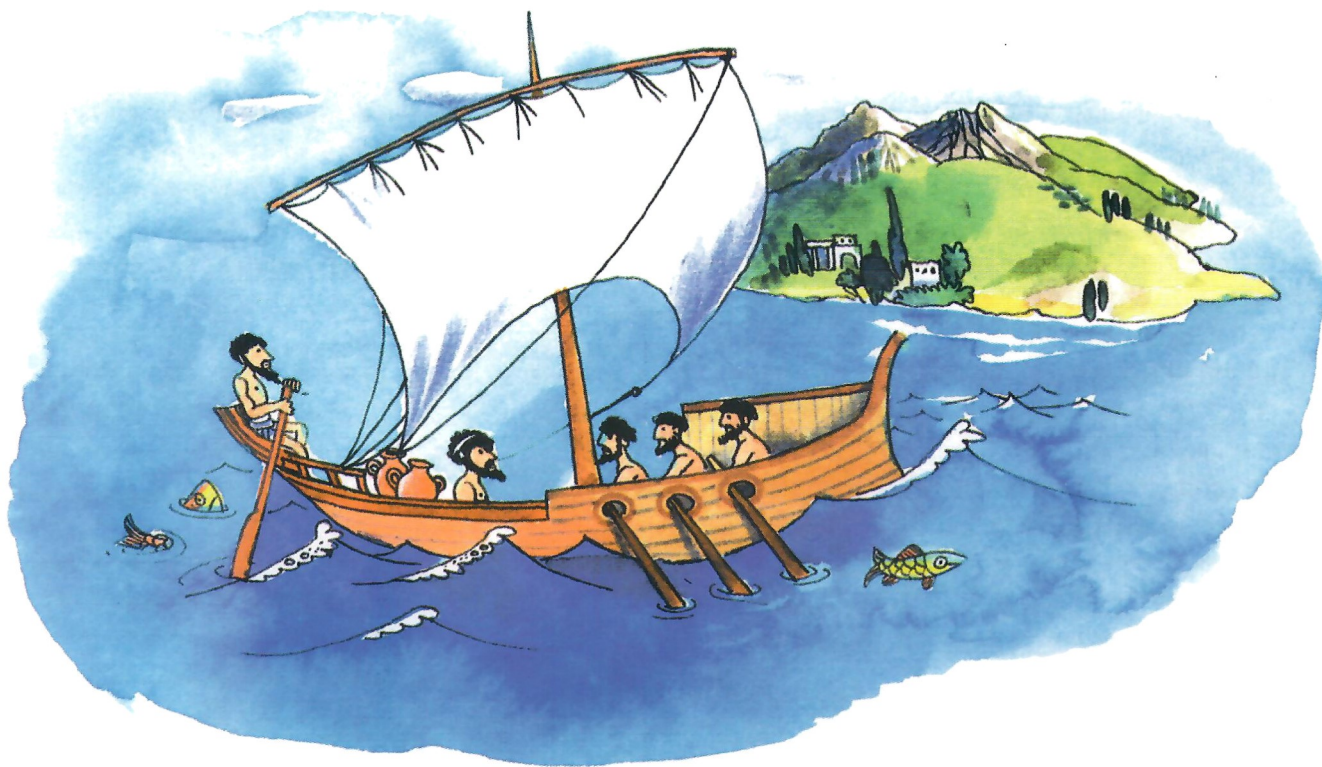
A rajtakapott ökölvívók csak hallgattak, és szomorúan néztek maguk elé. Már mind a négyen nagyon szégyellték, amit tettek. Hiszen most az emberek ujjal fognak mutogatni rájuk, mondván: „Ők csaltak az olimpiai játékokon!” És biztosan ki is nevetik majd őket! Micsoda szégyen!

„Büntetést fizettek, mert csaltatok! És nemcsak azt! Kötelesek vagytok szégyenszobrot felállítani a stadion bejáratánál. A talapzatára az lesz ráírva, hogy a győzelmet erővel és edzéssel kell megszerezni, nem pedig pénzzel. Hogy mindenki tudatosítsa, az olimpiai játékokon becsületesen kell versenyezni! Aki csalni próbál, úgy jár, mint ti!” - hozta meg az ítéletet a bíró.

Olümpiában, a stadion bejáratánál a csaló sportolók pénzbírságából néhány szobrot állítottak fel. Eupólosz és három ellenfele úgy szégyellték magukat, hogy igyekeztek minél gyorsabban elhagyni Olümpiát. Az otthonuktól messze telepedtek le, ahol senki sem ismerte őket.

Az olimpiai stadion bejárata előtt lévő szégyenszobrok mindegyik sportolót az olimpiai esküre emlékeztették, arra, hogy becsületes versenyben kell diadalmaskodni.

A MEGKÉSETT HAJÓSOK

Az Olümpiában megrendezett sportjátékokon nemcsak hogy csalni nem lehetett, hanem a sportolóknak még elkészniük sem volt szabad róluk. Legalább egy hónappal a versenyek megkezdése előtt mindegyik sportolónak Olümpiában kellett lennie. Aki elkésett, a játékokon már nem versenyezhetett.

Ennek ellenére mégis akadtak sportolók, akik késve érkeztek meg az olimpiai játékokra.

Közéjük tartozott az ismert ökölvívó, Apollóniosz is. A magasra nőtt Apollóniosz a messzi kikötővárosból, Alexandriából való volt. Amikor közeledtek az olimpiai játékok, hat barátjával együtt két hajón nekivágott a hosszú útnak Olümpiába. Ahogy utaztak a tengeren, az egyik ökölvívó a távolban egy nagy zöld szigetet vett észre. Úgy tűnt, mintha az emberek a szigeten valamit ünnepelnének, így az alexandriai hajósok a part felé irányították hajójukat.

Amikor kikötöttek, egy derék ifjú futott hozzájuk, és lelkesen megszólította őket: „Legyetek nálunk üdvözölve, ismeretlen utasok!” Nem is várt a köszönésükre, hanem kíváncsian kérdezte:

„Honnan jöttetek és hová mentek ilyen szép nyári napon?”

„A távoli Alexandriából utazunk Olümpiába, az olimpiai játékokra, amelyek nemsokára megkezdődnek! De a távolból észrevettük, hogy a szigeten valamit ünnepelnek. És mivel kíváncsiak vagyunk, hogy mit, egy pillanatra megálltunk” - válaszolta az ifjúnak az utasok nevében Apollóniosz, és a partra lépett.

„Biztosan jó sportolók vagytok, ha indultok az olimpiai játékokra! Nem akarnátok először kipróbálni az erőteteket nálunk? Vannak itt olyan sportolók is, akik szintén Olümpiába készülnek! Ha győztök nálunk, sok pénzt kaptok! Három nagy erszény ezüstöt!” - ígérte nagyvonalúan az ifjú.

Apollóniosznak tetszett az ajánlat. A többiekhez fordult hát:

„Na, mi lesz, fiúk, nem szakítjuk meg néhány órára az utunkat? Itt sok pénzt nyerhetnénk. Nem kell félni, hogy későn érkezünk Olümpiába, hiszen szép időnk van, és kedvező szél is fúj.”

Az ökölvívóknak megtetszett Apollóniosz ötlete. Csak a legfiatalabb közülük, Hérakleidesz nem egyezett bele, hogy a pénzdíjas versenyek miatt megszakítsák útjukat.

Kilépett hát ő is a partra a hajóból, és Apollónioszhoz fordult: „Nem félték, hogy elkészünk a játékokról, és megbüntetnek minket érte?”

„Ugyan, fiú - nevelték ki a többiek -, a tenger békés, ne félj, időben megérkezünk Olümpiába!”

„Akkor sem megyek veletek a szigetre! Hiszen van két hajónk. Az egyiken majd egyedül folytatom az utamat” - és nem hagyta magát rábeszélni a legfiatalabb ökölvívó.

Hérakleidesz egyedül maradt, de egy pillanatig sem habozott. Az egyik hajón felhúzta a horgonyt, és nekivágott a hosszú útnak. Pár nap múlva meg is érkezett Olümpiába. De a barátaira hiába várt. Elmúlt még egy nap, de ők csak nem jöttek.

Amikor az ökölvívók végre megérkeztek Olümpiába, már letelt az az idő, amikorra mindenkinek ott kellett lennie. Az olimpiai falu bejáratánál, ahol a játékok ideje alatt az összes résztvevő lakott, várt rájuk a fő versenybíró.

„Ti nem tudjátok, hogy aki elkésik, az nem indulhat az olimpiai játékokon?” - kérdezte tőlük szigorúan.

„Tudjuk, hogy nem szabad késve érkezni a játékokra. Csakhogy a távoli Alexandriából utazunk, és a tengeren nagy viharba kerültünk. Olyan erős szél fújt, hogy nem folytathattuk tovább az utunkat, és ki kellett kötnünk a legközelebbi parton. Csak ott tudtuk biztonságban kivárni, amíg elmúlik a vihar!” - kezdett magyarázkodni a magasra nőtt Apollóniosz.

De ekkor a közeli olajfa mögül kilépett a fiatal Hérakleidesz. „Ne higgy nekik, ez nem igaz! Nem a zivatar miatt késett el Apollóniosz és öt társa az olimpiai játékokról! - mondta feldühödten. - Mindannyian időben indultunk el a hosszú útra. Hiszen én is Alexandriából utazom, mint Apollóniosz és a többi öt ökölvívó. Csakhogy ők - és ujjával Apollónioszra és többi utastársára mutatott - útban Olümpiába hagyták magukat elcsábítani egy versenyre, hogy sok pénzt szerezzenek!”

A jelenlévők csak hallgattak. Mintha senki nem akarta volna elhinni a történeteket.

„Nemcsak hogy későn jöttök, még csalni is merészeltek? - fordult bosszúsan a vétkesekhez a fő versenybíró. - Gyerünk tehát a hajótokra, hogy kiderítsük az igazságot! Ha megtaláljuk a pénzt, amit a szigeten nyertetek, és el akartátok dugni, megérdemelt büntetés vár rátok!”

Gyorsan szólt két másik versenybírónak, és mindannyian elindultak a kikötőbe. Nemsokára az egyik versenybíró meg is találta a hajó hátsó részében az eldugott pénzt.

Apollóniosz és barátai majdnem elsüllyedtek szégyenükben. Semmit sem szóltak, csak némán néztek a földre.

A mély csendet a fő versenybíró szigorú hangja szakította meg:

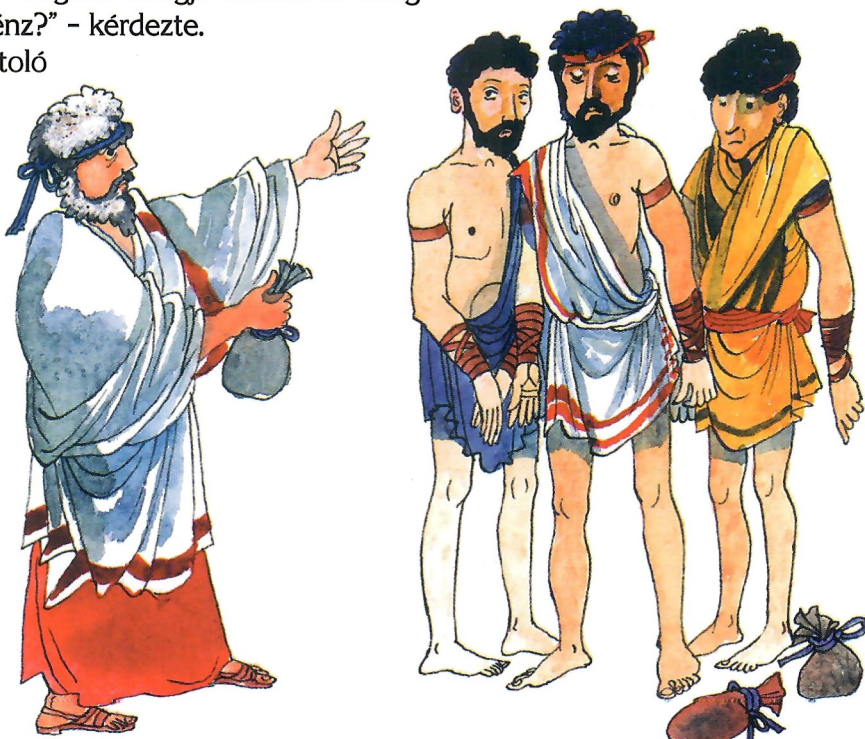
„Hát, Apollóniosz, honnan ez a sok pénz?” - kérdezte.

Apollóniosz és a többi vétkes sportoló továbbra is csak szomorúan hallgatott.

„Megérdemelt büntetés vár rátok! Egyikőtök sem versenyezhet az olimpiai játékokon! És még pénzbírságot is fizettek!” - hozta meg ítéletét a fő versenybíró.

A büntetés végrehajtása után a vétkesek csak egyet kívántak: minél hamarabb eltávozni Olümpiából.

Így történt, hogy az olimpiai babérkoszorút ellenfél nélkül nyerte el egy sportoló - Hérakleidesz, hiszen ő érkezett egyedül időben Olümpiába. A többiek késtek, és némelyek még csaltak is. Ha Hérakleidesznek nem is volt ellenfele, megérdemelten szerezte meg a csodálatos babérkoszorút.

A BÁTOR ÉDESANYA

Az ókori olimpiai játékokon csak férfiak és fiúk versenyezhettek. Nők nem indulhattak a versenyeken, és még csak nézőként sem lehettek jelen. Ha megszegették volna ezt a tilalmat, szigorú büntetés várt volna rájuk. Sőt, akár egy szikláról mély szakadékba is dobhatták volna őket.

Mégis akadt egy nő, aki a tiltás ellenére bemerészkedett az olimpiai stadionba. Kallipateirának hívták. Nemcsak szép volt, hanem jó édesanya is. Fiáról, Gergésről példásan gondoskodott.

Gergész kiskorától kezdve nagyon ügyes volt. Gyorsan futott, erős is volt, és a barátai közül ő dobta a legmesszebbre a kis fehér kavicsokat a tengerbe. Sokat edzett, és végül eljutott a dicső olimpiai játékokra is. A fiúk ökölvívóversenyében küzdhetett az értékes győzelemért.

Amikor ezt az édesanyja megtudta, igen megörült. Nagyon szerette volna látni a fiát Olümpiában versenyezni. De tudta, hogy a nőknek szigorúan meg van tiltva, hogy belépjenek az olimpiai stadionba. Ezért sokáig gondolkozott, mit is csináljon. És egyszer egy mentő ötlete támadt:

„Mi lenne, ha férfinak öltöznék? Hiszen az edzők is ugyanolyan fehér köpenyt hordanak, mint a nők. Csak le kellene vágnom a hajamból, és bővebb köpenyt felvennem! Senki nem venné észre, hogy nem férfi, hanem nő vagyok. Beengednének a stadionba, és láthatnám a fiamat az olimpiai játékokon!” – gondolta Kallipateira, és elmosolyodott.

Így is tett. Férfinak öltözött, ezért gond nélkül beengedték a stadionba.

Edzőnek öltözve bekerült a valódi edzők közé. Így közelről láthatta a fiát, hogyan versenyez Olümpiában. Időben érkezett, mert éppen a fiúk döntője következett az ökölvívásban, ahol a fia küzdhetett a győzelemért.

A nézők kíváncsiak voltak, ki lesz a legjobb ökölvívó, ki szerzi meg az értékes babérkoszorút. Gergész győz-e vagy nagy ellenfele?

Az olimpiai döntő nagyon izgalmas volt. Egyszer úgy látszott, hogy Gergész nyer, máskor pedig úgy, hogy az ellenfele. A nézők tapsoltak, türelmetlenül álltak fel a helyükről, és hangosan buzdították a versenyzőket.

Amikor véget ért a viadal, mindenki kíváncsian várt a bíró döntésére. Az Gergészhez lépett, felemelte bal kezét, és az egész olimpiai stadion előtt büszkén jelentette ki:

„Te győztél, Gergész! Te vagy az olimpiai bajnok a fiúk ökölvívóversenyében!”

Kallipateira nagyon boldog volt. Amikor látta, hogyan ünneplik fiát, megfeledkezett féltve őrzött titkáról. Elhagyta helyét, és széttárt karral futott a fiához.

Gergész körül sok ember volt. Mindenki kezét akart vele fogni, és mondani akart neki néhány elismerő szót. Sokáig tartott, amíg Kallipateira átverekedte magát a lelkes tömegben. Minél hamarabb a fia mellett akart lenni. Türelmetlen volt, mikor kerül már rá a sor, ezért váratlanul megszólalt: „Engedjétek hozzá, hiszen én vagyok az édesanyja!”

Hirtelen mindenki elcsendesedett, és megdöbbenve nézett az álruhás nőre. Kallipateira csak akkor tudatosította, mit is tett!

„Te nem tudod, hogy nők nem léphetnek az olimpiai stadionba? Nem tudod, hogy ezért szigorúan megbüntethetünk? Nem messze folyik az Alpheiosz folyó, és mögötte emelkedik egy magas, sziklás hegy, a Tupaion. Tudod-e, hogy azokat a nőket, akik bemerészkednek az olimpiai versenyekre, le is vethetjük a szikláról a mély szakadékba?” – kérdezte tőle meglepetten a fő versenybíró.

Kallipateira mindezt persze jól tudta, de most sem vesztette el bátorságát. „Kérem, ne büntessenek meg – szólalt meg csendesen –, hiszen csak a fiamat jöttem el megnézni! Amikor kislány voltam, az édesapám és később a három bátyám is elnyerték az értékes babérkoszorút Olümpiában. Hányszor csodáltam titkon őket, és vágytam arra, hogy legalább egyszer láthassam a dicső olimpiai játékokat! Hogyan versenyeznek, hogyan győznek a legjobb sportolók! De nem engedték meg nekem!”

A versenybírók érdeklődve hallgatták a nem mindennapi történetet.

És Kallipateira tovább folytatta: „Nagyon vágytam látni a fiamat, hogyan fog versenyezni Olümpiában, és hogyan fog örülni, ha nyer!”

Az olimpiai stadionban csend honolt. A versenybírók gondolkodóba estek, mit tegyenek. Büntessék meg a törvény szerint a nőt, aki megszegte a olimpiai szabályokat, még akkor is, ha az olimpiai bajnok édesanyja? Vagy mégis tegyenek kivételt, és bocsássanak meg neki? Mit tegyenek, hogy igazságosak legyenek?

Az egész stadion kíváncsian várt az ítéletre. A fő versenybíró végül Kallipateirához lépett, és így szólt hozzá: „Nem büntetünk meg téged, bátor asszony. Veled mégis kivételt teszünk. Szerencséd van, hogy igazat beszélsz, és az édesapád és a három bátyád is olimpiai bajnokok. És szerencséd van, hogy most a fiad is győzött Olümpiában. Nagyra becsüljük őket, ezért nem büntetünk meg. De te sem jöhetsz többet az olimpiai játékokra! Hiszen ismered a törvényeinket, mely szerint a nőknek nem szabad részt venniük az olimpiai versenyeken, még nézőként sem!”

A nap éppen előbújt a kis fehér felhők mögül, és sugaraival bearanyozta az egész olimpiai stadiont.

Kallipateira arcán boldog mosoly jelent meg. Köszönetet mondott a versenybíróknak, majd megölelte fiát, Gergészt, aki eddig büszkén figyelt rá.

A nők csak közvetve szerezhettek olimpiai győzelmet Olümpiában a lovasversenyeken. Ezekben a számokban ugyanis a babérkoszorú nem a győztesnek járt, hanem a ló tulajdonosának. Ennek köszönhetően nyert a 96. és a 97. játékokon i. e. 396-ban és 392-ben Kyniszka Spártából. A legjobb négyesfogat tulajdonosaként ő lett az első női olimpiai bajnok az ókorban.

A nőknek még nagyon sokáig kellett várniuk arra, hogy részt vehessenek az olimpiai játékokon. Versenyzőként csak több mint 2000 év múlva indulhattak, amikor a dicső játékokat felújították.

Miért nem vehettek részt a nők az olimpiai játékokon?

Ennek okát még ma sem ismerjük. Más sportjátékokon a nők is versenyezhettek, még Olümpiában is, de nem az olimpiai játékok ideje alatt.

Ez a tilalom a lányokat is érintette?

Nem. A lányok nézőként jelen lehettek az olimpiai versenyeken. Sőt, a játékok ideje alatt, nem messze Olümpiától sportversenyeket rendeztek a számukra, amelyek Héra istennőnek voltak szentelve.

MI VOLT A KALOKAGATHIA?

Az ókori Görögországban nagyra becsülték azokat az embereket, akik erősek, edzettek és egyúttal műveltek is voltak. A felnőttek a gyerekek nevelésében nemcsak a sportolásukra, hanem a művelődésükre is nagy gondot fordítottak. A gyerekeket a kalokagathia szellemében nevelték.

A kalokagathia görög szó: a *kalosz* magyarul szépet jelent, az *agathos* jelentése pedig jó, nemes. A kalokagathia ideálja tehát az olyan ember volt, aki edzettsége és ereje mellett egyúttal jó és nemeslelkű is volt.

A régmúlt időkben a tanulók az iskolában nemcsak olvasni, írni és számolni tanultak, hanem rendszeresen tornáztak, és jártak kirándulni a természetbe. A tanítójuk ilyenkor különböző történeteket

mesélt nekik. Egy szép őszi délután a gyerekek a tanítójukkal együtt kísérték a közeli olajfaligetbe. Ahogy az ezüstösszürke olajfák mellett haladtak el, az emberek egy csoportját vették észre, akik egy lovas álltak körül. A lovas, bár már öszültni kezdett a haja, frissen ugrott le a nyergéből, és beszédbe elegyedett a csoporttal.

„Hiszen ez Krianniosz, a pentatlon híres olimpiai bajnok!” – szólalt meg váratlanul az idős tanító. A tanulók tisztelettel köszöntötték az ismert hőst. Krianniosz mosolyogva visszaköszönt nekik, és folytatta a beszélgetést. „Észrevettétek, fiúk, a nagy heget a jobb karján?” – kérdezte a tanító. Majd amikor látta kíváncsi arcukat, elmesélte nekik az olimpiai bajnokról szóló történetet.

„A híres atléta, Krianniosz, már kétszer csaknem győzött az olimpiai játékokon a pentatlonban. De végül mindig akadt valaki, aki egy kicsivel jobb volt, mint ő. Krianniosz elhatározta, hogy harmadszor is megpróbálkozik azzal, hogy olimpiai bajnok legyen. Attól kezdve még többet edzett. Rendszeresen futott szülőfaluja körül, átugrotta a kis patakat, birkózott a barátaival, hajigálta a gerelyt és dobálta a diszkoszt.

Néhány héttel az olimpiai játékok megkezdése előtt azonban nem várt dolog történt. Amikor az egyik alkonyatkor hazafelé tartott egy nehéz edzésről, észrevette, hogy nem messze az olajfaligettől égni kezd egy ház. Az emberek, akik közel voltak a tűzhöz, kétségbeesve kiabáltak, mert a házban három ember bent maradt!

Az ismert atléta habozás nélkül befutott az égő házba, és rövidesen mindhármat kiszabadította. Már úgy nézett ki, hogy a bátor megmentő minden baj nélkül megússza a veszélyt, amikor az égő ház tetejéről ráesett egy kisebb deszka. Szerencsére csak a jobb kezét sértette meg. »Mi lesz most a bátor Krianniosszal? Hiszen készül az olimpiai játékokra, hogy végre harmadik próbálkozásra győzzön! És most megsérült a keze! Ez aztán balszerencse!« – kezdték maguk között suttogni a megdöbben emberek.

Krianniosz azonban nem adta fel. Felkereste a legjobb orvosokat Görögországban, hogy minél hamarabb meggyógyítsák. Sérülése ellenére is nagyon szeretett volna olimpiai bajnok lenni. És amíg nem tornázhatott a jobb kezével, legalább a ballal edzett. Amíg teljesen be nem gyógyult a seb a kezén, bal kézzel dobálta a gerelyt és a diszkoszt.

Végül elindult az olimpiai játékokon, és ezúttal ő volt a legjobb az összes atléta közül! Megérdemelten szerezte meg a gyönyörű babérkoszorút. Mivel gyerekkora óta jól tanult, és szerette az igazságot, később híres bíró lett belőle.

Dicső olimpiai bajnokságáról, valamint bátorságáról, okosságáról és igazságosságáról az emberek még sokáig tisztelettel beszéltek.” – fejezte be érdekes történetét a tanító.

A gyerekek arcán mosoly jelent meg, és még nagyobb csodálattal néztek a híres olimpiai bajnokra.

Mit jelent a kalokagathia?

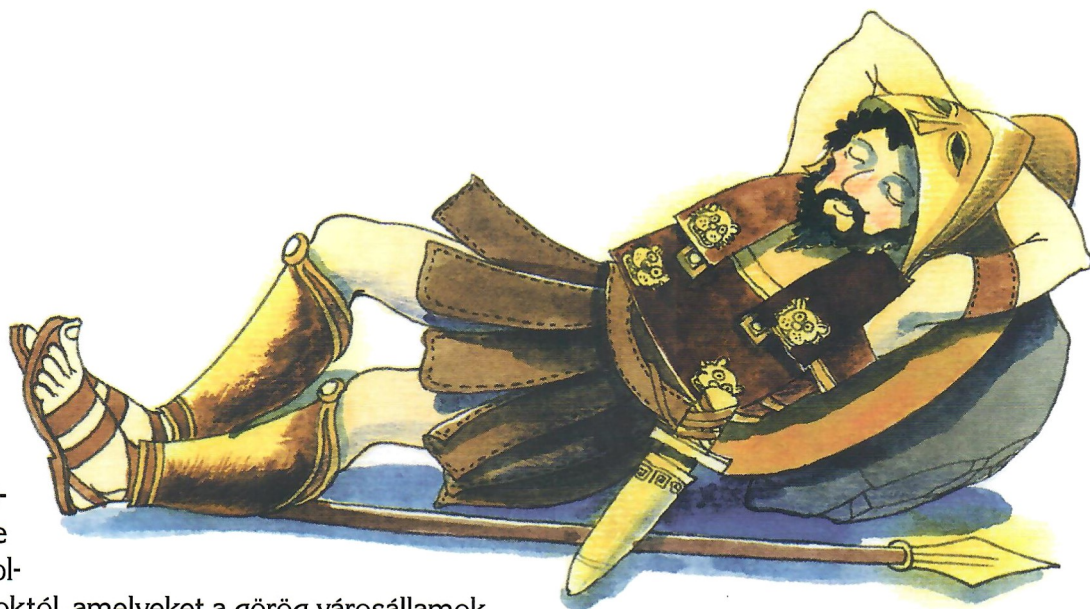
A kalokagathia a test és a lélek harmóniájának a megteremtése, a szép és a jó összhangja – az emberi tökéletesség ókori görög ideálja.

A kalokagathia a humanista pedagógusok ideálja lett (a 14–16. században), akik az iskolai oktatásban meghonosították a testnevelést, és elutasították a test megvetését. Közéjük tartozott a neves cseh pedagógus, Comenius is, aki néhány évig Sárospatakon is élt.

MI VOLT AZ EKEKHEIRIA?

Egy szép napos alkonyon, amikor a nap már éppen lemenőben volt a láthatáron, a katonák egy kis csoportja fáradtan tette le a fegyverét. Ki voltak merülve a harcoktól, amelyeket a görög városállamok már régóta folytattak egymással.

A legidősebb és a legtapasztaltabb közülük, Pankosz, egyszer csak észrevette, hogy három ember közeledik a táborukhoz csodálatos fehér lovakon.

„Bár adná Zeusz, hogy hírnökök lennének Olümpiából! – sóhajtott fel a derék Pankosz. – Milyen szép is lenne, ha néhány hétre letehetnénk a fegyvert! Legalább egy kis ideig béke lenne egész Görögországban!” – fordult a többi katonához, akik reménykedve hallgatták szavait.

A tapasztalt katonának igaza volt. A három fehér köpenyes lovas tényleg hírnök volt Olümpiából. Nemsokára a táborba értek, és fürgén leugrottak piros nyergükből.

A katonák kíváncsian vették körül a nem várt látogatókat.

„Figyeljete rám, katonák! – kezdte beszédét a hírnökök vezére, akinek olyan kisportolt alakja volt, mint a legjobb atlétáknak. – Langiosznak hívnak, és jó hírt hozok nektek!”

A katonák meglepett arcán mosoly jelent meg. Langiosz büszkén folytatta: „Egyenesen Olümpiából jöttünk, ahol nemsokára megkezdődnek az olimpiai játékok. Ezért a királyaink, Ifitosz Éliszből, Lükurgosz Spártából és Kleiszthenész Pisából ünnepélyesen megegyeztek, hogy a játékok ideje alatt béke lesz az egész országban. Hogy a sportolók és a játékok többi résztvevője nyugodtan Olümpiába érkezhessen,

békében versenyezessen és végül biztonságban hazatérhessen. Kihirdetem tehát az olimpiai békét – az ekekheiriát! Aki megszegi, szigorúan meg lesz büntetve!” A katonák lelkes tapssal fogadták a valóban jó hírt. Végre néhány hétig nyugalom és béke lesz!

„Meddig tart az olimpiai béke?” – kérdezte a hírnökök vezérét az egyik legfiatalabb katona, Kortész.

„Ameddig a játékoknak mindegyik résztvevője haza nem tér. Ha vége lesz az olimpiai békének, megmondjuk nektek!” – válaszolta készségesen a hírnökök vezére, majd mindkét hírnök felpattant a gyönyörű fehér lovára.

„Még sok dolgunk van – mondta búcsúzóul a katonáknak Langiosz. – A hírnökökből kevés van, és az isteni olimpiai békét ki kell hirdetni az egész országban.”

A katonák megköszönték a jó hírt, és sok szerencsét kívántak nekik.
„Bárcsak ne jönnének vissza a követek, hogy mindig béke legyen ebben az országban!” – sóhajtott fel Pankosz, a tapasztalt katona, és még sokáig nézett a lovasok után, míg el nem tűntek a távolban.
Mindegyik katona egyetértett vele, és megkönnyebbülten tették le a fegyvereiket.

Mit jelent az ekekheiria?

Az olimpiai játékok idején a harcban álló városok és nemzetek „szent békét” kötöttek, amelyet a görögök ekekheiriának hívtak. Ugyanez volt a neve a Fegyvernyugvás istennőjének, Ekekheiriának is.

MILYEN DÍJAKAT KAPTAK A GYŐZTESEK OLÜMPIÁBAN?

Az ünnepélyes eredményhirdetéskor az olimpiai bajnokok először egy hosszú piros szalagot és fiatal pálmahajtásokat vettek át a játékok rendezőitől, majd ezüstösszürke olajágkoszorúval koronázták meg őket. A győztes számára ez a koszorú jelentette a legnagyobb elismerést, amelyet semmilyen mennyiségű pénzösszeg sem pótolhatott.

Azok az emberek, akiknek az olimpiai bajnokok díjai voltak a gondjaikra bízva, a játékok előtt kiválasztottak egy kislányt Olümpiából, akinek egy kis aranykést adtak, hogy a szent olajfáról óvatosan levágja a legszebb ágacskákat. Ezekből készítették el az olimpiai bajnokok számára a koszorút, amelyet annyi sportoló vágyott megszerezni.

A gyönyörű olajágkoszorú nemcsak egy elismerést jelentett. A görögök ugyanis hitték, hogy csodereje van, és a győzteseknek biztosítja Zeusz isten erejét.

Az olimpiai bajnokok pénzdíjakat is kaptak, valamint különböző előnyöket élveztek. Például az egész életük folyamán szülőfalujuk költségére étkeztek. Sőt mi több, a város lakói, ahonnan az olimpiai bajnok származott, ledöntötték városuk falait. Így akarták a világ tudtára adni, hogy a városnak, amelynek olimpiai bajnok hőse van, nincs szüksége védőbástyára.

Az olimpiai játékok legjobb sportolóit a költők ódáiban dicsőítették és énekelték meg győzelmüket. Rajtuk kívül az ismert görög szobrászok is kifejezték az irántuk való tiszteletüket, szobraikat az Olümpiában lévő csodálatos olajfaligetben állították fel.

Hogy hívták a győzelem görög istennőjét, akiről az emberek azt gondolták, hogy segít nekik kiharcolni a győzelmet a sportversenyekben?

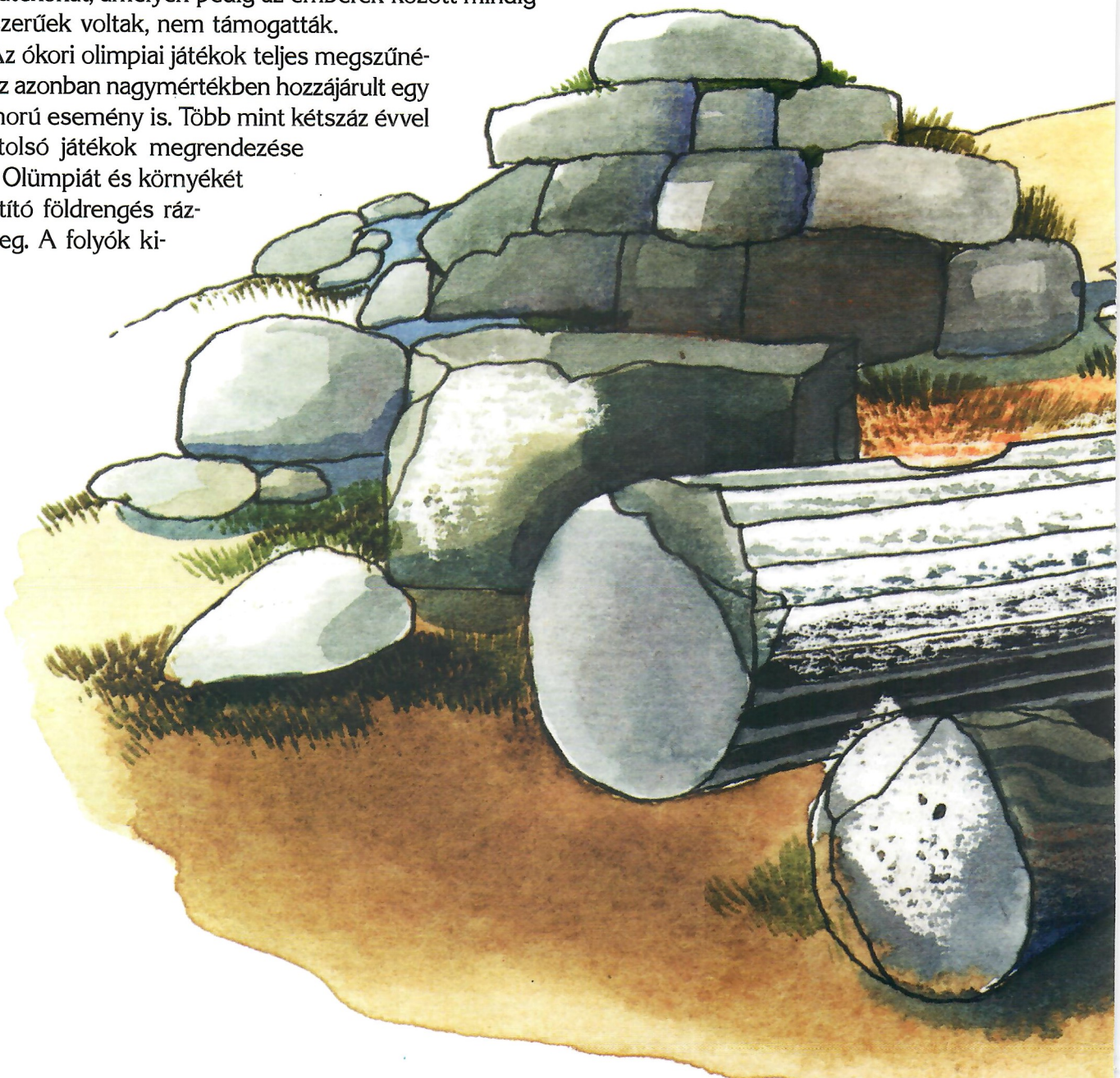
Nike.

MIÉRT SZÜNTEK MEG AZ

A dicső olimpiai játékokat több mint ezer éven keresztül rendezték meg Olümpiában. Ilyen hosszú idő alatt az ókori Görögországban sok minden megváltozott, és ezek a változások az olimpiai játékokon is nyomot hagytak. Akkor történt a legnagyobb fordulat, amikor Görögország katonai vereséget szenvedett a Római Birodalomtól. Ennek képviselői az olimpiai játékokat, amelyek pedig az emberek között mindig népszerűek voltak, nem támogatták.

Az ókori olimpiai játékok teljes megszűnéséhez azonban nagymértékben hozzájárult egy szomorú esemény is. Több mint kétszáz évvel az utolsó játékok megrendezése után Olümpiát és környékét pusztító földrengés rázta meg. A folyók ki-

ÓKORI OLIMPIAI JÁTÉKOK?

léptek medrükből, egész városokat temetett be a föld és a kő. A föld színéről eltűnt a gyönyörű olimpiai stadion is a többi sportpályával együtt, és az olimpiai játékok nagyon hosszú időre feledésbe merültek.

Az ókori olimpiai játékok I. Theodosius császár parancsára szűntek meg 394-ben. Az utolsó játékokra 393-ban került sor. II. Theodosius császár 426-ban újabb parancsot adott ki minden pogány ünnep betiltására, és ezek közé sorolta az olimpiai játékokat is. Megparancsolta, hogy rombolják le a régi templomokat, szobrokat, és tegyenek mindent a földdel egyenlővé.

KI ÚJÍTOTTA FEL AZ OLIMPIAI JÁTÉKOKAT?

T

öbb mint ezeröt száz év telt el, amíg akadt egy ember, akinek sikerült felújítania az olimpiai játékokat - ez az ember Pierre de Coubertin volt.

Ifjúkorától kezdve sokat olvasott és érdeklődött az iránt, hogyan éltek az emberek az ókori Görögországban. Tetszett neki a kalokagathia gondolata, és azt kívánta, hogy a gyerekek és a fiatalok mindig a szép és a jó szellemében nőjenek fel. Hogy ne csak jól tanuljanak, hanem sportoljanak is, és így őrizzék, eddzék egészségüket.

Eleinte nem értették meg őt az emberek, mert akkor még nem sokan érdeklődtek a sport iránt. Ám Pierre de Coubertin nem hagyta annyiban.

Amikor egy régi könyvben részletes leírást talált az ókori olimpiai játékokról, kitűnő ötlete támadt:

„Mi lenne, ha sikerülne felújítani az olimpiai játékokat? Nemcsak egy ország sportolói vennének rajta részt, mint Olümpiában, hanem az egész világ sportolói. És az emberek példát vehetnének róluk, megtanulhatnák tőlük, hogyan váljanak edzettebbé és jobbá!”

Pierre de Coubertin elhatározta, hogy megvalósítja nagy álmát. Egyik levelet a másik után írta híres embereknek a világ különböző országaiba, hogy segítsenek felújítani az olimpiai játékokat.

De most sem értették meg őt, sőt el sem hitték, hogy az olimpiai játékok valaha is léteztek.

Szerencsére abban az időben talált rá Ernst Curtius német régész hosszú keresés után az ókori Olümpia maradványaira.

Pierre de Coubertinnek végre volt rá bizonyítéka, hogy az olimpiai játékok valóban léteztek. Ismét leveleket kezdett tehát írni ismert és gazdag embereknek, és újra arra kérte őket, hogy támogassák elképzelését. Jóllehet most már sikerült pártfogókat és barátokat szereznie, ám kevesen adtak pénzt a terv megvalósítására. De az történt, amit egyáltalán nem várt. Azok segítettek, akiket erre egyáltalán nem kért: a görög nép. A görögök ugyanis örültek, hogy országukban hosszú idő után ismét olimpiai játékok lesznek. És amikor megtudták, hogy ehhez sok pénz kell, maguk kezdték el gyűjteni. A játékok felújításához anyagilag maga Pierre de Coubertin is hozzájárult, egy görögországi gazdag emberrel, Giorgiosz Averoffal együtt.

És egy szép tavaszi napon, 1896. április 6-án a gyönyörű athéni stadionban ünnepélyesen megnyitották az újkori olimpiai játékokat.

Pierre de Coubertinnek végre teljesült az álma. „Meglátjátok, az olimpiai játékok egyszer a legnagyobb sport- és békeünnepség lesz az egész világon - mondta a jelenlévőknek. - Meglátjátok azt is, hogy ezek a csodálatos játékok nagyban hozzájá-

Pierre de Coubertin (1863-1937) francia pedagógus, történész és sportvezető volt. 1894-ben Párizsban megalapította a Nemzetközi Olimpiai Bizottságot, amelynek 1894-1896 között a főtitkára, 1896 és 1925 között pedig az elnöke volt.

rulnak majd ahhoz, hogy az emberek edzettebbé és jobbá váljanak, és hogy egyszer béke legyen az egész világon. Az olimpiai játékok példaként fog-
nak ehhez szolgálni!”

Az újkori olimpiai játékok megalapítójának iga-
za lett. Azon országok száma, amelyeknek spor-
tolói részt vettek ezeken a csodálatos sportverse-
nyeken, egyre nőtt. Az olimpiai játékok a világ leg-
nagyobb sport- és békeünnepsége lett.

1915 óta a Nemzetközi Olimpiai Bizottság székhelye Lausanne-ban, Svájcban van. Az elnöke 1980-tól Juan Antonio Samaranch Spanyolországból. Lausanne-ban van az egyedülálló Olimpiai Múzeum is, a modern olimpizmus száz évének emlékműve. Itt az érdeklődők megismerkedhetnek az olimpiai játékok csodálatos világával.

Hány ország vett részt az első újkori olimpiai játékokon?

Az 1896-ban megrendezett athéni játékokon a világ 13 országából vettek részt sportolók, és ez abban az időben óriási siker volt.

A Magyar Olimpiai Bizottságot 1895-ben dr. Kemény Ferenc alapította meg, aki Pierre de Coubertin legközelebbi munkatársai közé tartozott. 1989 óta dr. Schmitt Pál a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke. E tisztségén kívül 1995-től ő a Nemzetközi Olimpiai Bizottság alelnöke is.

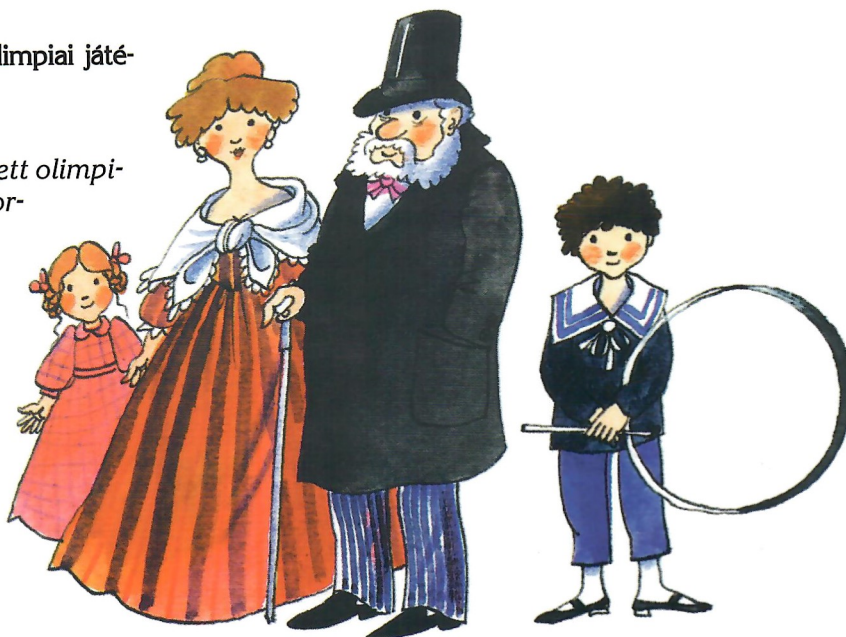
Minden országnak saját olimpiai bizottsága van, ez az olimpiai eszme hordozója. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság napjainkban 197 tagállamot tömörít.

Melyek a Nemzetközi Olimpiai Bizottság hivatalos nyelvei?

Az angol és a francia nyelv. Ha az angol és a francia szövegben eltérés van, a francia nyelvű szövegé az elsőbbség.

Hány ország vett részt az olimpiai játékokon Atlantában?

Az Atlantában megrendezett olimpiai játékokon 197 ország sportolói vettek részt.

MILYENEK AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK NAPJAINKBAN?

Több mint száz év telt el azóta, hogy Pierre de Coubertin felújította az olimpiai játékokat. Kezdetben e nagyszabású sportversenyeket csak nyáron rendezték meg, és azóta is olimpiai játékoknak nevezik őket. Négyévenként kerül sor rájuk, és ilyenkor a világ legjobb sportolói különböző versenyszámokban mérik össze erejüket.

A legnépszerűbbek közé az atlétikai versenyek tartoznak, például a futószámok, a távol- és magasugrás, a diszkoszvetés és gerelyhajítás, a tízpróba.

Az olimpiai játékokon azonban nagy az érdeklődés a további sportágak iránt is. Ezek közé tartozik az asztalitenisz, a baseball, a birkózás, a cselgáncs, az evezés, a gyeplabda, az íjászat, a kajak-kenu, a kerékpározás, a kézilabda, a kosárlabda, a labdarúgás, a lovassport, az ökölvívás, az öttusa, a röplabda, a softball, a sportlövészet, a súlyemelés, a tollaslabda, a torna, a vitorlázás, az úszás és a vívás.

Azokat a sportágakat, amelyekben az olimpiai játékokon versenyeznek, olimpiai sportágaknak nevezik.

Az olimpiai játékok jelenleg tizenhat napig tartanak, és az emberek az egész világon nagy érdeklődéssel figyelik, milyen eredményeket érnek el rajtuk a világ legjobb sportolói.

?

Mely sportágak nem hiányoztak még soha az olimpiai játékokról?

...

Az atlétika, a torna, az úszás és a vívás.

Az újkori olimpiai játékokon a nők is részt vehetnek. A nők először a II. olimpiai játékokon, Párizsban versenyeztek 1900-ban, mégpedig teniszben és golfban.

?

Ki és mikor dönt az olimpiai játékok megrendezési jogának az odaítéléséről?

...

Erről a Nemzetközi Olimpiai Bizottság tagjai szavazással döntenek, hét évvel a játékok megrendezése előtt. Azoknak a városoknak, amelyek az olimpiai játékok rendezési jogáért versengenek, írásban is be kell nyújtaniuk a Nemzetközi Olimpiai Bizottságnak, hogy országuk kormánya kezességet vállal az Olimpiai Chartának az adott országban való betartásáért.

ÚJ VERSENYSZÁMOK

Az újkori olimpiai játékok kezdetétől fogva a játékok műsorára újabb és újabb versenyszámok kerülnek. Atlantában az olimpiai játékok műsorán először szerepelt a női hármasugrás, a hegyibiciklizés, a női labdarúgás, a strandröplabda és a softball.

?

Mikor került sor az első televíziós közvetítésre az olimpiai játékokról?

...

Az első televíziós közvetítésre az olimpiai játékokról 1936-ban Berlinben került sor.

Az Olimpiai Charta az olimpiai játékok és a Nemzetközi Olimpiai Bizottság alapelveit, javaslatait és szervezeti szabályait tartalmazza.

?

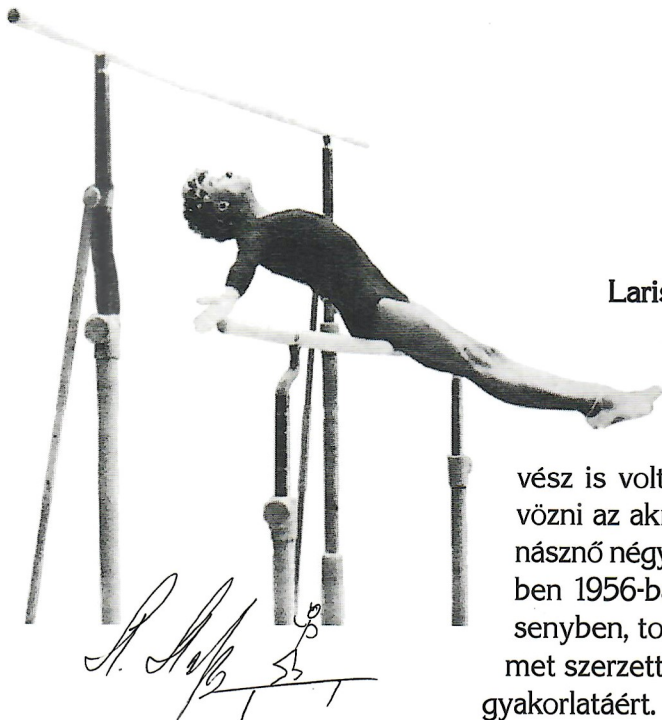
Mióta laknak a sportolók az olimpiai játékok ideje alatt az olimpiai faluban?

...

Az újkori olimpiai játékokon először 1924-ben Párizsban volt egyszerű olimpiai falu. Összkomfortos olimpiai falu először 1932-ben Los Angelesben volt kiépítve.

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK LEGSIKERESEBB SPORTOLÓI

Larissza Latinyina, minden idők legsikereesebb tornász-nője, aki sportpályafutása során az akkori Szovjet-unió színeiben versenyzett, kilenc aranyérmével az újkori olimpiai játékok történetében a legsikereesebb sportolónő. Olyan tornásznőnek tartották, aki művész is volt, hiszen igényes gyakorlataiban mesterien tudta ötvözni az akrobatikát a művészi kivitellel. A világhírű szovjet tornásznő négy aranyérmet szerzett az olimpiai játékokon Melbourne-ben 1956-ban: az egyéni összetett versenyben és a csapatversenyben, továbbá lóugrásban és talajon. Ezenkívül még ezüstérmet szerzett felemáskorláton, és bronzérmet vett át csapata talajgyakorlatáért.

Az 1960-as római olimpiai játékokon három aranyérmet nyert: az összetett egyéni és csapatversenyben talajon, két ezüstérmet szerzett felemáskorláton és gerendán, valamint bronzérmes lett lóugrásban. A harmadik olimpiai rajtján Tokióban 1964-ben aranyérmes lett talajon és az összetett csapatversenyben. Gazdag olimpiai éremgyűjteményét ugyanezen a játékokon két ezüstéremmel (csapat összetett és lóugrás) és két bronzéremmel (felemáskorlát, gerenda) gyarapította.

Larissza Latinyinának van a világon a legtöbb, összesen 18 olimpiai érme. Eből 9 arany, 5 ezüst, 4 pedig bronz.

A kilenceszeres olimpiai bajnoknak, a legendás finn futónak kivételes sportsikereiért már gyerekkorától keményen meg kellett dolgoznia. 12 éves korában elvesztette édesapját, ezért már fiatalon dolgoznia kellett. De Paavo Nurmi minden szabad idejét futással töltötte. A néhány éves kemény és szorgalmas edzés meghozta gyümölcsét. Nurmi kitűnő eredményeket ért el közép- és hosszútávon.

Az olimpiai játékokon Antwerpenben 1920-ban három aranyérmet nyert: a 10 000 m-es síkfutásban és a 12 000 m-es mezei futás egyéni és csapatversenyében, 5000 m-en pedig ezüstérmet szerzett. Még nagyobb sikereket ért el a párizsi olimpiai játékokon 1924-ben. Itt öt aranyérmet nyert: 1500 m-en, 5000 m-en, a 3000 m-es futás csapatversenyében és a 10 000 m-es mezei futás egyéni és csapatversenyében. A legendás futó éppen Párizsban érte el a legértékesebb eredményét, amikor mindössze 26 (!) perccel az 1500 m-es síkfutás döntőjében elért győzelme után rajthoz állt az 5000 m-es síkfutás döntőjében is, ahol ugyancsak győzött.

A Párizsban elért kiemelkedő eredményeiért a játékok befejezése után a Helsinkiben lévő olimpiai stadion bejárata előtt szobrot állítottak tiszteletére.

Kilencedik aranyérmét az amszterdami olimpiai játékokon szerezte meg 1928-ban a 10 000 m-es síkfutásban. Ehhez itt még 2 ezüstérmét is szerzett (5000 m-es síkfutás, 3000 m-es gátfutás).

Paavo Nurmi kivételes sportpályafutása során 22 világcsúcsot állított fel.

A négyszeres csehszlovák olimpiai bajnok, **Emil Zátopek** már gyerekkora óta kedvelte a futást. Otthon a leggyorsabb küldöncnek tartották, és amikor a Zátopek családban valamit be kellett szerezni, a szülők gyakran kérték a kis Emil segítségét.

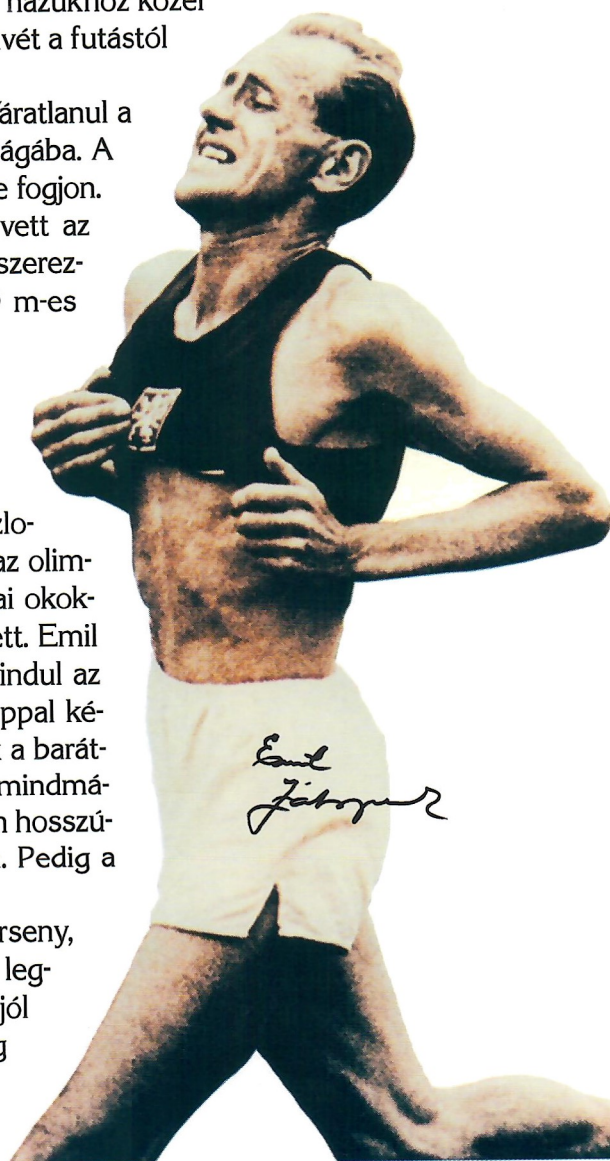
A világ egyik legjobb futója gyermekkorából arra a futására emlékszik vissza a legszívesebben, amikor az egyik húsvét előtt édesanyja tojásért küldte Kopřivnice nevű szülővárosának egyik külső negyedébe. Emil gyorsan futott a tojásokkal hazafelé, csak hogy a házukhoz közel megbotlott és elesett. A tojások mind összetörték, ám a kisfiú kedvét a futástól ez sem vette el.

Emil Zátopek 17 éves korában vett részt első futóversenyén. Váratlanul a 2. helyen végzett, és ez megnyitotta számára az utat az atléták világába. A jó közösség kedvet adott neki ahhoz, hogy ő is kemény edzésekbe fogjon. Az eredmények nem vártak sokáig magukra. 1948-ban részt vett az olimpiai játékokon Londonban, és a 10 000 m-es síkfutásban megszerezte első olimpiai aranyérmét. Ezenkívül ezüstérmes lett az 5000 m-es síkfutásban.

Legnagyobb sikerét négy év múlva érte el az olimpiai játékokon, Helsinkiben. Pedig pár nappal a játékok megkezdése előtt úgy nézett ki, hogy Emil Zátopek el sem utazhat a finn fővárosba. Az történt ugyanis, hogy a barátját és klubtársát, Stanislav Jungwirthot, aki abban az időben az 5000 m-es síkfutás csehszlovák csúcstartója volt, a klub vezetősége meg akarta akadályozni az olimpiai játékokon való részvételben. A futó édesapja ugyanis politikai okokból akkor börtönben volt, amiről a fiú természetesen nem tehetett. Emil Zátopek kiállt barátja mellett, és kijelentette, hogy akkor ő sem indul az olimpiai játékokon. A csapattal el sem utazott. Szerencsére 3 nappal később a klub vezetősége meggondolta magát, és így Emil Zátopek a barátjával, Stanislav Jungwirthtal elutazhatott a finn fővárosba. Itt egy mindmáig meg nem döntött csúcsot állított fel. Egy héten belül mindhárom hosszútávon győzött: 5000 m-en, 10 000 m-en és a maratoni futásban. Pedig a maratoni távon először ezen az olimpián indult el.

„Mindig arra törekedtem, hogy jól végződjön számomra a verseny, hogy a legjobb eredményt érjem el. Amikor ott álltam a dobogó legfelső fokán, már attól mindig boldog voltam, hogy a verseny jól sikerült. Hogy ezért még aranyérmeket is átvehettem – ez még inkább betetőzte a boldogságomat” – emlékszik vissza csodálatos győzelmeire a legendás futó.

Emil Zátopek sikerekben gazdag sportpályafutása során háromszor nyert Európa-bajnokságot (1950, 1954) és 18 világcsúcsot állított fel. Háromszor választották a világ legjobb sportolójává. 1976-ban a Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Díjjal tüntették ki, 1988-ban pedig a Nemzetközi Olimpiai Bizottság Érdemrendjét vette át. Feleségével, Dana Zátopkovával együtt, aki 1952-ben Helsinkiben arany-, 1960-ban Rómában pedig ezüstérmét nyert a gerelyhajításban, az aktív sportpályafutásuk bejezése után mindmáig segítik és támogatják a különböző gyermek- és ifjúsági atlétikai rendezvényeket. Érdekességként megemlítjük, hogy a világhírű házaspár a magyar népzene és folklór nagy ismerője és kedvelője.

A hétszeres olimpiai bajnoknő, **Věra Čáslavská** minden idők legjobb csehszlovák sportolónője. Gyermekkorában a prágai Nemzeti Színház balett-előkészítőjének volt a tagja. A műkorcsolyázással is foglalkozott, de egy rossz esés után fel kellett vele hagynia.

14 évesen kezdett el tornázni, és ebben a sportágban három olimpián indult. Rómában 1960-ban az ezüstérmes csehszlovák csapat tagja volt. Négy évvel később, Tokióban három aranyérmet nyert: egyéni összetettben, lóugrásban és gerendán. A három aranyérem mellé egy ezüstöt is szerzett az összetett csapatversenyben.

Věra Čáslavská legnagyobb sikerét 1968-ban Mexikóvárosban érte el, ahol négy aranyérmet szerzett: egyéni összetettben, lóugrásban, felemáskorláton és talajon.

Ezt az értékes gyűjteményt még két ezüstéremmel egészítette ki, a gerendán és az összetett csapatversenyben. Gazdag sportpályafutása során négyszer nyert világbajnoki és tizenegyszer Európa-bajnoki címet. 1968-ban a világ legjobb sportolónőjévé választották. 1988-ban a Nemzetközi Olimpiai Bizottság Érdemrendjét kapta meg, 1989-ben pedig egész életében végzett tevékenységéért Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Díjat kapott.

A legendás amerikai atléta, **Jesse Owens** a legidősebb volt 11 testvére közül. Sporttehetségét legjobban egy lelkes testnevelőtanár, Charles Riley segítette kibontakoztatni. Sportösztöndíjat szerzett tanítványának az ohioi egyetemen, és ez döntően befolyásolta sportpályafutását. Jesse kemény edzésekbe fogott, és hamarosan kitűnő eredményeket ért el. 1935. május 25-én az amerikai egyetemi bajnokságon a Michigan állambeli Ann Arborban - szinte hihetetlen - 75 percen belül 6 világcsúcsot állított fel: a 100 yardos (91,4 m) síkfutásban, távolugrásban, a 220 yardos és a 200 m-es síkfutásban, valamint a 220 yardos és a 220 m-es gátfutásban. Ezek után természetes volt, hogy 1936-ban Berlinben rajthoz állt az olimpián, és egyedülálló teljesítményt ért el. Győzött a 100 és 200 m-es síkfutásban, távolugrásban és tagja volt a győztes 4x100 m-es amerikai váltónak.

Jesse Owens volt az első atléta a világon, aki a távolugrásban túlugrotta a 8 m-es határt. Az 1935-ben elért 813 cm-es kitűnő világcsúcsát csak 25 év múlva döntötték meg: a kitűnő amerikai távolugró, Ralph Boston, az 1960-as római olimpia bajnoka javította meg 821 cm-re.

A kilencszeres olimpiai bajnok, az amerikai **Carl Lewis** sportcsaládban nőtt fel. Első edzői a szülei voltak, akik két idősebb fiukat, Mackie-t és Cleve-t, valamint fiatalabb lányukat, Carolt is edzették. Később belőle is sikeres atlétanő vált. A kis Carl nagyon szerette az atlétikát. A házuk közelében, ahol a Lewis család lakott, Carl futópályát mért ki a fűvön, az egyik ágyásból pedig ugrógödröt csinált a távolugráshoz.

Nagyon szorgalmasan edzett, és gyakran kérte a szüleit, hogy mérjék az eredményeit. Azon az úton, hogy egyszer a világ legjobb atlétája legyen, döntő hatással volt Carlra személyes találkozója nagy példaképével, Jesse Owensszel, az 1936-os berlini olimpia négyszeres győztesével. A Jesse Owensről elnevezett játékokon, amelyen a fiatal atlétikai tehetségek versenyeztek, egyszer a legendás futó adta át a győzteseknek a díjat. Carlhoz volt néhány elismerő szava is, és ez rá igen nagy hatással volt.

E találkozás után Carl Lewis még nagyobb elszánt-sággal fogott a kemény edzésekbe. Első olimpiai rajtján Los Angelesben 1984-ben beállította nagy példaképe csúcsát, és csakúgy, mint Owens a berlini olimpiai játékokon, ő is győzött a 100 és 200 m-es síkfutásban, a távolugrásban, és tagja volt a győztes 4x100 m-es amerikai váltónak. Carl Lewis sikeres volt Szöulban is 1988-ban, ahol a 100 m-es síkfutásban és távolugrásban olimpiai bajnok lett. Az olimpiai játékok történetében ő az egyedüli atléta, aki 100 m-en megvédte győzelmét. Ezen az olimpián indult a 200 m-es síkfutásban is, ahol ezüstérmet nyert. Hetedik és nyolcadik olimpiai aranyérmét Barcelonában 1992-ben a távolugrásban és a 4x100 m-es amerikai váltó tagjaként szerezte.

Negyedik olimpiáján, 1996-ban Atlantában már csak távolugrásban indult, ám ezúttal nem tartozott a nagy esélyesek közé. De Carl Lewis itt is bebizonyította kivételes tudását, és a világon az egyedüli atlétaként negyedszer is aranyérmet nyert a távolugrásban!

„Ez a legkedvesebb aranyérmem. Nagyon sok embertől, a családomtól, barátaimtól és ismeretlen szurkolóktól kaptam óriási támogatást az olimpiai játékok előtt és alatt is. Több mint kétmillió levelet hozott a posta... A stadionban is éreztem, hogy a 80 000 néző nekem szurkol. Nem okozhattam nekik csalódást”

- jelentette ki röviddel győzelme után Atlantában a kilencszeres olimpiai bajnok, aki a távolugrásban elért negyedik olimpiai győzelme után emlékül egy kis zacskó homokot vitt haza a távolugró gödörből.

Carl Lewis nyolcszoros világbajnok is, és csodálatos sportpályafutása során 11 világcsúcsot állított fel.

RENDKÍVÜLI OLIMPIAI CSÚCSOK

Az amerikai **Bob Beamon** nem tartozott az esélyesek közé a távolugrás döntőjében Mexikóvárosban 1968-ban. Bár az olimpiai játékok előtt valamivel 8 m felett volt az egyéni csúcsa, nem ért el jelentősebb nemzetközi sikereket. Az olimpiai döntőben az első és egyetlen ugrása igen nagy volt, túlugrotta még az optikai mérőkészüléket is (860 cm). Ezért a bírácoknak elő kellett keresniük az acélszalagot, hogy a rendkívüli ugrást egyáltalán lemérhessék. És 890 cm-t mértek! A távolugrás világcsúcsát 1935 és 1968 között, tehát 33 év alatt az atléták csak 22 cm-rel javították meg. Bob Beamon egyetlen ugrásával 55 cm-t javított a világcsúcson, és 23 évig tartott, amíg ezt a csúcsot 5 cm-rel túlszárnyalta az amerikai Mike Powell a tokiói atlétikai világ bajnokságon 1991-ben.

Ugyanabban az egyéni versenyszámban az olimpiai játékokon négyszer egymás után győzni csak Carl Lewis amerikai távolugrónak, Paul Elvström dán vitorlásnak és **Alfred Oerter** amerikai diszkoszvetőnek sikerült, aki ráadásul mind a négy alkalommal új olimpiai csúcsot állított fel.

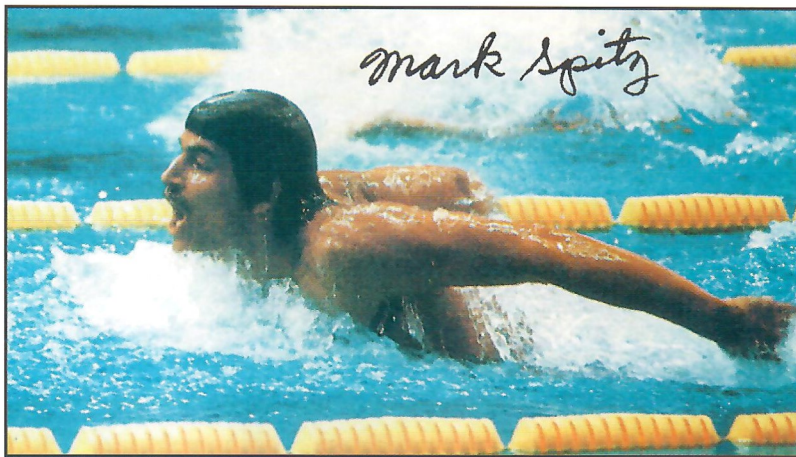

Míg Oerter első olimpiai győzelme Melbourne-ben 1956-ban nagy meglepetés volt, Rómába már mint nagy esélyes utazott. De egy hónappal a játékok előtt egy figyelmetlen sofőr behajtott a kocsijába, és súlyos sérüléseket okozott neki. A híres diszkoszvetőnek egészségi problémákkal kellett megbirkóznia, de erős akaratának köszönhetően végül mégis indulhatott a római olimpián, ahol ismét aranyérmes lett. Harmadik olimpiai bajnokságát Tokióban szerezte 1964-ben.

Alfred Oerter negyedik olimpiáján Mexikóvárosban 1968-ban már senki sem számított az amerikai diszkoszvető győzelmére. Nem csoda, hiszen Oerter a játékok előtt gyengébb eredményeket ért el, és a nyakcsigolyájával is problémái voltak. A nagy eső miatt a döntő másfél órás késéssel kezdődött, de Oertert ez sem zavarta. Készen állt a legnagyobb dobásra bármilyen időjárásban... És sikerült megszereznie a negyedik olimpiai aranyérmét diszkoszvetésben.

Ezután hat évig (1970-1976) Oerter nem nagyon foglalkozott diszkoszvetéssel, és nem indult semmilyen versenyen. Az említett szünet után bejelentette visszatérését a dobókörbe. És 1980-ban, 44 évesen érte el legjobb egyéni csúcsát - 69,46 m-re repült kezéből a diszkosz!

Amikor a kilencszeres olimpiai bajnok **Mark Spitz** amerikai úszó tizennégy éves korában meglátta Don Schollander fényképét - amelyen a legendás amerikai úszónak a Tokióban szerzett négy aranyérme van a nyakában -, elhatározta, hogy egyszer ő is ilyen híres sportoló lesz. Tervét szüleinek is elárulta, és az édesapja, akit nagyon érdekelt fia sportpályafutása, elkezdte irányítani az edzéseit. Főleg azt tanácsolta fiának, hogy sohase végezen fél munkát. Mark meghallgatta a tanácsát, és nemsokára az egyik legjobb amerikai edzőhöz, George Haineshez került, akinek a híres Don Schollander volt az asszisztense. Mark Spitz első világcsúcsát 1967-ben, egy évvel a Mexikóvárosban megrendezett olimpiai játékok előtt érte el. Ezért már Mexikóvárosban rendkívüli eredményeket vártak tőle. De a remélt hat aranyérem helyett csak kettőt szerzett, azokat is a váltóban. A két egyéni számban, a 100 m-es pillangóúszásban és a 100 m-es gyorsúszásban a várt aranyérem helyett ezüst-, illetve bronzérmet nyert.

A sikertelenség azonban nem törte le. Szorgalmasan elkezdte a felkészülést a müncheni olimpiára. Itt 22 évesen a legidősebb úszók közé tartozott, de ez nem volt akadálya annak, hogy kiváló eredményeket érjen el. Hét számban, a 100 és 200 m-es gyorsúszásban, a 100 és 200 m-es pillangóúszásban, a 4x100 m-es és a 4x200 m-es gyorsváltóban, valamint a 4x100 m-es vegyesváltóban állt rajthoz, és mindegyikben új világ- és olimpiai csúccsal győzött. Az utolsó számban, a 100 m-es gyorsúszásban már el sem akart indulni. Ki volt merülve. De az edzője rábeszélte, és Mark Spitz ismét új világ- és olimpiai csúccsal győzött!

„Csodálatos érzés volt tudni, hogy elértem a célomat, amiért nagyon megdolgoztam. Sportpályafutásomat úgy fejeztem be, hogy nem érhettem el többet” - fűzte hozzá egyedülálló sikereihez Mark Spitz.

Ezt a rendkívüli teljesítményt - egy olimpián hét győzelem hét világ- és olimpiai csúccsal - mostanáig senkinek sem sikerült megismételni és túlszárnyalni.

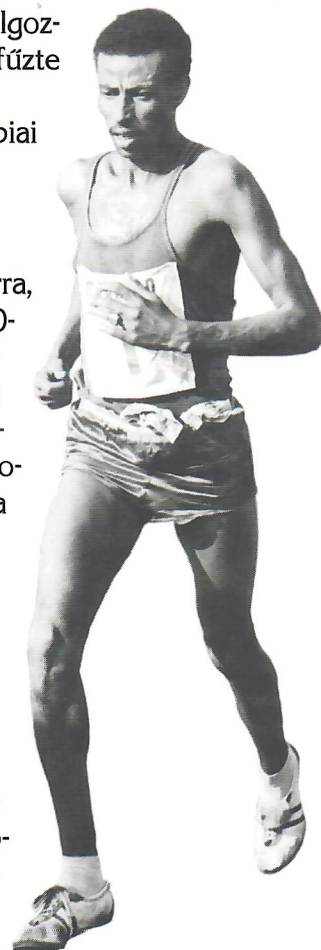
A maratoni futás egy francia nyelvész, Michel Bréal javaslatára került az I. újkori olimpiai játékok műsorára Athénben, 1896-ban. Az első olimpiai bajnok egy görög atléta, Spiridon Louis lett.

A maratoni futás az olimpia leghosszabb futószáma. Távja 42 195 m. Nevét Marathón görög településről kapta, az athéniek itt győztek i. e. 490-ben a perzsa hadsereg felett. A legenda szerint a görögök követet küldtek Athénbe, hogy vigye hírrül győzelmüket. A követ a Marathón és Athén közötti távolságot futva tette meg, de úgy kimerült, hogy csak annyit mondott az athénieknek: „Győztünk!”, és meghalt.

Nagyon kevés esély volt arra, hogy **Abebe Bikila**, aki 1960-ban Rómában az első olimpiai aranyérmet szerezte meg Afrika számára, egyáltalán rajthoz álljon a maratoni futásban. Az olimpiára ugyanis csak mint tartalék utazott. Az eredetileg benevezett Wami Biratu azonban néhány órával a rajt előtt visszalépett, és a tartalék Bikila elkezdett bemelegíteni.

„30 km-ig ne nagyon siess, de azután fuss gyorsabban a többiekénél” - tanácsolta Bikilának az edzője. Az

A női maratoni futás először a XXIII. játékokon, 1984-ben Los Angelesben került az olimpiai játékok műsorára. Az első olimpiai aranyérmet a női maratoni futásban Joan Benoit szerezte meg az Egyesült Államokból.

Abebe Bikila után csak egy futónak sikerült kétszer egymás után győznie a maratoni futásban, Waldemar Cierpinskinek az NDK-ból. Ő 1976-ban Montrealban és 1980-ban Moszkvában lett győztes.

dik olimpiáján, de a 17. km után fel kellett adnia. A bal lábfejen megrepedt csont okozta fájdalom miatt nem tudta befejezni a versenyt.

A balszerencse, sajnos, továbbra is kísérte. 1973-ban súlyos autóbalesete volt, amelynek következményeit nem élte túl.

Darnyi Tamás, minden idők legsikeresebb magyar úszója a 200 és a 400 m-es vegyesúszás nagy esélyeseként érkezett 1988-ban a szöuli olimpiára. Ekkor már ezeken a távokon négyszeres Európa-, kétszeres világbajnok és többszörös világcsúcstartó volt. Szöulban esélyeshez méltóan szerepelt, és a 200 m-es vegyesúszásban új világ- és olimpiai csúccsal győzött. Második aranyérmét a 400 m-es vegyesúszásban szerezte, amelyet a szöuli úszóversenyek során a legnagyobb előnnyel nyert meg. Tamás ezen a távon is új világ- és olimpiai csúcst állított fel. Pedig a felkészülése nem volt töretlen, több hónapig jóformán nem is edzhetett. A szemével voltak problémái, amelyet egy szerencsétlen véletlen folytán eltalált egy hógolyó. Ezért a kiváló úszónak több szemműtéten kellett átesnie. De az említett problémák ellenére felgyógyulása után rövid időn belül kitűnően felkészült a szöuli olimpiára. A budapesti születésű úszó sikeres volt az elkövetkező években is, és további két világ- és négy Európa-bajnoki aranyérmet szerzett.

A világhírű úszóedző, Széchy Tamás tanítványa az olimpiák történetében egyedülként megvédte olimpiai elsőségét a 200 és a 400 m-es vegyesúszásban Barcelonában. Az olimpia bajnokság megvé-

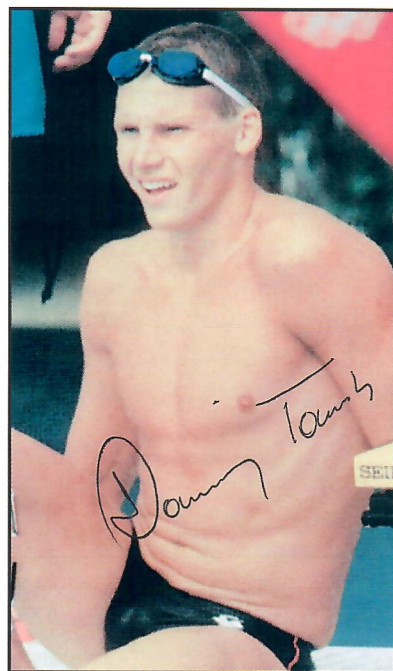

Darnyi Tamás edzője a világhírű magyar edző, Széchy Tamás volt, aki több kiváló tanítványából is (Wladár Sándor, Szabó József, Rózsa Norbert, Czene Attila) olimpiai bajnokot nevelt.

etióp császár 28 éves karcsú testőre megfogadta a tanácsot – és győzött!

Váratlan győzelmén kívül a legnagyobb figyelmet azzal keltette, hogy az egész maratoni távot – a 42 195 m-t – mezítláb futotta.

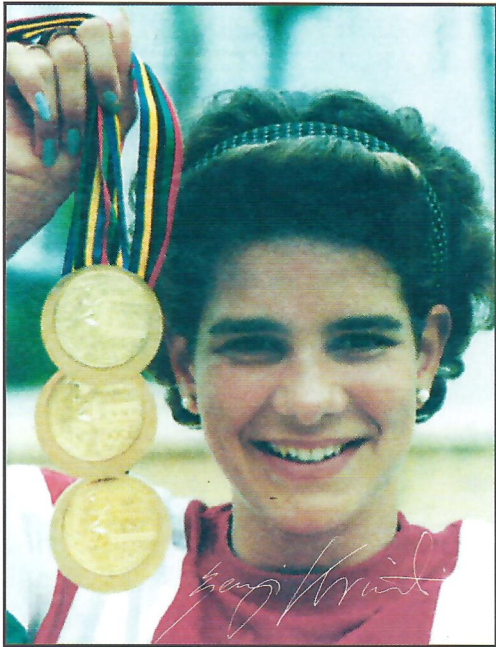
Győzelmét négy év múlva Tokióban megismételte. Most már cipőben futott, és még nagyobb fölényrel lett első, mint Rómában. Előtte senki sem nyert kétszer egymás után olimpiai bajnokságot a maratoni futásban. Abebe Bikila azonban készen állt arra, hogy megszerezze harmadik olimpiai győzelmét is. De néhány héttel az 1968-as mexikói olimpia előtt vakbélműtéten esett át. A többhetes edzéselhagyás ellenére mégis rajthoz állt harma-

dése ugyanabban a két számban csak az orosz Alekszandr Popovnak sikerült az 50 és a 100 m-es gyorsúszásban Barcelonában 1992-ben és Atlantában 1996-ban.

Darnyi Tamás a 200 és a 400 m-es vegyesúszásban többször állított fel világ- és Európa-csúcst.

A világ egyik legjobb úszónője, és minden idők legsikeresebb magyar sportolónője, az ötszörös olimpiai bajnok Egerszegi Krisztina három és fél éves volt, amikor az akkor öt és fél éves Klára nővérével Budapesten ritmikus sportgimnasztikára kezdett el járni. Csakhogy abban az időben az óvodában,

ahová a gyerekek jártak, úszótanfolyamokat is szerveztek. A szüleik beíratták őket, mert szerették volna, ha a gyerekek megtanulnak úszni. A gyerekeknek azonban idővel dönteniük kellett, melyik sportágat választják. Ők az úszás mellett döntöttek, és elkezdtek az igényes edzéseket.

Krisztina már 14 éves korában meglepte a sportvilágot, amikor 1988-ban Szöulban győzött a 200 m-es hátúszásban, a 100 m-es hátúszásban pedig ezüstérmet szerzett. Négy évvel később Barcelonában három aranyérmet nyert: a 100 m-es és 200 m-es hátúszásban, valamint a 400 m-es vegyesúszásban.

Harmadik olimpiáján, 1996-ban Atlantában, Kiss László edző legsikeresebb tanítványa hírnevéhez méltón szerepelt. A 200 m-es hátúszásban az atlantai úszódöntők történetében a legnagyobb előnnyel szerezte meg immár ötödik olimpiai győzelmét. Ő az egyetlen úszónő a világon, aki a 200 m-es hátúszásban háromszor egymás után szerezte meg az olimpiai bajnoki címet. Az olimpiai játékok történetében csak

egyszer fordult elő, hogy egy úszónő három olimpián egymás után ugyanabban a versenyszámban győzzön. Ez a bravúr Krisztina előtt csak a legendás ausztrál úszónőnek, Dawn Frasernek sikerült, aki a 100 m-es gyorsúszásban három egymást követő olimpián (Melbourne, 1956; Róma, 1960; Tokió, 1964) szerezte meg az aranyérmet. Krisztina az aranyérem mellé Atlantában egy bronzérmet is nyert a 400 m-es vegyesúszásban. Ő az egyetlen ötszörös egyéni olimpiai bajnoki címet szerzett úszónő a világon és a legtöbb egyéni olimpiai bajnokságot nyert magyar sportoló.

„Mind az öt olimpiai aranyérem megszerzésekor nagyon boldog voltam. Számomra mind az öt egyaránt értékes és kedves. Amikor Szöulban győztem, még túl fiatal voltam, hogy tudatosítsam, mit is jelent igazán olimpiai bajnokságot nyerni. Barcelonában már tudtam, mit jelent győzni a játékokon, és Atlantában csodálatos volt ismét aranyéremmel búcsút venni a nagy világversenyektől” – vallja olimpiai sikereiről a szimpatikus úszónő.

Krisztina 5 olimpiai győzelme mellé 2 világbajnoki és 9 Európa-bajnoki címet is szerzett. Csodálatos sportpályafutása során többször javított világ- és Európa-csúcsot. Jelenleg is ő tartja a 200 m-es hátúszás világcsúcsát és a 100 m-es hátúszás Európa-csúcsát.

Nővére, Klára, úszóedző lett, és Krisztinának egész pályafutása során mindig sokat segített.

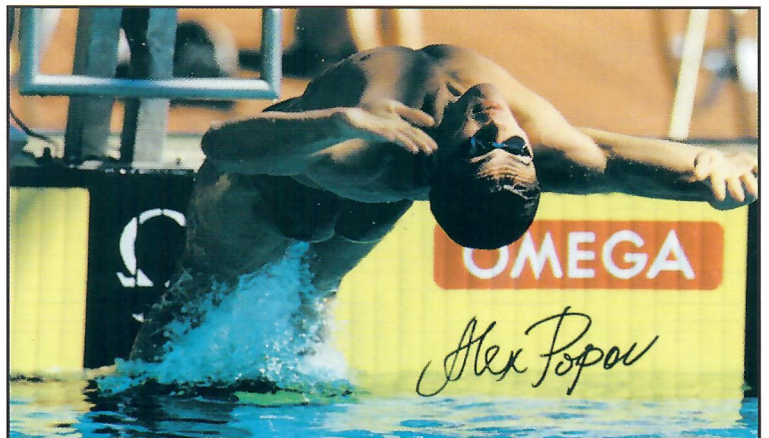
Krisztinát kiváló eredményei mellett közvetlensége és szerénysége joggal avatta az utóbbi évek legnépszerűbb magyar sportolónőjévé.

Egerszegi Krisztina edzője a kitűnő úszószakember, Kiss László volt.

Alekszandr Popov, az orosz négyszeres olimpiai bajnok először az 1991-es athéni Európa-bajnokságon lepte meg a sportvilágot, ahol a 100 m-es gyorsúszásban aranyérmet nyert.

A szverdlovszki születésű Alekszandr egy évvel később Barcelonában lett a világ leggyorsabb úszója. Ezen az olimpiai játékokon kitűnő teljesítményt nyújtott, és győzött az 50 és a 100 m-es gyorsúszásban. A két aranyérem mellé még két ezüstöt is szerzett mint a Független Államok

Közössége 4x100 m-es gyors- és vegyesváltójának a tagja. Kétszeres olimpiai győzelme után edzőjével Canberrába, Ausztrália fővárosába költözött, ahol azóta ideális feltételek mellett készülhet a további jelentős világvversenyekre. A kitűnő úszó továbbra is szorgalmasan folytatta edzéseit. A felkészülési időszakban például heti 80 km-t úszott, ezenkívül 40 percet foglalkozott úszótechnikájának javításával, másfél órán keresztül pedig erősítő gyakorlatokat végzett. Az elkövetkező években is ő akart lenni a világ leggyorsabb úszója. Ez sikerült is neki, és a 100 m-es gyorsúszásban minden fontos világvversenyt megnyert: az olimpiai játékok utáni évben győzött az Európa-bajnokságon Sheffieldben, egy évvel később Rómában világbajnok lett, és ismét egy évre rá a bécsi Európa-bajnokságon is győzött.

A világ leggyorsabb úszója az atlantai olimpiai játékokon 1996-ban az 50 és a 100 m-es gyorsúszás legnagyobb esélyese volt. Esélyeshez méltóan szerepelt, és az olimpiai játékok történetében a világon a második úszóként két egymás utáni olimpián ugyanabban a két számban is megvédte elsőségét. Előtte ez csak Darnyi Tamásnak sikerült, aki 1988-ban Szöulban és 1992-ben Barcelonában győzött a 200 és a 400 m-es vegyesúszásban.

Alekszandr Popov a 100 m-es gyorsúszás atlantai döntője után, amelyben nagy harcot vívott a győzelemért az amerikai Garry Hall-lal, kijelentette: „Ez volt a legnehezebb verseny az életemben. Az olimpiai bajnokság nagyon sok kemény edzést igényel, de még nehezebb ezt megvédeni.” A magasra nőtt úszó Atlantában még két ezüstérmet is szerzett, amelyet az orosz 4x100 m-es gyors- és a 4x100 m-es vegyesváltó tagjaként harcolt ki.

A négyszeres olimpiai bajnok úszó az 1998-as perthi világbajnokságon is bebizonyította kivételes képességeit, ahol a 100 m-es gyorsúszásban aranyérmet nyert.

Az evezés négyszeres olimpiai bajnoka, **Steve Redgrave**, Nagy-Britannia minden idők legsikeresebb olimpiikonja. A világ legjobb evezőse gyermekkorában többféle sportot űzött: kipróbálta a rövidtávfutást, a diszkoszvetést, a súlylökést és a rögbi. „A többi gyermekhez mérten mindig magasabb és erősebb voltam, ezért a különböző sportmozgásokat gyorsabban hajthattam végre” - emlékezik sportpályafutása kezdeteire a világhírű evezős. 1979-ben ismerkedett meg ezzel a sportággal, amikor Francis Smith, a Marlovi Evezős Klub kapitánya több fiúval együtt őt is meghívta egy edzésre, és felszólította, hogy próbálkozzon meg az evezéssel. Steve hamarosan igen megkedvelte ezt a sportágot, amelyben nagyszerűen érvényesülhetett ereje és tehetsége. Sportpályafutása elején egyedülálló célt tűzött ki maga elé: három olimpiai aranyérmet akart szerezni! Már az 1980-as moszkvai olimpiai játékokon indulni akart, de ezen az olimpián az Egyesült Államok (és még további ötven állam) politikai okok miatt nem vett részt.

Huszonkét éves volt, amikor a következő olimpián Los Angelesben 1984-ben megszerezte első olimpiai aranyérmét. Itt a győztes brit kormányos négypárevezős tagja volt. E játékok után Andy Holmes-szal kezdett el evezni a kormányos nélküli kétpárevezősök kategóriájában. Hamarosan a világ legjobb evezősei közé kerültek, és Szöulban 1988-ban e versenyszámban az aranyérem nagy várományosai voltak. A döntőben esélyeshez méltó, kitűnő teljesítményt nyújtottak, és nagy előnnyel szerezték meg az olimpiai bajnoki címet. Ugyanezek a játékokon Redgrave az arnyérmén kívül még egy bronzérmet is nyert a kormányos kétpárevezősök kategóriájában.

Steve Redgrave harmadik olimpiai rajtján 1992-ben Barcelonában a kormányos nélküli kétpárevezősök kategóriájában Matthew Pinsettel, a britek ígéretes evezőseivel együtt indult. Ezen az olimpián szintén győztek, és így Redgrave megszerezte harmadik olimpiai aranyérmét.

A kitűnő brit evezős Matthew Pinsettel együtt készen állt a kormányos nélküli kétpárevezős olimpiai döntőjében Atlantában 1996-ban megszerezni negyedik olimpiai aranyérmét is. Ebben a döntőben a rajttól a célig az élen haladtak, és így teljesült a 34 éves Steve Redgrave nagy álma: négy olimpián egymás után aranyérmet nyert. Ezzel az olimpiai játékok történetében olyan sportnagyságok közé sorakozott fel, mint a dán vitorlás Paul Elvström, a magyar kardvívó Gerevich Aladár, az amerikai diszkoszvető Al Oerter vagy a szintén amerikai távolugró Carl Lewis.

Steve Redgrave a világ egyedüli evezőse, aki négy olimpiai aranyérem mellett még hat világbajnoki cím tulajdonosa is.

Dream Team - Az Egyesült Államok álomcsapatának kosárlabdázói az 1992. évi barcelonai olimpia legvonzóbb látványosságai közé tartoztak. Az olimpiai játékok történetében először ezt a csapatot állították össze a világ legjobb profi játékosából. A csapat élén Earvin „Magic” Johnson, Michael Jordan és Larry Bird állt. Az olimpiai aranyérem megszerzésért a világ legjobb tizenkét kosárlabdázója olyan kiváló csapatot volt képes kialakítani, amelyben nyugalom, szinte családi légkör uralkodott. Az amerikai kosárlabdázók páratlan sportművészetükön kívül éppen ennek az összetartásnak köszönhetően mutathattak fel felejthetetlen teljesítményeket. Addig még egyetlenegy csapat sem győzött olyan tökéletességgel, mint a Dream Team Támadásban és védekezésben egyaránt a legjobbak voltak. Nagyszerűen ki tudták használni a gyors ellentámadásokat, ezekkel szemben egyetlen csapat sem tudott védekezni. Az olimpiai játékok előtt nagy célt tűztek ki maguk elé: minden mérkőzésen legalább 100 pontot kell elérni, mindegyiket több mint 30 ponttal kell megnyerni, és az Egyesült Államok számára vissza kell szerezni az aranyérmet. Az 1988-as szöuli olimpián ugyanis a Szovjetunió kosárlabdázói győztek, és az amerikai kosarazóknak, akik addig már kilenc olimpián diadalmaskodtak, meg kellett elégedniük a bronzéremmel. A Dream Team elérte célját, és a csapatsportversenyekben az olimpiai játékok történetében a legnagyobb magabiztossággal győzött.

A kétszeres olimpiai bajnok **Michael Johnson** szülei nagy hangsúlyt helyeztek arra, hogy öt gyermekük alapos műveltséget kapjon. Amikor a kis Michael érdeklődni kezdett a sport iránt, szülei támogatták fiuk érdeklődését. Iskolásként Michael jelentkezett egy atlétikai klubba, de edzőit nem lepte meg reményt keltő teljesítményekkel. Egyvalamiben azonban Michael mégis más volt, mint a többi fiú. Mégpedig nagyon szorgalmas volt, sose lazított a kemény edzéseken. Elsősorban ennek a tulajdonságának köszönhető, hogy évek múltán, a 200 és 400 m-es síkfutásban a világ legjobb futója lett.

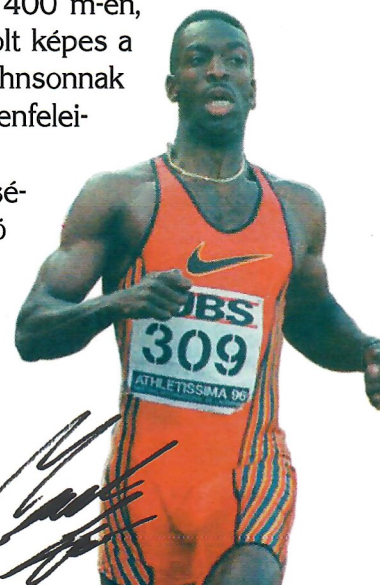
Michael Johnsonnak minden esélye megvolt arra, hogy 1988-ban sikeresen szerepeljen Szöulban az olimpiai játékokon. Azonban balszerencsés volt, a játékok előtt megsérült, és így nem vehetett részt rajtuk.

Először 1992-ben Barcelonában indult az olimpián, ahol szintén megvoltak az esélyei arra, hogy a 200 és 400 m-es síkfutásban a világ legjobbjai közé kerüljön. De egészségi problémái ismét meggátolták abban, hogy sikereket érjen el ezekben a versenyszámokban. A kudarcot némileg az az aranyérem pótolta, amelyet az amerikai 4x400 m-es váltó tagjaként szerzett.

Első nagy sikerét 1991-ben, a tokiói világbajnokságon érte el, ahol 200 m-en megszerezte a világbajnoki címet. Kiválóan szerepelt 1993-ban a stuttgarti világbajnokságon is, ahol 400 m-en kivívta magának az aranyérmet, és jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy az amerikai váltó a 4x400 m-es távon aranyérmet szerzett, és új világcsúcsot állított fel. Az amerikai futókirály egy évvel később, az athéni világbajnokságon is bebizonyította kivételes képességeit: 400 m-en megvédte világbajnoki címét. Még sikeresebb volt Michael Johnson a két évvel későbbi, Göteborgban megrendezett világbajnokságon. Itt nagyszerű teljesítményével három aranyérmet harcolt ki: 200 és 400 m-en, valamint a 4x400 m-es amerikai váltó tagjaként. A világ egyetlen atlétájaként volt képes a 200 m-t 20 másodperc, a 400 m-t pedig 44 másodperc alatt lefutni. Michael Johnsonnak talán az egyik legnagyobb előnye a kanyarból való káprázatos kifutás, amikor ellenfeleivel szemben rendszeresen megszerzi a döntő előnyt.

A dallas-i születésű versenyző 1996-ban Atlantában az olimpiai játékok nagy esélyeseként indult a 200 és a 400 m-es síkfutásban. Az olimpia előtt ugyanis kiváló formában volt, az amerikai atléták selejtezőjében 19,66 másodperccel megdöntötte az olasz Pietro Mennea hat éve fennálló világrekordját. Atlantában ismét bebizonyította, hogy 200 és 400 m-en a világ legjobb futója. E két távon fölényesen szerezte meg az aranyérmet, miközben 200 m-en megjavította saját világrekordját, és egyedülálló 19,32 másodperces eredményt ért el!

„Ez nem a tróféákért folyó hajsza volt, csupán azon voltam, hogy az emberi lehetőségek határát teljesítményeimmel tovább kitoljam” - kommentálta Atlantában egyedülálló eredményeit Michael Johnson.

SZOKATLAN UTAK AZ ARANYÉREMHEZ

Az olimpiai bajnokok között vannak olyanok, akiknek a hőn áhított aranyéremért nemcsak hosszú éveken keresztül szorgalmasan kellett edzeniük, hanem sok akadályt is le kellett küzdeniük. Közéjük tartoznak az alábbi sportolók is.

A LEGGYORSABB MINDENKI KÖZÜL

Wilma Rudolph kiskorától kezdve megtanulta, hogy mindenben meg kell osztania tizenhét idősebb testvérével. Osztozott velük az ennivalón, a játékokon, csak a mozgás örömét nem tudta velük megosztani. Gyermekbénulás miatt, amely ellen akkor még nem volt védőoltás, élete első éveit tolószékben töltötte.

„Ha egyszer futhatok majd, én leszek a leggyorsabb” – mondogatta a kislány, ahogy figyelte a játszadozó testvéreit és barátait.

A kis Wilma utánozni kezdte a gyerekek mozgását. Azt a vágyát, hogy egyszer velük futkározzon, szülei és orvosai is támogatták. Hosszú hónapok szorgalmas tornázása után végre felállhatott a tolószékből. Most már megoszthatta testvéreivel és barátaival a mozgás örömét is. Nem-sokára a legügyesebbek közé tartozott.

„Hogy tudsz ilyen gyorsan futni, ha olyan sokáig beteg voltál?” – kérdezték tőle a gyerekek, amikor az udvaron játszottak. Wilma ilyenkor csak elmosolyodott, és megvonta a vállát. Idővel ő futott közülük a leggyorsabban. Jelentkezett egy atlétikai klubba, és elkezdte a rendszeres edzéseket. 16 évesen eljutott a melbourne-i olimpiára, bár még csak a 4x100 m-es váltó tagjaként.

„Egyszer a dobogó legmagasabb fokán fogok állni” – fogadta meg Wilma, ahogy az olimpián a többi három futónővel együtt átvette a bronzérmet.

Ezután még szorgalmasabban edzett. Négy év múlva ismét rajthoz állt a római olimpiai játékokon. Amikor megjelent az olimpiai stadion futópályáján, a nézők elcsendesedtek, úgy csodálták könnyed futását. Wilma ezen az olimpián nemcsak a legszebben, hanem a leggyorsabban is futott. Három olimpiai aranyérmet nyert!

„Hogy fognak ennek otthon örülni” – gondolta a boldog olimpiai bajnoknő, és mosolyogva intgetett családjának és a nézőknek a dobogó legfelső fokáról. Nemcsak tizenhét testvérével és a szü-leivel osztozott örömen, hanem az egész világgal.

Wilma Rudolph amerikai futónő tagja volt országa bronzérmet nyert 4x100 m-es váltójának Melbourne-ben 1956-ban. Rómában 1960-ban három aranyérmet szerzett: a 100 és 200 m-es síkfutásban és a 4x100 m-es váltóban. Egyedülálló sportpályafutása során öt világcúscot állított fel. 1960-ban a világ legjobb sportolónőjévé választották.

Az amerikai Ray Ewry három aranyérmet nyert Párizsban 1900-ban a helyből magas-, távol- és hármasugrásban. Három elsőségét négy év múlva St. Louisban megvédte. 1908-ban Londonban két aranyérmet szerzett a helyből magas- és távolugrásban. Indult a nem hivatalos athéni olimpián is 1906-ban, melyet a görögök az újkori olimpiák megalkulásának 10. évfordulójára rendeztek, és itt szintén két aranyérmet nyert. A helyből való ugrások azonban már régen nincsenek az olimpiai játékok műsorán.

A MEGGYÓGYULT KISFIÚ

Ray Ewry keveset mosolygott gyermekkorában. Szomorú volt, hogy nem játszhat barátaival, és nem futkározhat velük a közeli réten, mert gyermekbénulásban szenvedett.

Szülei elhívták hozzá az ország legjobb orvosait, de egyik sem tudta a kisfiút meggyógyítani. Ám egyszer Ray-t meglátogatta egy ismeretlen orvos.

„Meggyógyulsz, ha hosszú ideig és türelemesen fogsz tornázni” – mondta a kisfiúnak, és megsimogatta a haját. Olyan gyakorlatokat mutatott neki,

amelyek a test minden izmát megmozgatják. Elmagyarázta azt is, hogy az emberi testen nagyon sok izom van, ezért türelemesen meg kell tornáztatnia mindegyiket, hogy megerősödjének.

„Egyszer majd én is futkosni fogok a gyerekekkel!” – határozta el a kis Ray, és naponta szorgalmasan tornázott. A szülei és az orvos is reménykedve nézték, hogy az állapota egyre javult. És Ray 14 éves korára végre legyőzte a gyermekbénulást!

„Beiratkozom egy atlétikai klubba, hogy többet sportolhassak” – mondta egy napon a szüleinek.

A pályán előbb a futószámokat próbálta ki. Ha gyorsan futott is, nem tartozott a legjobb futók közé.

„Mi lenne, ha kipróbálnád a helyből ugrásokat?” – kérdezte az edző a csalódott Ray-től.

A fiatal atléta hallgatott rá, és rögtön kipróbálta a helyből magas- és távolugrást. Olyan kitűnő eredményeket ért el, hogy az edző és a többi sportoló a pályán nem győzött csodálkozni. Mintha a helyből ugrásokat neki találták volna ki! A tornagyakorlatoknak köszönhetően, amelyeket valaha az orvos tanácsolt neki, tökéletesen kisportolt lábizmai voltak, és ezt nagyon jól kihasználta a helyből ugrásoknál.

„Hogy te milyen kitűnő ugró vagy! Hol tanultál meg ilyen nagyokat ugrani?” – kérdezte tőle a meglepett edző.

És Ray elmesélte neki, milyen sokáig harcolt a gyermekbénulás ellen.

„Még az olimpiai játékokra is eljuthatsz, ha lelkiismeretesen és sokat fogsz edzeni” – biztatta az edző, és elkezdte őt felkészíteni a versenyekre.

A fiú szorgalma nemsokára meghozta az eredményt a sportpályán is. Az edzőnek igaza lett. Ray idővel tényleg eljutott az olimpiai játékokra. És nemcsak, hogy részt vett rajtuk, hanem még győzött is! Méghozzá nyolcszor!

Ray-nek az első olimpiai aranyérme átvétele előtt bizonyára eszébe jutott az az orvos, aki egykor segített rajta, és büszkén fellépett a dobogó legmagasabb fokára.

AZ ARANYÉREM FÉNYE

Gail Devers már régóta készült az olimpiára. Tulajdonképpen azóta, hogy kiderült, ő a leggyorsabb a gyerekek között, ha fogócskázna.

„Egyszer olimpiai aranyérmet is nyerek majd” – jelentette ki még diákkorában, amikor az első, a legkedvesebb aranyérmét nyerte.

Gail az olimpiai aranyéremről nemcsak beszélt, hanem sokat és szorgalmasan edzett is érte. Mind-egy volt, hogy hétköznap, ünnepnap vagy szünidő volt, folyton gyakorolt, csak hogy megszerezze az áhított aranyérmet.

Gail Devers amerikai futónő aranyérmet nyert Barcelonában 1992-ben a 100 m-es síkfutásban. Egy évvel később győzött a 100 m-es síkfutásban és a 100 m-es gátfutásban a stuttgarti atlétikai világ bajnokságon. 1995-ben a göteborgi atlétikai világ bajnokságon a 100 m-es gátfutásban megvédte világ bajnoki címét. Még sikeresebb volt 1996-ban az atlantai olimpiai játékokon, ahol a 100 m-es síkfutásban ismét aranyérmet szerzett. Ő az egyedüli futónő az olimpiai játékok történetében, aki megvédte olimpiai bajnoki címét ebben a versenyszámban. Harmadik olimpiai aranyérmét szintén Atlantában szerezte a 4x100 m-es amerikai váltó tagjaként. Az 1997-es athéni világ bajnokságon ismét hozzájárult a 4x100 m-es amerikai váltó győzelméhez.

Ám egyszer valami váratlan dolog történt. Egészségi problémák léptek fel, és később valamilyen furcsa fájdalmat érzett a lábában.

„Egy kicsit megpihensz, és majd tovább folytathatod az edzéseket” - vigasztalta az edzője.

A pihenés azonban nem segített. El kellett mennie az orvoshoz, aki szomorú dolgot állapított meg. Gail súlyos beteg volt. Kórházba került. Idővel minden arra mutatott, hogy amputálni kell majd mindkét lábát. Úgy tűnt ugyanis, hogy az orvosok csak így tudják megállítani a súlyos betegséget.

Meghosszabbodtak számára a napok, meghosszabbodtak az éjszakák. A piros edzésnapló is üres lett. Nagyon sokáig.

Gail elhozatta a kórházba az első aranyérmét. A legkedvesebbet, melyet még iskoláskorában nyert.

„Úgy fénylik, mint a királylányok ruhája a mesékben. Ki tudja, milyen fényük van az olimpiai érmeknek?” - kérdezte magában Gail, és megsimogatta a kis érmet. Öröm töltötte el.

Néhány nap múlva Gailt még nagyobb öröm érte. Az orvosok igyekezetének, és ki tudja, talán az olimpiai érem utáni vágyának is köszönhetően a két lábában kezdtek elmúlni a fájdalmak. És egyszerre minden szebb lett. Mennyivel szebb!

A fiatal atlétanő nemsokára felvehette a futócipőjét. Először csak egy pár lépést próbált futni, azután 10 m-t, 100 m-t és többet is. A lába rendben volt. Nemsokára már gyorsabban is megpróbált futni 10 m-t, 100 m-t, sőt többet is. És a lába továbbra is rendben volt. Jöttek az igazi edzések, és Gail újra örülhetett az olimpiai játékoknak.

Bejutott a barcelonai olimpián a 100 m-es síkfutás döntőjébe. És megnyerte! Ő lett a világ leggyorsabb futónője. Végre átvehette a legértékesebb olimpiai érmet.

„Úgy csillog, mint a nap sugarai” - mosolyogta el magát a boldog olimpiai bajnoknő a dobogó legfelső fokán, és a szívéhez szorította a fénylő érmet.

AZ ARANYGERELY

A kis Honza* már a gyerekek között kitűnt ügyességével. Ha futottak, ugrottak vagy hokiztak a barátaival, mindig a legjobbak közé tartozott. Ám amikor rendszeres hokiedzésekre kezdett járni, kiderült, hogy nem nagyon bírja erővel. A cseh kisfiú ugyanis koraszülött volt, és ezért valamivel kisebb volt az ellenállóképessége, mint a többi gyerekeknek. Könnyen megfázott, sőt még tüdőgyulladást is kapott.

* A Honza és a Honzík a cseh Jan név beceneve.

Jan Železný ezüstérmet szerzett a gerelyhajításban Szöulban 1988-ban. Négy évvel később Barcelonában olimpiai bajnok lett. Az atlétikai világ bajnokságon Stuttgartban 1993-ban és Göteborgban 1995-ben aranyérmet nyert. Harmadik olimpiáján, Atlantában 1996-ban a világ legjobb gerelyhajítójához méltóan megvédte aranyérmét. 98,48 m-rel ő a gerelyhajítás világcsúcstartója. Eddig öt világcsúcsot állított fel. 1996-tól a Nemzetközi Olimpiai Bizottság Sportbizottságának a tagja.

orvos. Elküldte őt egy hegyi szanatóriumba. És igaza lett. Amikor Honza hazajött, sokkal erősebb volt. Ismét hokizhatott, focizhatott, kézilabdázhatott a barátaival. Végül az atlétika, főleg a gerelyhajítás tetszett meg neki. E sportágat üzték valaha a szülei is.

„Egyszer az én gerelyem repül majd a legmesszebbre a világon” - mondotta otthon a fiatal atléta. A szülei és a bátyja - aki szintén gerelyhajító volt - ilyenkor néha megmosolyogták. De Jan lelkiismeretesen és elszántan edzett tovább. Eredményei fokozatosan javultak. Már túl volt az első nagyobb sikereken, amikor megint cserbenhagyta az egészsége. Most a háta kezdett el fájni. Két évig volt vele baja. Az orvosok végül megállapították, hogy a fájdalmakat a hátgerinc két megrepedt csigolyája okozza.

„Visszatérhetsz a gerelyhajításhoz, de nagyon türelmesnek kell lenned. Először mindegyik izmot meg kell erősítened a megrepedt csigolyák körül, hogy szilárd támaszuk legyen, hogy a sérülésed már ne okozzon fájdalmat” - tanácsolták neki az orvosok.

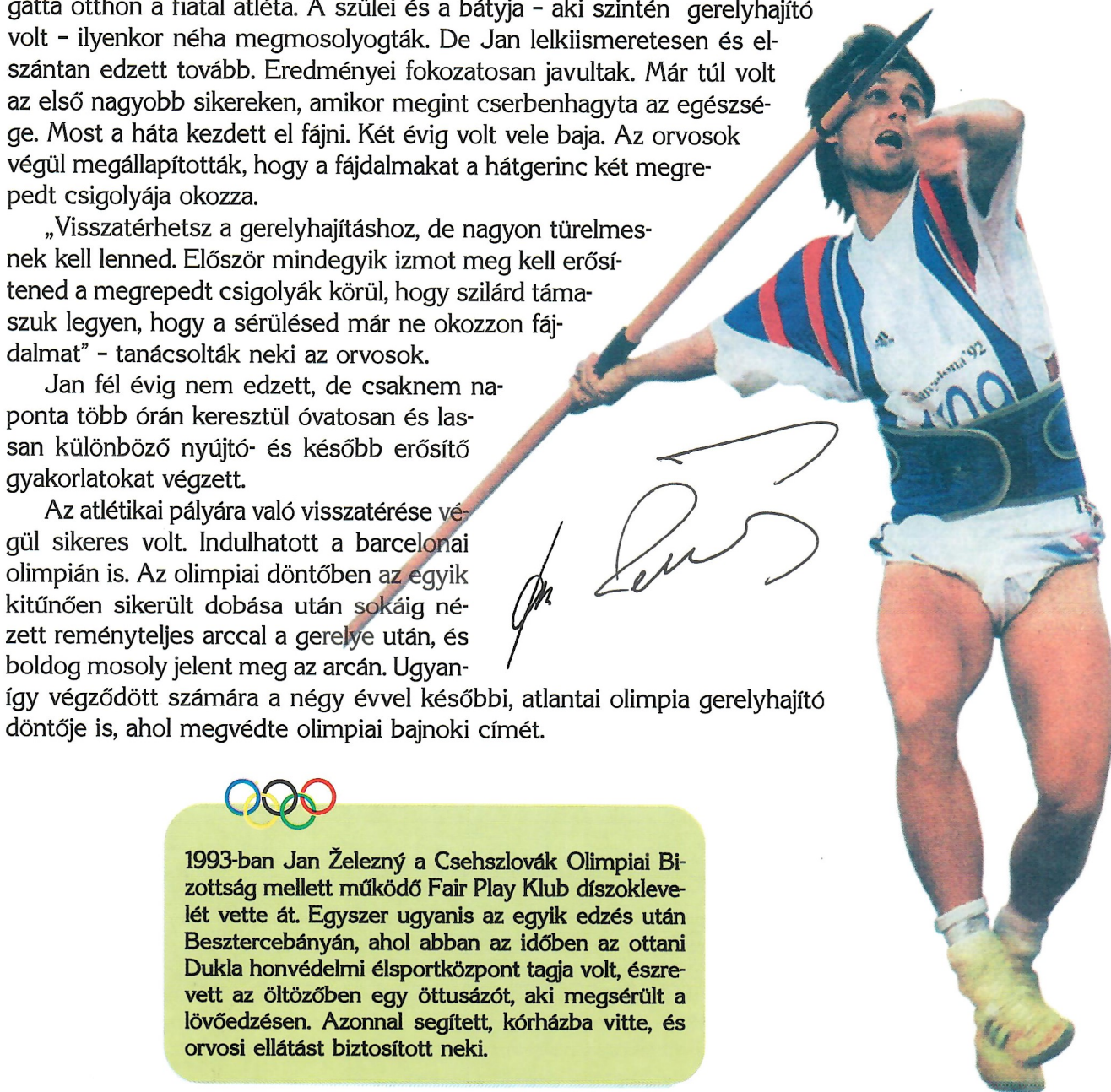
Jan fél évig nem edzett, de csaknem naponta több órán keresztül óvatosan és lassan különböző nyújtó- és később erősítő gyakorlatokat végzett.

Az atlétikai pályára való visszatérése végül sikeres volt. Indulhatott a barcelonai olimpián is. Az olimpiai döntőben az egyik kitűnően sikerült dobása után sokáig nézett reményteljes arccal a gerelye után, és boldog mosoly jelent meg az arcán. Ugyanígy végződött számára a négy évvel későbbi, atlantai olimpia gerelyhajító döntője is, ahol megvédte olimpiai bajnoki címét.

„Ha meggyógyulok, ismét fogok edzeni” - mondotta a kisfiú szüleinek, és példásan betartotta az orvos tanácsait, hogy minél előbb meggyógyuljon. Szülei támogatták őt ebben, hiszen maguk is sportolók voltak.

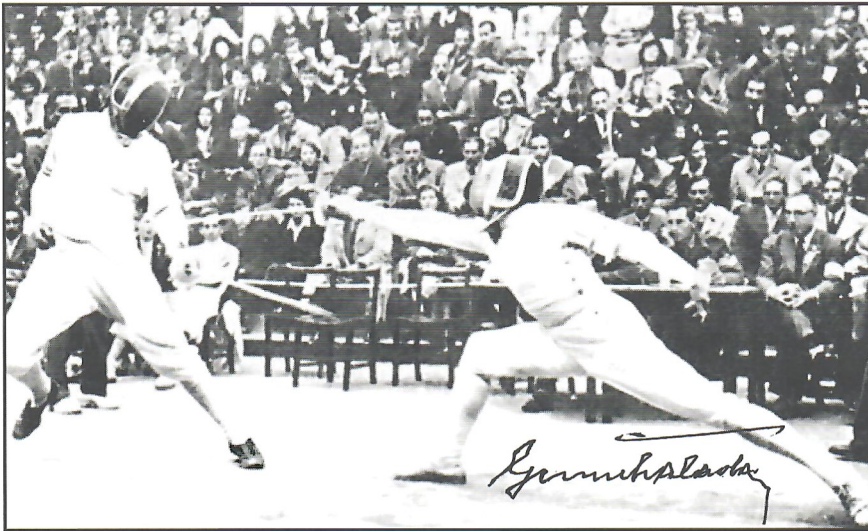
Csakhowy amikor Honza ismét elkezdte a jégkorongedzéseket, megint megbetegedett. Újra tüdőgyulladást kapott, és a jégkorongozást abba kellett hagynia.

„Szanatóriumba kell menned, Honzík. A hegyi levegő majd megerősít, ellenállóbb leszel, és akkor majd többet sportolhatsz!” - biztatta a kisfiút az

1993-ban Jan Železný a Csehszlovák Olimpiai Bizottság mellett működő Fair Play Klub díszoklevelét vette át. Egyszer ugyanis az egyik edzés után Besztercebányán, ahol abban az időben az ottani Dukla honvédelmi élsportközpont tagja volt, észrevett az öltözőben egy öttusázót, aki megsérült a lövőedzésen. Azonnal segített, kórházba vitte, és orvosi ellátást biztosított neki.

A LEGSIKERESEBB MAGYAR SPORTOLÓK AZ OLIMPIÁN

GEREVICH ALADÁR

A kardvívás hétszeres olimpiai bajnoka a legeredményesebb magyar sportoló az olimpiákon. Sportcsaládból származott, édesapjának vívóiskolája volt Miskolcon. Tőle és az olasz Santelli mestertől tanulta meg a vívás minden fortélyát.

Első olimpiai bajnokságát 22 évesen nyerte 1932-ben Los Angelesben a kardcsapat tagjaként. E sikeren kívül még ötször segítette hozzá a magyar kardvívó-

csapatot az olimpiai aranyéremhez: 1936-ban Berlinben, 1948-ban Londonban, 1952-ben Helsinkiben, 1956-ban Melbourne-ben és 1960-ban Rómában. Páratlan olimpiai éremgyűjteményét egy egyéni olimpiai aranyéremmel is gazdagította, amelyet 1948-ban Londonban nyert kardvívásban, ebben a legeredményesebb magyar olimpiai sportágban. Rendkívüli teljesítménynek számít, hogy utolsó olimpiai aranyérmét 50 éves korában nyerte. A hét olimpiai aranyérem mellé még további három olimpiai érmet, egy ezüstöt és két bronzot is szerzett.

Gerevich Aladár egyedülálló sportpályafutása során egyéniben kétszer, csapatban pedig hétszer nyert világbajnokságot. Ezenkívül egyéniben egy, csapatban pedig négy Európa-bajnoki címet szerzett. 1988-ban a Nemzetközi Olimpiai Bizottság Érdemrendjével tüntették ki.

Magyarország sportolói először 1896-ban Athénben indultak az olimpiai játékokon.

Az első magyar női olimpiai bajnokságot Elek Ilona szerezte 1936-ban Berlinben a női tör egyéniben.

Ki szerezte Magyarország számára az első olimpiai bajnokságot?

Magyarország első olimpiai aranyérmét Hajós Alfréd nyerte a 100 m-es gyorsúszásban az I. játékokon Athénben, 1896-ban. Ugyanezen az olimpián elindult az 1200 m-es gyorsúszásban is, ahol szintén elsőként ért célba, és így Magyarország számára megszerezte mindjárt a második olimpiai aranyérmét. A Párizsban megrendezett olimpián 1924-ben Lauber Dezsővel közösen készített stadiontervükkel a szellemi olimpia versenyében ezüstérmet nyertek.

KELETI ÁGNES

Minden idők legsikeresebb magyar tornásznője, az ötszörös olimpiai bajnok Keleti Ágnes Budapesten, a Nemzeti Torna Egyletben kezdett el tornászni. Amikor 1939-ben kitört a második világháború, úgy nézett ki, hogy a tehetséges tornásznő ígéretes sportpályafutása félbeszakad. De Keleti Ágnes a háború után újra elkezdte a tornaedzéseket. Kiutazott az 1948-as londoni olimpiára, de két nappal a versenyszáma előtt súlyos bokasérülést szenvedett, és ezért csak nézőként lehetett ott a tornaversenyeken. 27 éves volt ekkor, de ez a csalódás nem keserítette el. Még szorgalmasabban edzett, és a következő két olimpián kárpótolta ezt a balszerencsét. 1952-ben Helsinkiben kitűnő gyakorlatával aranyérmet nyert talajon, ezüstérmes lett az egyéni összetettben, a felemáskorláton és a kéziszer csapatban pedig bronzérmet szerzett. Sikerral szerepelt az 1954-es római világbajnokságon is, ahol felemáskorláton és a kéziszer csapat tagjaként aranyérmet nyert. Legnagyobb sikerét 1956-ban Melbourne-ben érte el, ahol 4 arany- és 2 ezüstérmet szerzett:

talajon (Larissza Latinyinával együtt), felemáskorláton, gerendán, a női kéziszer csapat tagjaként, valamint az egyéni és a csapat összetettben. Érdekesség, hogy ő készítette a magyar kéziszer csapat koreográfiáját. Egy olimpián 4 aranyat és 2 ezüstöt nyerni eddig egy magyar sportolónak sem sikerült. Olimpiai éremgyűjteményével (5 arany, 3 ezüst, 2 bronz) eddig a legeredményesebb magyar sportolónő az olimpiákon.

A tornában kétszeres olimpiai bajnok Korondi Margit, aki 1952-ben Helsinkiben a felemáskorláton szerezte meg az aranyérmet. 1956-ban Melbourne-ben Köteles Erzsébettel, Keleti Ágnessel, Kertész Alízzal, Tass Olgával és Bodó Andreával tagja volt a győztes magyar kéziszer csapatnak.

PAPP LÁSZLÓ

A háromszoros olimpiai bajnok ökölvívót édesapja ismertette meg ezzel a sportággal. Apját korán, 11 évesen elvesztette, mégis igen nagy hatással volt rá. Papp László rövid labdarúgó és ökölvívó pályafutás után 19 éves korában választotta végleg az ökölvívást sportágául. Elszántan igyekezett megtanulni mindent az ökölvívás tudományából, hogy egyszer majd ő legyen a legjobb ökölvívó az egész világon. Igen megkedvelte ezt a sportágat, és a kötelező edzéseken kívül rendszeresen külön edzéseket is végzett. Nagyon jó érzéke volt ahhoz, hogyan csalogassa magához az ellenfeleket, és mikor találja el őket a legalkalmasabb ütéssel. Rendkívüli ütőerejének, szorgalmának és versenyzői rátermettségének köszönhetően kiütéses győzelmek sorozatát érte el. Méltán lett az 1948-as londoni olimpia nagy esélyese. Súlycsoportjában, a középsúlyban (71-75 kg) bejutott az olimpiai döntőbe, ahol egy kitűnő angol ökölvívó, a hazaiak kedvence, Wright volt az ellenfele. Papp László azonban a döntőben is remekelt, pontozással szerezte meg a győzelmet, és így megnyerte első olimpiai aranyérmét.

Négy év múlva Helsinkiben megismételte győzelmét, de most már egy súlycsoporttal lejjebb, a nagyváltósúlyban (67-71 kg). Az olimpiai döntőben szintén egy kitűnő ellenfél, a dél-afrikai Theunis van Schalkwyk felett diadalmaskodott.

E nagyszerű siker után továbbra is szorgalmasan edzett, és 1956-ban eljutott harmadik olimpiájára, Melbourne-be, ahol addig egyedülálló sportsikert ért el: a nagyváltósúlyban megnyerte harmadik olimpiai aranyérmét! A döntőben egy kiváló amerikai ökölvívó, José Torres fölött diadalmaskodott, aki a Papp elleni találkozóiig mindegyik mérkőzését megnyerte. Az olimpiák történetében addig senkinek sem sikerült három olimpián részt venni és háromszor győzni az ökölvívásban, csak Papp Lászlónak. E rendkívüli teljesítményt csak a kubai Teofilo Stevenzonnak sikerült megismételnie, aki 1972-ben Münchenben, 1976-ban Montrealban és 1980-ban Moszkvában győzött a nehézsúlyban.

Minden idők legjobb magyar ökölvívója rendkívül gazdag sportpályafutása során a három olimpiai bajnokságon kívül három Európa-bajnoki címet is szerzett.

Versenyzői pályafutása befejezése után a magyar ökölvívó válogatott edzőjeként dolgozott. Tanítványai közül a legnagyobb sikert Gedó György érte el a müncheni olimpián 1972-ben, ahol nehézsúlyban (48 kg-ig) aranyérmet nyert. A háromszoros olimpiai bajnok jelenleg edzőként a róla elnevezett ökölvívó-iskolában gyerekekkel foglalkozik.

Papp László 1982-ben a Nemzetközi Olimpiai Bizottság Érdemrendjét vette át. A népszerű olimpiai bajnok azonban nemcsak kiváló ökölvívótudásával, hanem mindig sportszerű viselkedésével is felhívta magára a figyelmet. 1991-ben a Magyar Olimpiai Bizottság mellett működő Fair Play Klub fődíjának a tulajdonosa lett, 1992-ban pedig Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Díjjal tüntették ki.

TAKÁCS KÁROLY

Minden idők legeredményesebb magyar sportlövője gyerekkora óta nagy érdeklődést tanúsított a céllövés iránt, ezért szülei 14 éves korában a honvéd tiszthelyettesképzőbe adták be. Az itt töltött négy év alatt a legjobb céllövő vált belőle. Ezenkívül jó eredményeket ért el más sportágakban is – például a sífutásban, rövidtávfutásban és még az ökölvívásban is. Sportpályafutása azonban majdnem kettétört: 1938-ban ugyanis egy szerencsétlen baleset érte, amikor szerelés közben egy gránát felrobbant a kezében és a jobb keze fejét le-

szakította. De Takács Károly kedvét a sporttól ez sem vette el. Amikor felgyógyult, megtanult bal kézzel löni, és a világ legjobb céllövői közé küzdötte fel magát.

Edzései sokoldalúak voltak: a sportlövészetén kívül télen síelt, korcsolyázott, nyáron futott, ugrott, dobott és még súlyt is emelt. Az edzéseire – még az 1948-as londoni olimpián is – maga köré hívta az épp ráérőket, hogy zajoskodjanak, lármázzanak és teremtsék meg a versenyek hangulatát. Így gyakorolta összpontosítani figyelmét a nagy versenyekre.

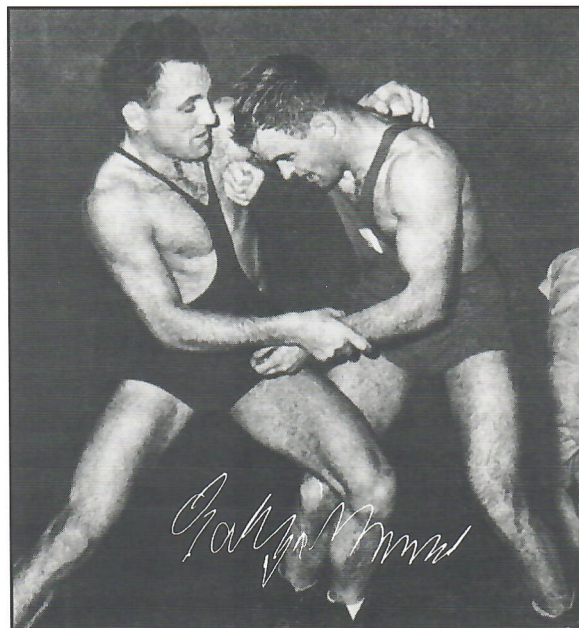
Első olimpiai aranyérmét 1948-ban Londonban szerezte meg, ahol a gyorstüzelő pisztoly egyéni versenyében az utolsó, döntő sorozatban is öt tizedet lőtt. Ez a teljesítménye tíz körrel volt jobb az akkori világcúcsnál. Kivételes tudását négy évvel később, a helsinki olimpián újra bizonyította, ahol megvédte olimpiai bajnoki címét. Ezeken a játékokon nagy sikert ért el tanítványa, Kun Szilárd is, aki ezüstérmet szerzett. Takács Károly gazdag éremgyűjteményében a két olimpiai aranyérmén kívül egy világgbajnoki aranyérem is található. Sportpályafutása során több világ- és olimpiai csúcsot állított fel.

POLYÁK IMRE

A kötöttfogású birkózó olimpiai bajnok érdeklődését a sport iránt főleg az 1948-as londoni olimpián sikeresen szereplő magyar sportolók keltették fel. Különösen a birkózás nyerte el a tetszését, amelyben a kiváló magyar birkózó, a későbbi helsinki olimpia aranyérmese, Szilvássy Miklós akkor ezüstér-

met nyert. A kecskeméti születésű fiatalember még a helsinki olimpia előtt egy szép napon bekopogtatott az Újpesti Dózsa birkózóinak tornatermébe. Szerencséje volt, mert a magyar birkózósport azóta elhunyt, nemzetközi hírű edzője, Matula Mihály és Tóth Ferenc, az 1948-as londoni olimpia bronzérmese fogadta.

Polyák Imre tizenkilenc éves volt akkor, és kedvvel fogott a kemény edzésekbe. Nemsokára magyar bajnokságot nyert, és 1952-ben Helsinkiben rajthoz állhatott első olimpiáján. Itt mindenki nagy meglepetésére a kötöttfogású birkózásban, pehelysúlyban, ezüstérmet nyert. Négy év múlva Melbourne-ben már esélyesként indult, de ismét csak az ezüstérmet sikerült megszereznie. Még elszántabban folytatta az edzéseket, hogy végre a harmadik olimpiáján aranyérmet nyerjen. 1960-ban Rómában a nagy erejű török birkózó, Muszáhir Szille volt a döntőbeli ellenfele. Szille ellen előzőleg már 1955-ben és 1958-ban is tussal győzött a világ bajnokság döntőjében, és Rómában a döntetlen is elég lett volna a győzelméhez. Még az is növelte Polyák esélyét,

hogy a török birkózó a döntő előtt az erőltetett fogyás következtében rosszul lett, és kórházba került. De kikönyörögte az orvosoktól, hogy mégis engedjék elindulni az olimpiai döntőben, ahol Szille végül is legyőzte Polyák Imrét.

De a magyar bajnok három olimpiai ezüstérem után sem adta fel, hogy egyszer az olimpián is győzzön. Kitartását és akaraterejét végre a negyedik olimpiáján siker koronázta: Tokióban végre aranyérmet nyert!

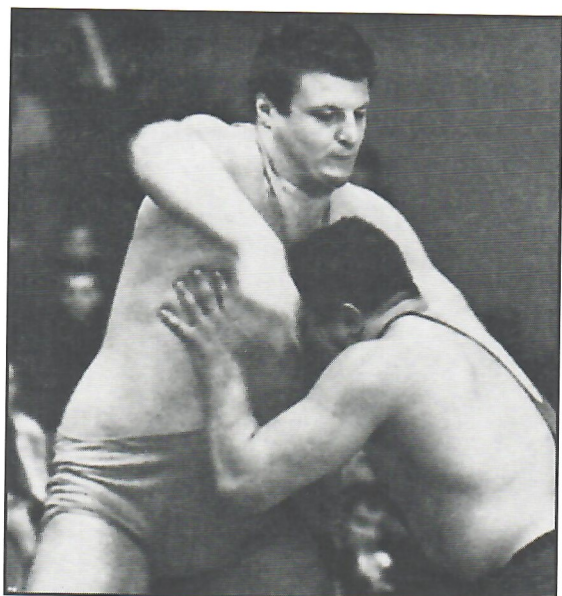
Polyák Imre sikeresen szerepelt a birkózó világ bajnokságokon is, amelyeken háromszor állt fel a dobogó legmagasabb fokára. Aktív pályafutása befejezése után edzőként dolgozott.

ZSIVÓTZKY GYULA

A kalapácsvetés olimpiai bajnoka Csermák Józsefnek a hatására – aki az 1952-es helsinki olimpián kalapácsvetésben győzött – kedvelte meg ezt a dobószámot. Kiskunfélegyházán 15 éves korában egyedül próbálkozott a kalapácsvetéssel, és a maga erejéből jutott el 35 m-től egészen az 53 m-ig. Ekkor került Budapestre a Testnevelési Főiskolára, ahol Harmati Sándor lett az edzője. 1960-ban eljutott a római olimpiára, és mindjárt ezüstérmet nyert. Két év múlva a stockholmi Európa-bajnokságon megszerezte az aranyérmet. Több mint egy évvel a tokiói olimpia előtt azonban súlyosan megbetegedett, nehéz műtéteken esett át, és hét hónap alatt 17 kilót lefogyott. De már a kórházba behozatott két téglát, amelyekkel az ágyban erősítő gyakorlatokat végzett. Csodálatos akaraterejének és az orvosok segítségének köszönhetően nem egészen hat hónapos felkészülés után mégis eljutott az 1964-es tokiói olimpiára. Az aranyéremért küzdött, de ezüstöt nyert. A dobókörbe való sikeres visszatérése ellenére elégedetlen volt ezzel az eredménnyel, és még elszántabban kezdte meg felkészülését a mexikói olimpiára. Ekkor példaképe és barátja, Csermák József lett az új edzője. 1968-ban, Mexikóvárosban végre beteljesült vágya: harmadik olimpiáján aranyérmet nyert.

Zsivótzky Gyula sikereiben gazdag sportpályafutása során egy Európa-bajnokságot nyert, valamint kétszer javította meg a világ- és az Európa-csúcsot.

KOZMA MIHÁLY

A magyar birkózósport legeredményesebb olimpiai érme sportpályafutását kosárlabdázóként kezdte. Ebben a sportágban az ifjúsági válogatottságig jutott el, amikor felfigyelt rá Keresztes Lajos, aki az 1928-as amszterdami olimpián a kötöttfogású birkózásban könnyűsúlyban olimpiai bajnokságot nyert, és a fiatal kosárlabdázót rávette arra, hogy sporttehetségét a birkózásban próbálja érvényre juttatni. Kozma Mihály hamar beváltotta a hozzá fűzött reményeket, és 1962-ben, 23 éves korában a kötöttfogású birkózásban, nehézsúlyban már világbajnokságot nyert.

Az olimpiai játékokon először 1964-ben Tokióban játszották el tiszteletére a Himnuszt, amikor súlycsoportjában kiharcolta az olimpiai bajnokságot. Két évvel később folytatódott a sikersorozata, másodszor is világbajnok lett. 1967-ben megszerezte harmadik világbajnoki aranyérmét,

és ugyanabban az évben az Európa-bajnokságon is diadalmaskodott. A rendkívüli sikereket elért birkózó a legközelebbi olimpián - melyet 1968-ban Mexikóvárosban rendeztek - sem talált legyőzőre, és neves ellenfeleket maga mögött hagyva másodszor is olimpiai bajnok lett. Csodálatos sportpályafutását 1970-ben, 31 éves korában egy tragikus autóbaleset szakította félbe.

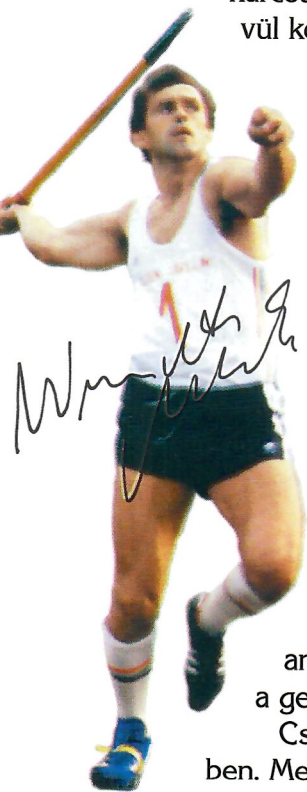
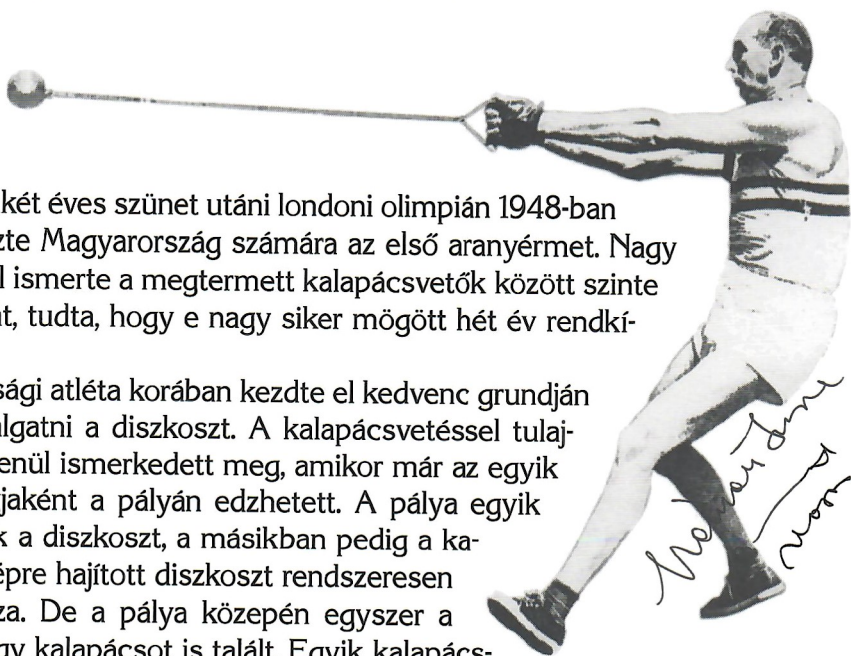
NÉMETH IMRE ÉS NÉMETH MIKLÓS

A második világháború okozta tizenkét éves szünet utáni londoni olimpián 1948-ban a kalapácsvető Németh Imre szerezte Magyarország számára az első aranyérmet. Nagy meglepetés volt győzelme, de aki jól ismerte a megtermett kalapácsvetők között szinte karcsúnak számító atlétát, tudta, hogy e nagy siker mögött hét év rendkívül kemény edzése áll.

Még kezdő, ifjúsági atléta korában kezdte el kedvenc grundján Budapesten dobálgatni a diszkoszt. A kalapácsvetéssel tulajdonképpen véletlenül ismerkedett meg, amikor már az egyik atlétikai klub tagjaként a pályán edzhetett. A pálya egyik végében dobálták a diszkoszt, a másikban pedig a kalapácsot, és a közepre hajított diszkoszt rendszeresen ő dobálgatta vissza. De a pálya közepén egyszer a diszkosz mellett egy kalapácsot is talált. Egyik kalapácsvető klubtársa nem hitte el, hogy vissza tudja dobni. Fogadást is kötöttek, hogy Németh Imre nem tudja visszahajítani a kalapácsot a dobókörig. De Imre megnyerte a fogadást, és a kalapácsvetők rögtön rábeszéltek, hogy a diszkoszt cserélje fel a kalapácsra. Így kezdődött el sikeres sportpályafutása. A londoni olimpia aranyérmén kívül négy évvel később Helsinkiben bronzérmét is nyert. Németh Imre a világcsúcstartók közé is bekerült, pályafutása során többször javított világcsúcsot. 1979-ben a Nemzetközi Olimpiai Bizottság Érdemrendjét vette át.

Fia, Németh Miklós nemcsak édesapjától örökölte sporttehetségét, hanem édesanyjától, Kondorosi Erzsébettől is, aki diszkoszvetésben magyar bajnoknő volt. Miklós a gerelyhajítást választotta sportágául, és már 15 évesen ígéretes eredményeket ért el.

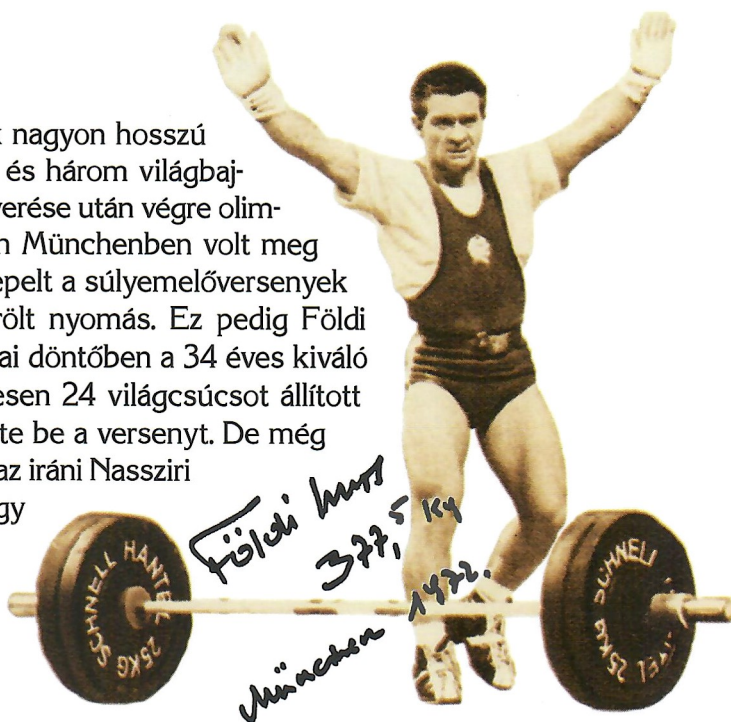
Csak hogy felnőtt korában sérülések sorozata akadályozta a nemzetközi sikerek elérésében. Mexikóvárosban 1968-ban nem került a döntőbe, és Münchenben 1972-ben csak a 7. lett.

A kudarcok nem keserítették el. Új edzővel, Kulcsár Gergellyel – aki a gerelyhajításban egy olimpiai ezüst- és két bronzérem tulajdonosa – kezdte meg a felkészülést az 1976-os montreali olimpiára. És itt kárpótolta magát a csalódásokért. Rögtön első dobásával új világcsúcsot, 94,58 m-t ért el, és ezzel olimpiai bajnok lett. A montreali olimpián kívül csak egyszer fordult elő az olimpiák történetében, hogy valaki ilyen nagy fölényrel, több mint hat és fél méterrel nyerve meg a gerelyhajítás döntőjét.

FÖLDI IMRE

A csodálatos akaraterejű magyar súlyemelőnek nagyon hosszú ideig kellett várnia, hogy kilenc Európa-bajnoki és három világbajnoki cím, valamint két olimpiai ezüstérem megnyerése után végre olimpiát nyerjen. Erre negyedik olimpiáján, 1972-ben Münchenben volt meg az utolsó lehetősége. Itt még három fogás szerepelt a súlyemelőversenyek műsorán – a lökés, a szakítás és az azóta törölt nyomás. Ez pedig Földi Imrének kedvezett. A rendkívül izgalmas olimpiai döntőben a 34 éves kiváló magyar súlyemelő, aki pályafutása során összesen 24 világcsúcsot állított fel, 377,5 kg-os nagyszerű új világcsúccsal fejezte be a versenyt. De még hátravolt két nagy ellenfele, a szovjet Csetyin és az iráni Nassziri kísérlete. Az említett két versenyző mindent egy lapra tett fel, de mégsem sikerült Földi Imrét megelőzniük, aki sikerekben rendkívül gazdag sportpályafutására – amelynek során tízszer volt Európa- és hatszor világbajnok – olimpiai aranyéremmel tette fel a koronát.

HEGEDŰS CSABA

A századik magyar olimpiai aranyérmes már ifjúkorában a magyar birkózás nagy reménysége volt. Első világbajnoki szereplése 1971-ben Szófiában a kötöttfogásban mégis minden várakozást felülmúlt. Nem csoda, hiszen a nemzetközi mezőnyben akkor még ismeretlen magyar birkózó nyolc elsőségéből hatot kétvállas győzelemmel ért el. Így egyszerre a müncheni olimpia nagy esélyese lett, ahol a 82 kg-os kategóriában világbajnokhoz méltóan győzött. Az addig csodálatos ívelésű sportpályafutást azonban egy év múlva súlyos autóbaleset szakította félbe. A kórházban csak három hét múlva tudta felemelni a kezét, és tizenhárom hét eltelte után ülhetett fel először az ágyon... Rendkívüli akaraterejének, a sport iránti szeretetének, valamint sikeres orvosi műtétek sorozatának köszönhetően két év múlva lassan, kedvtelésből újra elkezdett birkózni. Nemsokára pedig ismét a tőle megszokott elszántsággal fokozatosan elkezdte az igényes edzéseket. A birkózószőnyegre való visszatérése sikeres volt. Az 1976-os leningrádi és az 1977-es bursai Európa-bajnokságon aranyérmet nyert.

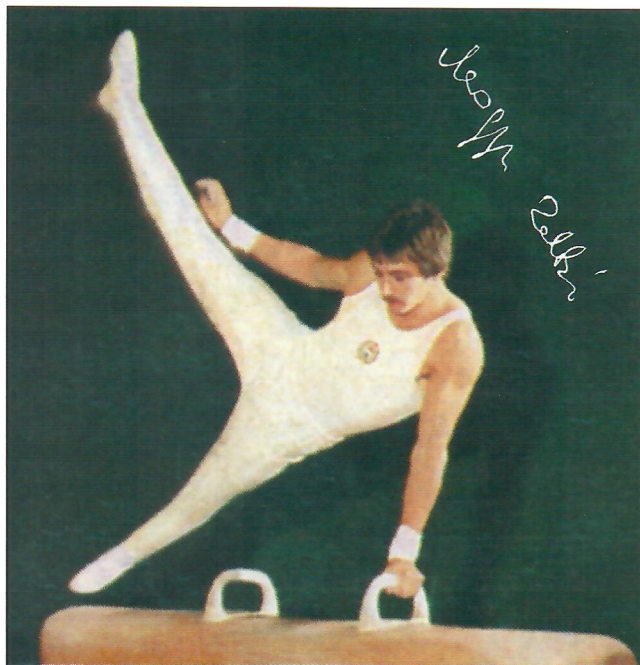
Hegedűs Csaba 1978-ban befejezte csodálatra méltó sportpályafutását. 1979-től a magyar birkózók vezetőedzője, majd szövetségi kapitánya lett, és igen nagy érdeme volt abban, hogy tanítványai az 1980-as moszkvai olimpián kitűnő eredményeket értek el. Közülük legsikeresebben Növényi Norbert és Kocsis Ferenc szerepelt, akik aranyérmet nyertek. 1992-től a Magyar Birkózó Szövetség elnöke.

MAGYAR ZOLTÁN

A torna iránti tehetségét már az általános iskolában felfedezte testnevelőtanára, Harmat József. Nemsokára Vigh László irányítása alatt kezdte el a rendszeres tornaedzéseket, amelynek eredményeire először 1970-ben figyeltek fel a tornasport kedvelői. Magyar Zoltán 17 éves volt ekkor, és rövid idő alatt verhetetlen lett a lólengésben. Első nagy nemzetközi sikerét 1973-ban érte el, amikor Európa-bajnokságot nyert. Egy évre rá már a világbajnokságon is ő állt fel a lólengés döntője után a dobogó legmagasabb fokára, és 1975-ben a tőle megszokott kitűnő teljesítmény után megvédte Európa-bajnoki címét.

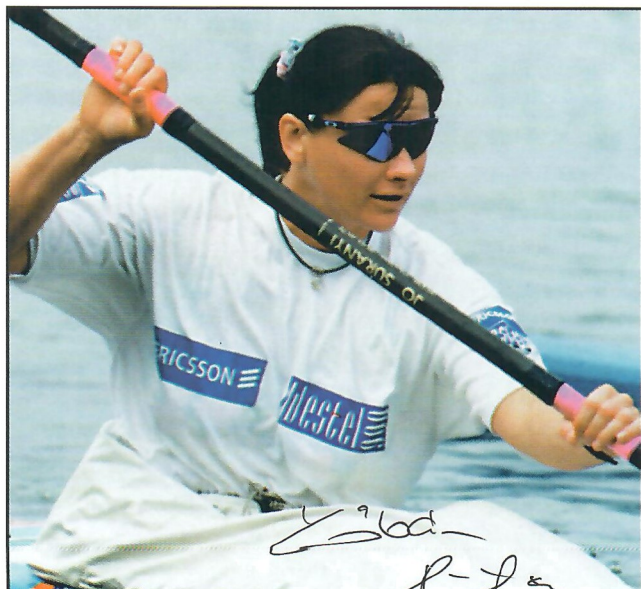
A kiváló magyar tornász az 1976-ban megrendezett montreali olimpia nagy esélyese volt, ahol hírnevéhez méltóan szerepelt, és csodálatos gyakorlatának köszönhetően aranyérmet nyert. Az olimpiai siker után az eredeti elemeket tartalmazó gyakorlatát még gazdagítani tudta, és 1977-ben megszerezte harmadik Európa-bajnoki aranyérmet. Rendkívüli tudásával az 1978-as, valamint az 1979-es torna világbajnokságon is elkápráztott mindenkit, és ismét aranyérmet nyert.

A lólengés utolérhetetlen királya az 1980-as moszkvai olimpián is bebizonyította kivételes klasszsisát. Sokak szerint talán itt mutatta be élete legszebb gyakorlatát - és lett másodszor is olimpiai bajnok. Erre a mindenkit lenyűgöző gyakorlatára a legszigorúbb pontozók is csak a legmagasabb pontszámot, 10 pontot adhattak. A moszkvai ötkarikás játékokon Magyar Zoltán tagja volt a bronzérmes magyar tornacsapatnak is.

Magyar Zoltánon kívül a tornában kétszeres olimpiai bajnok Pelle István, aki már 1930-ban nyújtón világbajnokságot nyert. Két évvel később Los Angelesben lólengésben és talajon olimpiai bajnok lett. Ezenkívül az említett olimpián még ezüstérmet nyert egyéni összetettben és korláton. Harmadszor 1988-ban Szöulban született magyar siker a lólengésben, ahol kitűnő gyakorlata után Borkai Zsolt állhatott fel az olimpiai dobogó legfelső fokára.

KŐBÁN RITA

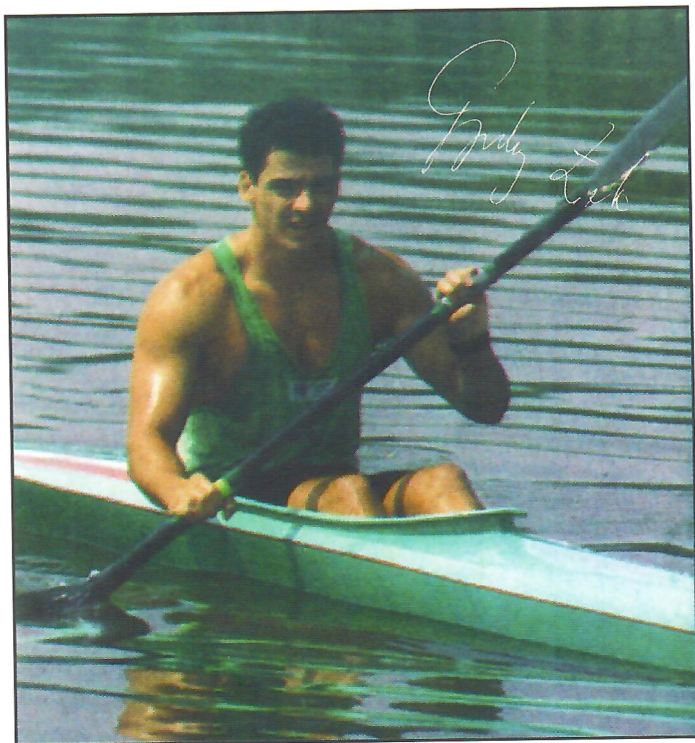
A kajakozás kétszeres olimpiai bajnoknőjét két idősebb nővére ismertette meg ezzel a sportággal. Rita ekkor 12 éves volt, és rögtön megszerette ezt a sportágát. „Nagyon könnyen megtanultam kajakozni, és már félévi edzés után megnyertem az első versenyemet. Nagyszerű társaságba kerültem, kiváló edzőm volt, és megszerettem a dunai levegőt is” - emlékszik vissza sportpályafutása kezdeteire minden idők legjobb magyar kajakosnője.

Az öt Kőbán lány közül a legfiatalabb, Rita első nagy nemzetközi sikereit ifjúsági sportoló korában érte el, és korosztályában világbajnokságokat nyert. 1988-ban Söulban tagja volt az ezüstérmes kajak négyesnek. Első olimpiai aranyérmet Barcelonában nyerte 1992-ben, ahol a Dónusz Éva, Czigány

Kinga és Mészáros Erika összeállítású magyar kajak négyes az 500 m-es távon elsőként ért a célba és olimpiai aranyérmet szerzett. Rita itt az aranyérem mellé még egy ezüstérmet is nyert a kajak egyes 500 m-en, a kajak kettes 500 m-en pedig a bronzérmet vehette át.

Kőbán Rita indult a következő olimpiai játékokon Atlantában is, ahol a kajak egyes 500 m-en megszerezte második olimpiai aranyérmét. „Nagyon boldog vagyok, hogy a sportpályafutásomat olimpiai aranyéremmel fejezhettem be. E siker mögött 19 év igényes munkája áll. De mindig szerettem kajakozni, és kimondhatatlanul örülök, hogy az elmúlt évek alatt annyi sikert értem el” – mondta a hatszoros világ bajnok Rita második olimpiai győzelme után.

GYULAY ZSOLT

Az olimpiai játékok legsikeresebb magyar kajakozója, Gyulay Zsolt, a kajak négyes 1000 m kétszeres világ bajnokaként érkezett az 1988-ban Szöulban megrendezett olimpiai játékokra. Itt is meg volt a legnagyobb esélye arra, hogy ebben a számban, valamint a kajak egyes 500 m-en olimpiai aranyérmet nyerjen. A váci születésű kiváló kajakozó ezen az ötkarikás játékokon is beváltotta a hozzá fűzött reményeket, és mind a kajak egyes 500 m-es, mind a kajak négyes 1000 m-es versenye után – Ábrahám Attilával, Csipes Ferencsel és Hódosi Sándorral együtt – győztesen állhatott fel a dobogó legfelső fokára.

Gyulay Zsolt a négy évvel későbbi barcelonai olimpiai játékokon is rajthoz állt, ahol az említett két versenyszámban ezúttal az ezüstérmet szerezte meg. Kivételes képességeit a négy olimpiai érmen kívül hat világ bajnoki címe is alátámasztja.

SZABÓ BENCE

Az elmúlt évek legsikeresebb magyar kardvívója az 1988-ban Szöulban megrendezett olimpiai játékokon érte el első nagy nemzetközi sikerét, ahol Bujdosó Imrével, Csongrádi Lászlóval, dr. Gedővári Imrével és Nébald Györggyel együtt a győztes magyar kardcsapat tagjaként olimpiai bajnokságot nyert. Kitűnő eredményeket ért el az elkövetkező évek nagy nemzetközi világversenyein is, amelyek közül a legértékesebb az 1992-es barcelonai ötkarikás játékokon, a kard egyéniben szerzett aranyérme. Ebben az emlékezetes döntőben szinte percek alatt lesöpörte a pástról ellenfelét, az olasz Marint. Szabó Bencének nagy része volt abban, hogy a magyar kardcsapat itt ezüstérmet vehetett át. Indult az 1996-os atlantai olimpián is, ahol a magyar kardcsapat tagjaként a második helyen végzett. A budapesti születésű kitűnő kardvívó kétszeres világ- és Európa-bajnok is.

A LEGSIKERESEBB OLIMPIAI BAJNOK MAGYAR CSAPATOK

Az 1948-as és 1952-es kardcsapat

Stockholmban megismételték. A következő olimpiai csapatgyőzelemre 16 évet kellett várni, amikor a magyarok Amszterdamban 1928-ban ismét a dobogó legfelső fokára állhattak.

Ennek a kardcsapatversenynek a hőse Petschauer Attila volt, aki ezen az olimpián a magyar csapat minden mérkőzésén részt vett, és rendkívüli teljesítményt nyújtott - négy nap alatt 58 (!) győzelmet ért el, és egyszer sem veszített. Kitűnően szerepelt az egyéni kardversenyben is, és Terstyánszky Ödön mögött a második helyen végzett.

Ezután még hét alkalommal akasztották a magyar kardcsapat tagjainak a nyakába az olimpiai aranyérmet: Los Angelesben 1932-ben, Berlinben 1936-ban, Londonban 1948-ban, Helsinkiben 1952-ben, Melbourne-ben 1956-ban, Rómában 1960-ban és Szöulban 1988-ban.

Öt versenyző legalább háromszor volt az olimpiai bajnok magyar csapat tagja: Gerevich Aladár - hatszor (1932-1960), Kovács Pál - ötször (1936-1960), Kárpáti Rudolf - négyszer (1948-1960), Berczelly Tibor - háromszor (1936-1952) és Rajcsányi László - háromszor (1936-1952).

A vívás egyébként a legsikeresebb magyar olimpiai sportág.

Az 1952-es olimpiai bajnok magyar vízilabdázók (balról jobbra) Vízvári, Hasznos II, Markovics, Bolvári, Martin, Gyarmati, Jenei, Szívós, Lemhényi, Kárpáti

három gólt kellett dobni és egyet sem kapni ahhoz, hogy jobb gólaránnyal megnyerjék az olimpiát. A magyar vízilabdázók szinte hihetetlen tempót diktáltak, amely megzavarta az ellenfelüket. Két perccel a befejezés előtt már 4:2 volt az eredmény, és ezért a szovjet csapat érthetően igyekezett visszaverni a magyarok támadásait. A bírói sípszó csaknem minden másodpercben félbeszakította a mérkőzést, mert egymást érték a szabálytalanságok.

A magyaroknak mégis sikerült egy támadást sikeresen befejezni, és Dömötör Zoltán belőtte az

A kardcsapat győzelmének tiszteletére tízszer hangzott el a magyar himnusz. A nyolctagú együttes összeállításánál már az elején gondok, de kellemes gondok léptek fel - Magyarországon abban az időben ugyanis annyi volt a külföldieket is felülmúló, nagyszerű kardozó, hogy a második magyar csapat is le tudta volna győzni bármelyik többi ország legjobbjaiból összeállított válogatottat. A magyar kardozók már az első olimpiai rajtukon Londonban 1908-ban megszerezték a győzelmet. Egyedülálló teljesítményüket négy évvel később,

A vízilabdacsapat hatszor nyert olimpiai bajnokságot. Már az első vízilabdaversenyre, amelyet 1932-ben Los Angelesben rendeztek meg, a magyar csapat háromszoros Európa-bajnokként érkezett. Itt hírnevéhez méltóan szerepelt, és megérdemelten szerezte meg az aranyérmet. Magyar siker született négy évvel később a berlini olimpián is. Helsinkiben 1952-ben a magyar vízilabdázók ismét bebizonyították, hogy ők a világ legjobbjai. Négy év múlva Melbourne-ben a magyar csapat újabb olimpiai aranyérmet nyert. Az ötödik olimpiai bajnokságot Tokióban a vízilabdázók csak rendkívül drámai mérkőzés után szerezték meg. A szovjet csapat elleni mérkőzésen 2:2-es állásnál, az utolsó harmadban

A magyar vízilabdázók 1932-ben Los Angelesben és 1936-ban Berlinben Komjádi Béla irányítása alatt szerezték meg a sportág első két olimpiai aranyérmét. A kiváló magyar vízilabda szakember nevét a budapesti Komjádi uszoda őrzi.

aranyérmet eldöntő gólt. Ezen a felejthetetlen mérkőzésen a magyarok közül mindenki önmagát múlta felül.

Hatodik alkalommal a magyar vízilabdázók 1976-ban Montrealban állhattak fel a dobogó legfelső fokára.

Gyarmati Dezső, minden idők legsikeresebb magyar vízilabdázója először az 1948-as londoni olimpián volt tagja a magyar csapatnak, amely ezüstérmes lett. Négy évvel később Helsinkiben kiváló játékkal segítette hozzá a magyar csapatot az olimpiai elsőséghez. 1956-ban Melbourne-ben a többi magyar vízilabdázóval együtt ismét az aranyérmet vehette át. Az 1960-as római olimpián a magyar csapat a bronzérmet szerezte meg. Gyarmati Dezső az ötödik olimpiai rajtján 1964-ben Tokióban tette fel rendkívül sikeres versenyzői pályafutására a koronát: a magyar csapat tagjaként harmadszor is olimpiai bajnok lett. Ezenkívül kétszer volt az Európa-bajnok magyar csapat tagja.

A kiváló vízilabdázó szövetségi kapitányként és edzőként is sok nagyszerű sikerhez segítette hozzá a magyar vízilabda-válogatottat. A legnagyobb sikert tanítványai az 1976-os montreali olimpián érték el, ahol aranyérmesek lettek. Ezenkívül 1973-ban Belgrádban világbajnokságot, egy évvel később pedig Európa-bajnokságot nyertek, és további számos sikert értek el.

Gyarmati Dezső az 1976-os olimpiai bajnok vízilabdacsapat tagjaival

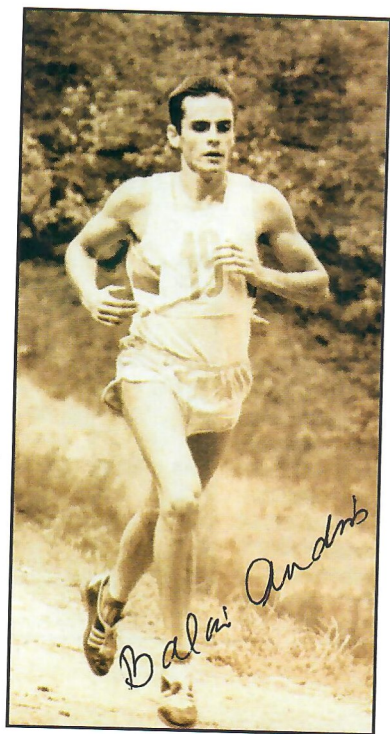
Kárpáti György, a kitűnő magyar vízilabdázó alig egy hónappal 17. születésnapja után vett részt először az ötkarikás játékokon Helsinkiben 1952-ben. Gyorsúszó tudásának és találékony játéknak köszönhetően csakhamar a csapat erősségévé és kedvencévé vált. Négy évvel később Melbourne-ben is kamatoztatta rendkívüli képességeit, és ismét nagy része volt abban, hogy a magyar vízilabdaválogatott aranyérmet nyert. Az 1960-as római olimpián szerzett bronzéremmel sem ő, sem a magyar csapat nem volt elégedett, és még intenzívebb edzésekbe fogtak, hogy a legközelebbi olimpián ismét felállhassanak a dobogó legfelső fokára. Ezt a célt sikerült is elérniük, és Kárpáti György a vízilabdacsapat tagjaként Tokióban harmadszor lett olimpiai bajnok. Szintén háromszor volt tagja az

Európa-bajnok magyar csapatnak. Az aktív sportpályafutása befejezése után 1973-1980 között Gyarmati Dezső segítőtársaként a válogatottnál dolgozott.

Az öttusa-válogatott tiszteletére négyszer hangzott el a Himnusz. A magyar öttusázók először Helsinkiben 1952-ben a svéd csapattal vívott nagy küzdelem után állhattak fel a dobogó legfelső fokára. Svédország - az 1936-os olimpiát kivéve, ahol a második helyen végzett - már 28 éve veretlen volt az öttusában, és a svéd öttusázók a finn fővárosban is mindent megtettek azért, hogy megszerezzék az olimpiai aranyérmet. De a magyar csapat tagjai - Benedek Gábor, Kovácsi Aladár és Szondy István - nem voltak könnyű ellenfelek. Az öttusa utolsó versenyszámában, a terepfutásban a magyar hármas megelőzte a nagy esé-

A nagy hármas: Török, Balczó, Móna.

lyes svédek, és olimpiai bajnok lett. Nyolc évvel később Rómában Németh Ferenc, Nagy Imre és Balczó András állhatott fel a dobogó legfelső fokára. Az olimpiai csapatbajnokságon kívül az egyéniben is nagy magyar siker született - Németh Ferenc az arany-, Nagy Imre pedig az ezüstérmet szerezte meg. A harmadik olimpiai aranyérmet 1968-ban Mexikóvárosban vehették át a magyar öttusázók - Balczó András, dr. Török Ferenc és dr. Móna István. Dr. Török Ferenc ezt megelőzően már az 1964-es tokiói olimpián egyéni bajnokságot nyert.

Balczó András, minden idők legjobb öttusázója, már négyszeres egyéni és négyszeres csapatvilágbajnokként érkezett az azték fővárosba, és az egyéni verseny legnagyobb esélyese volt. Itt óriási küzdelemben, mindössze 11 ponttal szorult a győztes svéd Björn Ferm mögé. De Balczó András már egy év múlva, a budapesti világbajnokságon bebizonyította, hogy ő a világ legjobb öttusázója, és megszerezte ötödik egyéni világbajnoki címét. Egy évvel később csapatban ötödször is világbajnokságot nyert, és Münchenben 1972-ben, 34 éves korában az utolsó lehetősége nyílt arra, hogy egyéniben is olimpiai bajnok legyen. Az öttusa első két számában, a lovaglásban és a vívásban kitűnő teljesít-

ményt nyújtott, de a harmadik számban, a pisztolylövésben nem hozta a formáját. Ráadásul meg kellett várnia, hogy beigazolódjon versenybírójának a tévedése, aki azt állította, hogy a magyar öttusázó szabálytalanul lőtt. Az úszás sem ment úgy, ahogy elképzelte, és a terepfutás előtt Balczó András a negyedik helyen állt. Ahhoz, hogy 12 évvel az első olimpiai rajtja után végre olimpiai bajnok legyen, 28 másodperccel kellett jobb eredményt elérnie, mint legnagyobb ellenfelének, a szovjet Borisz Onyiscsenkónak.

A futásban is mindig kitűnő teljesítést nyújtó Balczó András most sem okozott csalódást a szurkolóknak, és 34 éves korában egyéni olimpiai aranyéremmel fejezte be sikereiben rendkívül gazdag sportpályafutását.

Martinek János, Fábian László, Mizsér Attila és dr. Török Ferenc

Negyedik alkalommal 1988-ban Szöulban diadalmaskodott a magyar öttusa-válogatott, és Martinek János, Mizsér Attila, valamint Fábian László nagyszerű teljesítmény után vehette át az olimpiai aranyérmet. Ezen az olimpián az egyéni öttusaversenyben is nagyon szép magyar siker született - Martinek János lett az olimpiai bajnok.

Háromszor nyert olimpiát a **labdarúgó-válogatott**. Első alkalommal a világhírű aranycsapat tagjai szereztek meg az olimpiai bajnoki címet Helsinkiben 1952-ben. Ezen az olimpián ekkor már 14 aranyérmet szereztek a magyar sportolók, és a labdarúgóktól, akiket abban az időben a világ legjobb csapatának tartottak, mindenki aranyérmet várt. A döntőben igen nehéz ellenfél, a jugoszláv válogatott várt labdarúgóinkra, ám 2:0 arányban győztek, és így olimpiai bajnokságot nyertek. Tizenkét évet kellett várni arra, hogy a magyar labdarúgók ismét felléphessenek a dobogó legfelső fokára. A tokiói olimpián 1964-ben a döntőben Csehszlovákia csapata ellen nyert a magyar válogatott 2:1 arányban. Ezen a mérkőzésen is elkápráztatta a szurkolókat Bene Ferenc, a tokiói olimpia gólkirálya (12 góllal), aki csodálatos második góllal bebiztosította a magyar labdarúgóknak a második olimpiai győzelmet. Harmadszor Mexikóvárosban 1968-ban játszották el a magyar labdarúgók tiszteletére a Himnuszt, miután 4:1-re győztek Bulgária ellen.

Az 1952-es olimpiai bajnok labdarúgó aranycsapat

Háromszoros olimpiai bajnok a **párbajtőr**csapat. Első alkalommal a Bárány Árpád, Gábor Tamás, dr. Kausz István, Kulcsár Győző és Nemere Zoltán összetételű csapat szerezte meg az olimpiai aranyérmet 1964-ben Tokióban. Az elkövetkező ötkarikás játékokon 1968-ban Mexikóvárosban Fenyvesi Csaba mellett – aki 1972-ben Münchenben a párbajtőr egyéni olimpiai bajnoka lett – a csapat újonca **Schmitt Pál** volt. A legnevezetesebb magyar sportdiplomata öttusázóként kezdte sportpályafutását. A vívás iránti tehetsége már ekkor megmutatkozott, és ezért nemsokára sportágit is váltott. Az azték fővárosban a magyar csapat a négy évvel azelőtt, Tokióban szerzett aranyérmét készült megvédeni. Schmitt Pál olimpiai bemutatkozása kitűnően sikerült, és a további kiváló magyar párbajtőrözőkkel, Fenyvesi Csabával, Nemere Zoltánnal, B. Nagy Pállal és Kulcsár Győzővel – aki ezen az olimpián a párbajtőr egyéni versenyében győzött – együtt a csapatversenyben aranyérmet nyert. E nagy sikert négy évvel később a müncheni olimpián a magyar csapat – Fenyvesi Csaba, Kulcsár Győző, Erdős Sándor és Osztrics István összetételben – megismételte, és Schmitt Pálnak itt is nagy része volt az olimpiai elsőség megszerzésében. Ezenkívül kétszer volt a világbajnokságot nyert magyar csapat tagja.

Aktív sportpályafutása befejezése után sem szakadt el a sporttól. A magyar olimpiai mozgalomban kezdett el tevékenykedni, és 1989-től a Magyar Olimpiai Bizottság elnöki tisztét tölti be. 1983-ban választották a Nemzetközi Olimpiai Bizottság tagjává, amelynek 1995 óta alelnöke.

Felesége, Makrai Katalin, a sokszoros magyar válogatott tornásznő az 1964-es tokiói olimpián felemáskorláton ezüstérmet szerzett.

Az 1972-es olimpiai bajnok párbajtőrcsapat: Schmitt, Osztrics, Fenyvesi, Kulcsár, Erdős

A női 4x100 m-es gyorsúszó aranyváltó: Novák Ilonka, Szőke Kató, Novák Éva és Temes Judit

Az aranyéremszerző sportágak sorrendjében a vívók után a második helyet az **úszók** foglalják el, akik már Magyarország első öt olimpiai aranyérméből annak idején négyet nyertek: Hajós Alfréd Athénben 1896-ban a 100 és 1200 m-es gyorsúszásban és nyolc év múlva St. Louisban Halmay Zoltán az 50 és a 100 yardos gyorsúszásban. 32 év telt el, míg Csík Ferenc Berlinben 1936-ban megnyerte a 100 m-es gyorsúszást a jóval nagyobb esélyes japán Júsza Maszanori és Arai Sigeo előtt.

Az újabb magyar olimpiai úszógyőzelmekre 16 évet kellett várni. Helsinkiben 1952-ben a magyar úszósport addigi legnagyobb sikerét érte el. Az öt női versenyszámból négyet a magyar úszónők nyertek. Szőke Kató a 100 m-es gyorsúszás nagy esélyese, szüleitől örökölte sporttehetségét - édesanyja, Szőke Kató sokszoros magyar úszóbajnok és válogatott, édesapja, Homonnai Márton pedig vízilabdázó volt. Érthető, hogy a kislány már kora gyermekkorától csaknem minden idejét az úszómedencében töltötte. Az eredmények nem maradtak el, és Szőke Kató 1952-ben indulhatott a helsinki olimpián. A kitűnő magyar úszónő a 100 m-es gyorsúszásban a verseny egyik esélyese volt. Az olimpiai döntőben a nyolc versenyző sokáig egy vonalban haladt, de a 17 éves Szőke Kató az utolsó 15 méteren kitűnő hajrával megszerezte az elsőséget.

A magyar úszónők Helsinkiben egyedülálló teljesítményt nyújtottak a 4x100 m-es gyorsváltóban is. Novák Ilonát, a váltó első tagját már másfél testhossz előnnyel váltotta Temes Judit, aki ezt az előnyt még tovább növelte. Ezután a váltó harmadik tagja, Novák Éva nyújtott kitűnő teljesítményt, majd Szőke Kató ismét kiváló hajrájának köszönhetően hétméteres előnnyel ért célba. A helsinki olimpia úszóversenyei során egyedül csak ez a rendkívüli teljesítményt nyújtó magyar női gyorsváltó döntötte meg a világcsúcsot, és ezzel elnyerték a Nemzetközi Úszó Szövetségnek a legkiemelkedőbb teljesítményért felajánlott különdíját.

A helsinki olimpián **Székely Éva** is olimpiai bajnokságot nyert. Amikor kislány volt, a nyarat mindig Csillaghegyen töltötte, ahol már hároméves korában magától megtanult úszni. Tizenkét évesen vett részt először egy 40 m-es gyermekversenyen. A táv felénél leesett fejről az úszósapka, és a tehetséges kislánynak másodpercekbe tellett, míg elérte. Mégis utolérte társait, és megnyerte a versenyt. Ekkor figyelt fel rá a híres mester, Sárosi Imre, aki engedélyt kért a gyermek szüleitől, hogy irányítása mellett a rendkívül tehetséges kislány versenyszerűen kezdhesse el az úszással foglalkozni.

Székely Éva nemsokára kiváló eredményeket ért el, és 1941 júliusában tizennégy évesen mindegyik magyar női mellúszócsúcsot megjavította. De az augusztusban megrendezett magyar bajnokságon már nem engedték indulni. A második világháború miatt a magyar úszósport rendkívüli tehetsége négy évig nem versenyezhetett, és az említett időszak végén már az uszodába sem látogathatott el. Csakhogy Székely Éva annyira szeretett volna olimpiai bajnok lenni és annyira szerette az úszást, hogy a háború szörnyű éve alatt is megtalálta a módját annak, hogyan edzhessen. Amikor már kijárási tilalom is sújtotta a családját, önkéntesnek jelentkezett, hogy segítsen eltakarítani a háború okozta romokat. Mivel hoz-

Székely Éva

A csapatversenyek során a következő három magyar csapat volt a legsikeresebb: az első helyen a kardcsapat áll 10 olimpiai győzelemmel (1908, 1912, 1928, 1932, 1936, 1948, 1952, 1956, 1960 és 1988). Hatszor volt olimpiai bajnok a vízilabdacsapat (1932, 1936, 1952, 1956, 1964 és 1976). Az öttusacsapat négyszer állt az olimpiai dobogó legmagasabb fokára (1952, 1960, 1968 és 1988).

és minden emeleten a 26 lépcsőfok ideális edzéshelynek bizonyult. Eleinte csak huszonötször tette meg fel és le az említett 5 emeletet, majd ötvenszer, majd később százszor... És kezdetben mindezt korán reggel teljesítette, amikor a házban még mindenki aludt. Hogy erősítse a lábait, hogy egyszer olimpiai bajnok legyen.

Amikor véget ért a háború, Székely Éva 18 évesen újra elkezdhette az edzéseket. Az imádott uszoda vize sokkal szebben csillogott, mint azelőtt. És 1443 nap kényszerszünet után ismét versenyt nyert a 200 m-es mellúszásban. Csaknem egy hónap múlva ő érte el a háború után a 100 m-es mellúszásban az első magyar csúcsot. 1947-ben a 200 m-es mellúszásban Európa-bajnok lett, az 1948-as londoni olimpián pedig a 200 m-es mellúszásban pillangózva (akkor még nem volt elkülönítve a két úszásnem) a negyedik lett. Három évvel később már világcsúcsot javított, és 1952-ben Helsinkiben a 200 m-es mellúszásban a nagy ellenfél, Novák Éva előtt megszerezte az annyira óhajtott olimpiai bajnokságot. E szám nagy esélyese volt a következő olimpián, Melbourne-ben is. De az 1956-os forradalom okozta nehéz körülmények rányomták bélyegüket a döntőben nyújtott teljesítményére, ahol ezüstérmes lett.

Lányát, Gyarmati Andreát a sokszoros magyar úszóbajnoknő edzőként Münchenben 1972-ben a 100 m-es hátúszásban és a 100 m-es pillangóúszásban olimpiai ezüst-, illetve bronzéremhez segítette.

Magyarország 10. olimpiai aranyérmét úszásban 1980-ban Moszkvában Wladár Sándor nyerte a 200 m-es hátúszásban Verrasztó Zoltán előtt. Nyolc évvel később Szöulban kezdődött Egerszegi Krisztina és Darnyi Tamás egyedülálló sikersorozata (róluk könyvünkben külön is szólunk). Ugyanezen a játékokon Szabó József aranyérmet szerzett a 200 m-es mellúszásban. Ő az olimpiai bajnoki cím mellett többek között egy Európa-bajnoki és egy világbajnoki aranyérmet is nyert.

Barcelonában 1992-ben Egerszegi Krisztina tiszteletére háromszor, Darnyi Tamáséra pedig kétszer játszották el a magyar himnuszt.

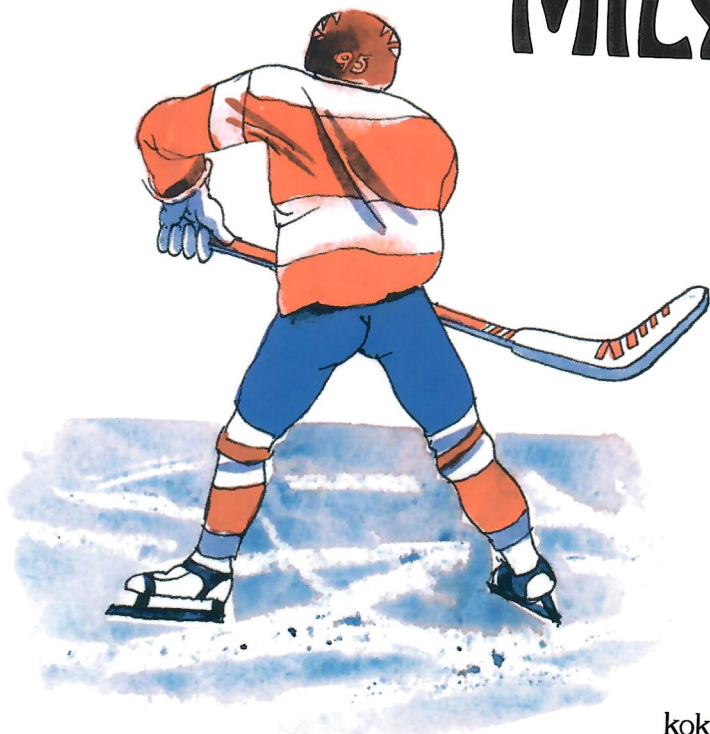
A legutóbbi, 1996-os atlantai olimpián ismét remekeltek a magyar úszók. Egerszegi Krisztina a 200 m-es hátúszásban harmadik olimpiáján is aranyérmet nyert. Czene Attila a 200 m-es vegyesúszás döntője után állhatott fel a dobogó legmagasabb fokára, Rózsa Norbert pedig - a barcelonai olimpián a 100 és 200 m-es mellúszásban szerzett két ezüstérme után - a 200 m-es mellúszásban olimpiai bajnok lett. Sikerekben gazdag sportpályafutása során az említett versenyszámokban három világbajnoki és egy Európa-bajnoki címet is szerzett. A kitűnő magyar úszó többször javította meg a világ- és az Európa-csúcsot.

zájuk költöztek a rokonok is, és tizennégyen laktak a lakásban, olyan tornagyakorlatokat talált ki, amelyeket egy négyzetméter területen is el lehetett végezni... Amikor a kislányt munkatáborba vették, elhatározta, hogy amint lehet, megszökik, mert ő olimpiai bajnok akart lenni, és ebben senki sem akadályozhatta meg. A szökési terve sikerült, és egy bérházban végül is megtalálta a családját. Itt is edzésalkalmat keresett, és az egyedüli megfelelő helynek a lépcsőház mutatkozott. Az 5. emelet

Barcelona győztesei: Szabó Bence (kard, egyéni), Egerszegi Krisztina (úszás, 100 és 200 m hát, 400 m vegyes) és Ónodi Henrietta (torna, lóugrás)

MILYENEK A TÉLI OLIMPIAI JÁTÉKOK?

A felújított olimpiai játékokra minden negyedik év nyarán került sor. E játékok nagyon népszerűek voltak, és egyre több sportoló akart rajtuk részt venni. Olyanok is, akik valamelyik téli sportágat űzték.

Ezért csaknem harminc évvel az olimpia játékok felújítása után elkezdtek megrendezni a téli olimpiai játékokat is. Minden negyedik évben és mindig az olimpi

piai játékok évében került rájuk sor. Mindkét olimpián egyre több sportoló vett részt, és ez a rendezőknek egyre több munkát jelentett. Azért, hogy az olimpiai játékokon továbbra is sok sportoló indulhas

son, és a játékok még szebbek legyenek, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság képviselői nemrégén úgy döntöttek, hogy az olimpiai játékok és a téli olimpiai játékok nem ugyanabban az évben lesznek, hanem felváltva kétévenként.

Így az olimpiai játékokra és a téli olimpiai játékokra továbbra is négyévenként kerül majd sor.

A téli olimpiai játékok műsorán a következő sportágak szerepelnek: alpesi sí, síakrobatika, biatlon, bób, curling, sífutás, északi összetett (síugrás és sífutás), műkorcsolya, jégkorong, gyorskorcsolya, szánkózás és hódeszkázás.

A téli olimpiai játékok napjainkban 12-16 napig tartanak. Ilyenkor az emberek az egész világon csodálják a világ legjobb sportolójának kitűnő eredményeit.

Ki volt az első olimpiai bajnok a téli olimpiai játékokon?

A téli olimpián elsőként Charles Jewtraw amerikai gyorskorcsolyázó nyert bajnokságot az 500 m-es távon.

Ki szerezte egyetlen téli olimpián a legtöbb olimpiai aranyérmet?

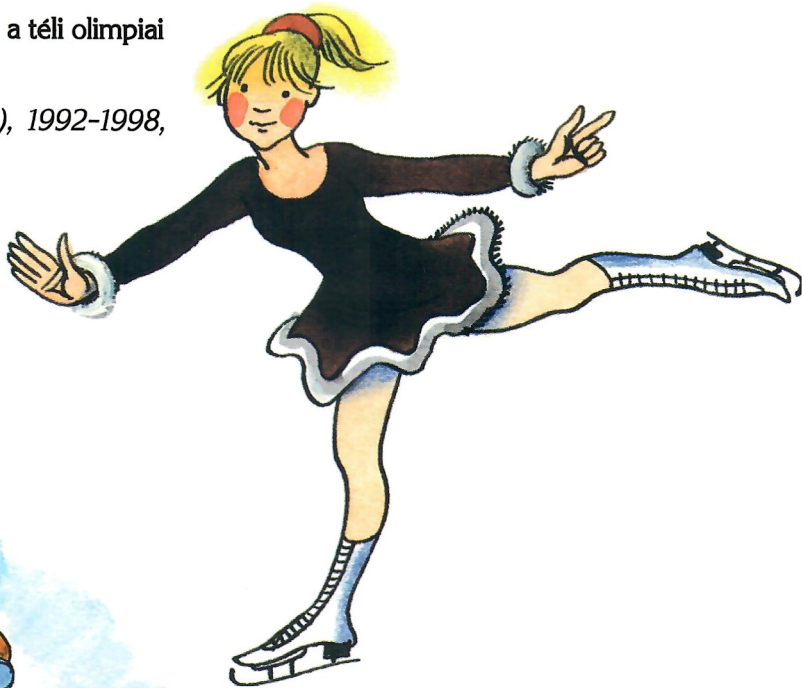
Férfiak: 5 - Eric Heiden (Egyesült Államok), 1980, gyorskorcsolya.
Nők: 4 - Lidia Szkoblikova (Szovjetunió), 1964, gyorskorcsolya.

?

Ki nyerte a legtöbb olimpiai aranyérmet a téli olimpiai játékokon?

Férfiak: 8 - Björn Dählie (Norvégia), 1992-1998, sífutás.

Nők: 6 - Lídía Szkoblikova (Szovjetunió), 1960-1964, gyorskorcsolya; Ljubov Jegorova (Független Államok Közössége, Oroszország), 1992-1994, sífutás.

?

Ki nyert először a nők közül olimpiai bajnokságot a téli olimpián?

...

Herma Plank-Szabó Ausztriából, aki a női műkorcsolyázásban győzött Chamonix-ben, 1924-ben.

?

Hol rendezték meg az első téli olimpiai játékokat?

Az első téli olimpiára 1924-ben került sor egy sportközpontban, Chamonix városában, Franciaországban.

A TÉLI OLIMPIAI JÁTÉKOK LEGSIKERESEBB SPORTOLÓI

CLAS THUNBERG

A híres finn gyorskorcsolyázó két téli olimpián indult, és öt aranyérmet szerzett. Az első téli olimpián, Chamonix-ban 1924-ben 1500 m-en, 5000 m-en és a négypróbában győzött. Ugyanezek a játékokon a három aranyérem mellé a 10 000 m-es távon egy ezüstérmet is nyert. Négy év múlva St. Moritzban további két aranyérmet szerzett: 5000 m-en és 1500 m-en. Ezt a két győzelmet a téli olimpia teljes idejére jellemző nagyon kedvezőtlen időjárási körülmények közepette érte el. A zápor miatt például törölték a gyorskorcsolyázók 10 000 m-es versenyét.

A gyorskorcsolyázás ötszörös olimpiai bajnoka háromszor nyert világbajnokságot és négyszer szerezte meg az Európa-bajnoki címet.

Az I. téli olimpiai játékokon 1924-ben Chamonixban 16 ország sportolói vettek részt. A XVIII. téli olimpián 1998-ban Naganóban 72 országból indultak versenyzők.

ERIC HEIDEN

Az ötszörös olimpiai bajnok amerikai gyorskorcsolyázót az édesapja, az egykori sportoló ismertette meg ezzel a sportággal. Az édesapa a téli hónapokban gyakran töltötte szabadidejét két gyerekével együtt a befagyott Mondota-tavon.

Amikor Eric 14 éves volt, elkezdte a rendszeres gyorskorcsolyaedzéseket az egykori olimpiai bajnoknő, Diana Holum irányítása mellett, aki az 1500 m-es távon győzött Szapporóban 1972-ben. Az eredmények nem vártak sokáig magukra. Eric 18 évesen ifjúsági világbajnok lett, 1977-ben, 1978-ban és 1979-ben pedig győzött a felnőtt világbajnokságon is sprintben és négypróbában (500 m, 1500 m, 5000 m, 10 000 m).

Eric Heiden kiemelkedő eredményeket ért el Lake Placidben 1980-ban. Itt öt számban indult: 500 m-en, 1000 m-en, 1500 m-en, 5000 m-en és 10 000 m-en. Mindegyik számban új olimpiai csúccsal győzött, és a 10 000 m-es távon még világcsúcsot is javított. Ő az egyedüli sportoló a világon, aki egyetlen téli olimpián öt aranyérmet nyert.

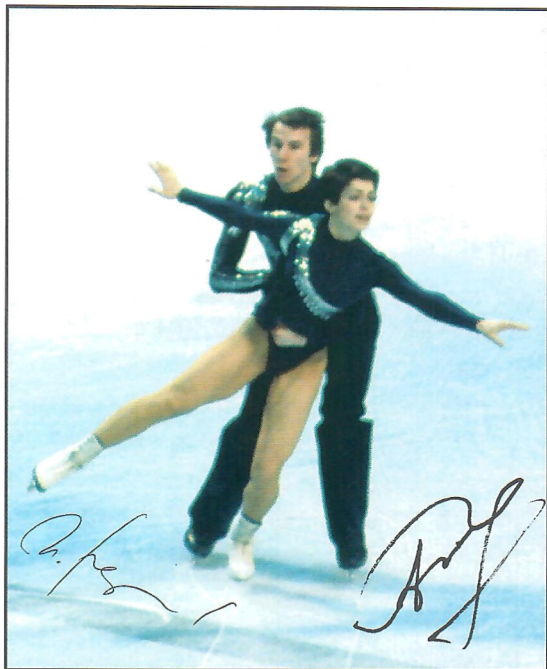
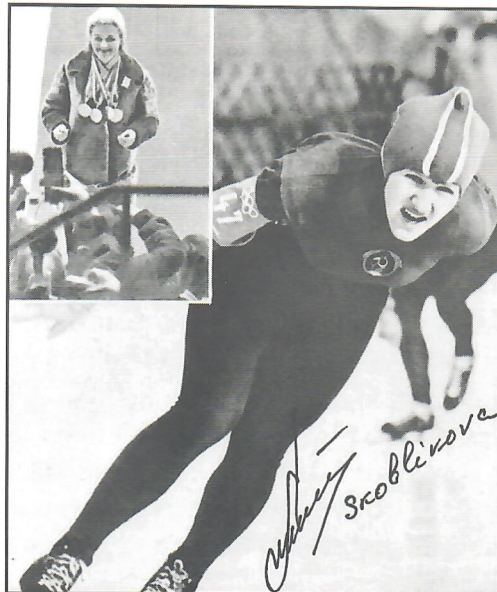
LÍDIA SZKOBLIKOVA

A gyorskorcsolyázás hatszoros olimpiai bajnoknője első két olimpiai aranyérmét Squaw Valley-ben, 1960-ban szerezte. Itt 1500 m-en és 3000 m-en győzött. A Szibériából való tanítónő négy évvel később Innsbruckban még nagyobb sikert ért el. Aranyérmet szerzett az 500 m-es, az 1000 m-es, az 1500 m-es és a 3000 m-es távon.

Sportpályafutása során kétszer nyert összetett világ bajnokságot, és három világsúcsot állított fel.

A műkorcsolyázásban három aranyérmet nyert Gustav Grafström (Svédország, 1920-1928) a férfiak és Sonja Henie (Norvégia, 1928-1936) a nők kategóriájában.

IRINA RODNYINA

Minden idők legsikeresebb műkorcsolyázónője az orvos tanácsára kezdett el korcsolyázni. Mint vékony kislány ugyanis kevésbé volt edzett, és könnyen megfázott. Irinának a korcsolyázás nagyon megtetszett, és hamarosan elkezdte a rendszeres edzéseket az igazi műkorcsolyázókkal.

Alekszej Uljanovval szerezte első olimpiai aranyérmét a páros műkorcsolyázásban Szapporóban, 1972-ben. A játékok után patrneret cserélt, és négy év múlva Innsbruckban győzött Alekszandr Zajcev oldalán, aki néhány évig a férje is volt. Vele nyerte harmadik olimpiai aranyérmét is Szarajevóban, 1980-ban.

Irina Rodnyina éremgyűjteményében a három olimpiai aranyérmén kívül 10 világ bajnoki és 11 Európa-bajnoki aranyérem is található. Jelenleg az Egyesült Államokban él, ahol edzőként dolgozik.

JEAN-CLAUDE KILLY

A Grenoble-ban megrendezett 1968-as téli olimpián három aranyérmet nyert: műlesiklásban, óriásműlesiklásban és lesiklásban. Egy téli olimpián megnyerni mind a három alpesi versenyszámot addig csak az osztrák Toni Sailernek sikerült Cortina d'Ampezzóban 1956-ban. Killy az egyedüli síző a világon, aki egyetlen idényben megnyerte a Világ Kupa mindhárom számát (műlesiklás, óriásműlesiklás, lesiklás), és győzni tudott ebben a három számban az olimpián is. Minden idők legjobb francia sízője háromszoros világ bajnok is.

Jean-Claude Killy volt az 1992-ben Albertville-ben megrendezett téli olimpia szervezőbizottságának az elnöke.

BJÖRN DÄHLIE

A téli olimpiai játékok történetének legsikeresebb sportolója, a hétszeres olimpiai bajnok norvég Björn Dählie az északi összetett versenyben kezdte sportpályafutását. Egyaránt foglalkozott tehát síugrással és sífutással. Ám később, még ifjúsági versenyző korában, végleg a sífutás mellett kötelezte el magát.

Kitartó, lelkiismeretes munka hosszú évei következtek. A sífutóedzéseken kívül programjába rendszeresen beiktatta a hegymászást, a kenuzást, a tornát, valamint a görkorcsolyázást. Mivel ez a kiváló norvég sífutó egyaránt foglalkozott a klasszikus sielési technikával, és elsajátította a szabad stílusú sífutás, a korcsolyázás technikáját is, a világ legsokoldalúbb sífutójává vált.

Az 1992-ben Albertville-ben megrendezett téli olimpiai játékokra már mint kétszeres világbajnok érkezett, ahol esélyeshez méltóan győzött a 15 000 m-es üldözékes szabad stílusú (amely a 10 000 m-es klasszikus és a 15 000 m-es szabad stílusú versenyben elért eredményeknek az összesítése) valamint az 50 000 m-es szabad stílusú sífutásban, és nagy része volt abban, hogy hazája nyerte meg a 4x10 000 m-es váltót. A három aranyérem mellé egy ezüstöt is szerzett a 30 000 m-es klasszikus stílusú sífutásban. Kiemelkedő eredményeket ért el az 1993. évi faluni világbajnokságon is, ahol három arany- és egy bronzérmet nyert.

A legendás norvég sífutótól az egész sportvilág hasonló kiváló teljesítményeket várt az 1994-ben Lillehammerben megrendezett téli olimpiai játékokon is. Dählie ezúttal is igazolta esélyes voltát, és két aranyérmet szerzett: a 10 000 m-es klasszikus és a 15 000 m-es üldözékes szabad stílusú sífutásban. Ezenkívül a 30 000 m-es klasszikus stílusú távon, valamint a norvég 4x10 000 m-es váltó tagjaként -

amely minimális különbséggel szorult a második helyre az olasz váltó mögé - az ezüstérmet vehette át.

„Az olimpiai aranyérem megszerzése hazai földön a legnagyobb élmény volt számomra, amelyet sífutóként valaha is átéltem” - jelentette ki lillehammeri egyedülálló sikeréről Björn Dählie.

A legendás norvég sífutó az elkövetkező évek világversenyein is kitűnően szerepelt, és az 1995-ös, valamint az 1997-es sífutó-világbajnokságon is nagy része volt abban, hogy hazája 4x10 000 m-es sífutóváltója az aranyérmet vehette át.

Az egész világ kíváncsian várta az ötszörös olimpiai bajnok szereplését a következő, 1998-as naganói ötkarikás játékokon. Ám ez az olimpia nem úgy kezdődött a számára, ahogy szeretne volna: a 30 000 m-es klasszikus stílusú sífutásban csak a 20. helyen végzett.

Björn Dählie azonban a további versenyszámokban ismét bebizonyította, hogy ő minden idők legjobb sífutója. A 15 000 m-es üldözékes szabad stílusú távon szerzett ezüstérmén kívül újabb három olimpiai bajnokságot nyert: a 10 000 m-es klasszikus stílusú sífutásban, a győztes 4x10 000 m-es norvég váltó tagjaként és az olimpia egyik legdrámább versenyében, az 50 000 m-es szabad stílusú sífutásban. „A verseny előtt telefonáltam haza a feleségemnek és a két gyerekemnek,

de akkor még nem tudtam biztosan, hogy rajthoz állok-e, hiszen már három nehéz verseny volt mögöttem az olimpián. Végül úgy döntöttem, hogy elindulok ezen a leghosszabb sífutói távon is. De ez volt a legnehezebb versenyem, soha nem értem még ilyen fáradtan a célba” - kommentálta nyolcadik olimpiai bajnokságát minden idők legsikeresebb sportolója a téli olimpiai játékokon.

A nagy küzdelmet hozó verseny befejezése után, amelyben Dählie 8 másodperc előnnyel győzött a svéd Niklas Jonsson előtt, Juan Antonio Samaranch, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke levélben gratulált neki. Többek között ezt írta a legendás sífutónak: „Ön méltán a világ ifjúságának a példaképe.”

BONNY BLAIR

A gyorskorcsolyázás ötszörös olimpiai bajnoka, a téli olimpiai játékok legsikeresebb amerikai női sportolója. Cornwallban született, és 24 éves korában indult először a téli olimpián Calgaryben, 1988-ban. Ebbe a kanadai városba Bonny Blair az 1986. évi világbajnokság rövidtávú gyorskorcsolyabajnokaként érkezett, és itt is kiváló teljesítményeket nyújtott: 500 m-en arany-, 1000 m-en pedig ezüstérmet nyert. Ennél nagyobb sikereket ért el a soron következő téli olimpiai játékokon Albertville-ben 1992-ben, ahol 2 aranyérmet szerzett: 500 és 1000 m-en. Egyedülálló kétszeres győzelmét az 500 és az 1000 m-es távon megismételte két évvel később, a Lillehammerben megrendezett téli olimpiai játékokon is. Addig a téli olimpiák történetében még senkinek sem sikerült ugyanabban a versenyszámban, az 500 m-en, egymást követően háromszor aranyérmet szerezni. Bonny Blair a téli olimpiák történetében szintén az egyedüli sportoló, aki ugyanazokban a versenyszámokban, 500 és 1000 m-en két egymást követő olimpián megvédte kétszeres győzelmét.

Bonny Blair éremgyűjteményében az 5 olimpiai aranyérmén kívül 5 világbajnoki aranyérem is van.

JOHANN OLAV KOSS

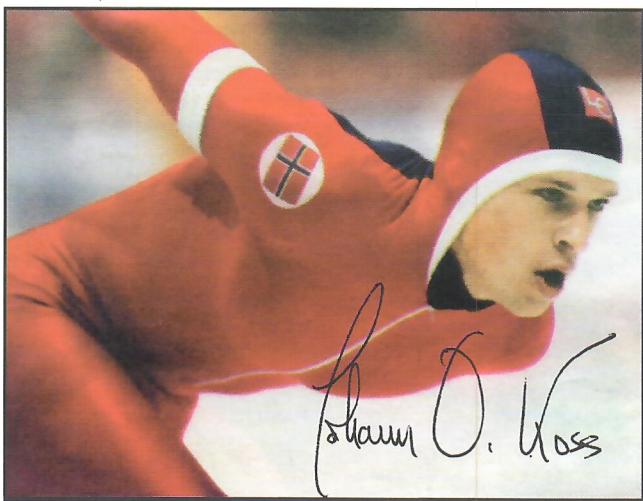
Ez a négyszeres norvég olimpiai bajnok a többi gyorskorcsolyázó között nemcsak az egyre jobb eredményekre való törekvésével tűnt ki, hanem a fair play, a becsületes játék iránti érzékével is. E tulajdonságának köszönhetően vívta ki az emberek elismerését, még mielőtt híres sportolóvá vált volna. Egy alkalommal Milan Knapp cseh nemzetközi versenybíró is tanúja volt a norvég sportoló példás magatartásának. „Inzellben, az 1992. évi versenyen történt. Jóllehet Koss akkor még nem volt annyira híres, de neve már ismert volt. A versenyen ellenfele a rajtnál kiugrott, és ezért meg kellett ismételni a rajtot. Ám az indítótól Koss kért bocsánatot. Talán szégyellte magát versenytársa miatt. Egyébként mindig a háttérben van: míg a többiek ünnepeltek, Koss aludni tért” - emlékezik Kossra Milan Knapp.

Johann Olav Koss már az 1992. évi albertville-i olimpiai játékok előtt kétszer győzött a világbajnokságon (1990, 1991), és 1991-ben megszerezte az Európa-bajnoki címet is.

Kitűnő teljesítményeket mutatott fel Albertville-ben is. Ezen az olimpián az 1500 m-es távon megszerezte az aranyérmet, a 10 000 m-en pedig ezüstérmet nyert.

A kiváló norvég gyorskorcsolyázó legnagyobb sikerét 1994-ben, a lillehammeri téli olimpiai játékokon érte el. Ekkor az 1500 m-es, az 5000 m-es és a 10 000 m-es távon 3 aranyérmet szerzett, és mindhárom távon új világ- és olimpiai csúccsal győzött.

A Lillehammerben megrendezett téli olimpiai játékok szerény hőse e nagyszerű siker után befe-

jezte aktív sportpályafutását, és a háború, valamint az éhínség sújtotta harmadik világ gyermekei közt az olimpiai eszme hírvivőjévé vált. A 30 000 dollár pénztutalmat, amit mint olimpiai bajnok a Norvég Olimpiai Bizottságtól kapott, az UNICEF-nek, az Egyesült Nemzetek Szervezete Gyermeksegélyező Alapjának adományozta. Johann Olav Koss az UNICEF „Olimpiai Segítség” nevű alapítványának legnagyobb támaszává vált. Ezt az alapítványt Norvégiában hozták létre azzal a céllal, hogy pénzt teremtsen elő az ínségben szenvedő, rászoruló gyermekek megsegítésére, művelődésük és egészséges fejlődésük támogatására. Az orvostanhallgató Koss igyekezetét, aki tanulmányai befejezése után jótékony küldetésű emberbarát orvos kíván lenni, nem várt sikerek koronázták.

„Nem sejtettem, mire vállakozom - emlékezik vissza az alapítvány számára végzett munkája kezdetére a négyszeres olimpiai bajnok. - Nagyszerű tapasztalatokra tettem szert, szinte minden nap valami újat élhettem át, és nagyon boldog vagyok, hogy részt vehetek e szervezet munkájában.”

Az elmúlt két évben Johann Olav Koss az „Olimpiai Segítség” alapítvány számára tizenötmillió dollárt szerzett, ez kétszerese az eredetileg tervezett összegnek. Ezzel nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a világ tizennégy országában tizennyolcmillió gyermek számára biztosítva van az alapvető műveltség és egészségügyi ellátás.

ALBERTO TOMBA

A háromszoros olasz olimpiai bajnok már első téli olimpiáján Calgaryben 1988-ban két aranyérmet szerzett: győzött a műlesiklásban és az óriás-műlesiklásban. E nagy siker után még céltudatosabban folytatta edzéseit, hogy sikeres legyen a további nagy versenyeken is. Edzésein más sportágak is szerepet kaptak, például a vízisí, az atlétika, a torna... A sokoldalú felkészülés meghozta gyümölcsét, és hozzásegítette őt a további kiváló eredményekhez. 1992-ben Albertville-ben egyedüli sízőként a téli olimpiák történetében megvédte

te előző olimpián szerzett elsőségét az óriás-műlesiklásban. Az aranyérem mellé még egy ezüstöt is nyert műlesiklásban. Harmadik olimpiáján Lillehammerben 1994-ben ezüstérmet nyert műlesiklásban. Tomba kétszeres világbajnok is.

DEBORAH COMPAGNONI

A legendás olasz alpesi sízőnő gyerekkorában ismerkedett meg sportágával. Csaknem minden szabad idejét a sílécen töltötte, mert egyszer a világ legjobbja szeretett volna lenni. Már első olimpiai rajtján, 1992-ben Albertville-ben bemutatta kivételes tudását, és a szuperóriás-műlesiklásban aranyérmet nyert. Sikeres volt a két évvel később, Lillehammerben megrendezett játékokon is, ahol az óriás-műlesiklásban nyújtott kitűnő teljesítménye után állhatott fel a dobogó legfelsőbb fokára. Még sikeresebb volt harmadik olimpiai rajtján, 1998-ban Naganóban, ahol két érmet is nyert: ezüstöt a műlesiklásban, majd egy nappal később igen nagy előnnyel szerezte meg harmadik olimpiai aranyérmét a szuperóriás-műlesiklásban. Így azon kevés sportoló közé tartozik, akik három egymást követő játékokon lettek bajnokok.

Amikor a sikerei titkáról faggatják, a háromszoros olimpiai bajnoknő egyszerűen szokott válaszolni: „Ha egészséges vagyok, és nem zavar semmilyen sérülés a felkészülés során. Azt tartom a legfontosabbnak, hogy olyan eredményeket érjek el, amilyeneket várnak tőlem.”

Deborah Compagnoni kivételes sítudását három világbajnoki aranyérme is fémjelzi.

KATJA SEIZINGER

Az elmúlt évek legjobb német alpesi sízónőjével a szülei szeretettették meg ezt a sportágat, akik kicsi gyerekkora óta magukkal vitték téli szabadságukra. Katja hároméves volt, amikor először csatolták fel lábára a sílécet, négyéves korában pedig a szülei beírták egy síóvodába. Az ügyes és tehetséges kislány nagyon megkedvelte a síelést, és már ifjúsági versenyző korában elért kitűnő eredményeivel felhívta magára a figyelmet. Sokoldalúságára jellemző, hogy a versenyekre való felkészülése során nemcsak a síeléssel foglalkozik, hanem edzéseibe beiktatja a hegymászást, a síugrást, sőt a szép mozgás érdekében még a balettet is.

Katja első nagy nemzetközi sikerét 1990-ben, tizennyolc éves korában érte el, amikor a szuperóriás-műlesiklásban ifjúsági világbajnok lett, és 1992-ben Albertville-ben ebben a számban szerezte első olimpiai érmét, amely bronz volt. A következő évi világbajnokságon Katja a szuperóriás-műlesiklásban a legjobb időt érte el, és aranyérmet nyert.

Egy évvel később, Lillehammerben állt fel először az ötkarikás játékokon a dobogó legfelső fokára, amikor a lesiklásban nyújtott kitűnő teljesítménye után lett olimpiai bajnok. E szám nagy esélyese volt az 1998-as naganói játékokon is, ahol az első alpesi sízónőként a világon ugyanabban a számban megvédte elsőségét a következő olimpi-

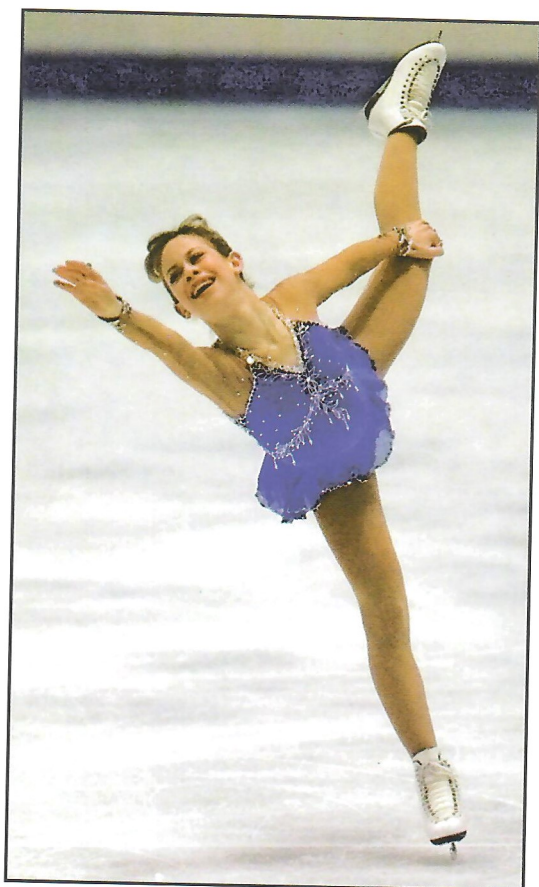
án is. Ez a bravúr eddig csak a legendás olasz Alberto Tombának sikerült, aki az óriás-műlesiklásban lett kétszer egymás után olimpiai bajnok 1988-ban Calgaryben és 1992-ben Albertville-ben. A lesiklásban nyert aranyérme után Katja az alpesi kombinációban (amely a lesiklásban és a szlalomban elért eredmények összesítése) is a legjobb eredményt érte el, és így megszerezte harmadik olimpiai aranyát. A két aranyérmen kívül Katja Seizinger Naganóban még egy bronzérmet is szerzett az óriás-műlesiklásban.

„Az volt a legnagyobb élményem az olimpián, amikor az alpesi kombinációban elért győzelmem után két honfitársnőmmel, a második helyen végzett Martina Ertlrel és a harmadik helyezett Hilde Gerggel együtt álltam fel a dobogóra. Csodálatos

Az alpesi sísíszámokban három aranyérmet nyert a svájci Vreni Schneider is. 1988-ban Calgaryban a műlesiklásban és az óriás-műlesiklásban győzött. 1994-ben Lillehammerben ismét aranyérmet nyert a műlesiklásban, az alpesi kombinációban az ezüst-, az óriás-műlesiklásban pedig a bronzérmet vehette át.

volt, soha nem felejttem el” – vallja Katja. Majd az eredményhirdetés után egyszer csak a közelében lévő önkéntesekhez futott – akik a versenyek előtt és alatt is nagyon sokat és ingyen dolgoztak azért, hogy a versenyek jól sikerüljenek –, és virágot nyújtott át nekik. „Ezek a lelkes emberek megérdemlik az elismerést, hiszen nagyon sokat dolgoztak az olimpiai játékok sikere érdekében” – jelentette ki mosolyogva Katja Seizinger.

TARA LIPINSKI

A téli ötkarikás játékok történetében eddig a legfiatalabb olimpiai bajnoknő a legendás norvég műkorcsolyázónő, Sonja Henie volt, aki három olimpiai aranyérméből az elsőt 1928-ban, St. Moritzban szerezte meg. E győzelme idején 315 nappal múlt 15 éves. Ezt az egyedülálló csúcst javította meg az 1998-as naganói olimpián az amerikai Tara Lipinski, aki kitűnő teljesítmény után, 255 nappal 15. születésnapja után állhatott fel a dobogó legfelsőbb fokára, és olimpiai aranyérmet nyert.

Tara négyéves korában ismerkedett meg a sporttal, és először a görkorcsolya tetszett meg neki a legjobban. Hat éves korában jelentkezett a műkorcsolyázók közé, és elkezdte a rendszeres edzéseket.

A kislány tehetségének és szorgalmának köszönhetően hamarosan kitűnt korcsolyázó társai közül. Az 1997-es lausanne-i világbajnokságon, alig 15 éves korában mindenki nagy meglepetésére csodálatos teljesítmény után aranyérmet nyert, amely a minden idők legfiatalabb világbajnoknője címet is jelentette a számára. Ez az elsőség addig szintén a legendás norvég műkorcsolyázónő, Sonja Henie nevéhez fűződött.

Tara Lipinski a naganói olimpián is a női műkorcsolya versenyének egyik nagy esélyese volt. A kitűnő ugró hírében álló műkorcsolyázónő itt is elkápráztatta ugrásaival és kűrjével a közönséget és a tévénézők millióit, és megérdemelten szerezte meg a győzelmet honfitársnője – aki egyben a legnagyobb ellenfele is volt – Michelle Kwan előtt.

„Amikor a dobogó legfelső fokán álltam, egyszerre voltam boldog és szomorú. Boldog azért, mert győztem, és szomorú azért, mert a himnusz után le kellett lépnem onnan” – jelentette ki az eredményhirdetés után a játékok egyik nagy kedvence, aki senkit sem utasított el azok közül, akik közös fényképet szerettek volna vele készíteni.

A CSEH JÉGKORONG-VÁLOGATOTT

Rendkívül nagy érdeklődés előzte meg a naganói olimpiai játékok jégkorongtornáját. Nem csoda, hiszen a téli ötkarikás játékok történetében először fordult elő, hogy valóban a világ legjobb csapatai – amelyben szintén először a legjobb profi játékosok is helyet kaptak – mérték össze erejüket. A korábbi téli olimpiákon ugyanis eddig nem játszhattak azok a hokisták, akik az észak-amerikai profi jégkorongligában szerepeltek, amelynek mérkőzéseit az olimpiai torna kedvéért nem szakították meg.

Csak hogy az idei naganói olimpiával kapcsolatban az észak-amerikai profi jégkorongliga illetékesei megváltoztatták a döntésüket, és e versenysorozatban kéthetes szünetet rendeltek el, hogy a világ legjobb profi játékosai hazájuk csapataiban küzdjenek meg az olimpiai érmekért. Joggal nevezték el tehát az olimpiai jégkorongtornát az „Évszázad Tornájának”.

A szakemberek elsősorban Kanadának, a jégkorong őshazájának a válogatottját tartották az aranyérem legnagyobb esélyesének, amely eddig 6 alkalommal nyert olimpiai bajnokságot. Kevesen számoltak azzal, hogy a cseh csapat ebben megakadályozza őket, hiszen az elmúlt évben, a Világ Kupa mérkőzésein a csehek nem szerepeltek a legjobban. A naganói olimpia sem indult úgy a számukra, ahogy szerették volna, hiszen a selejtezőben 1:0-ás vereséget szenvedtek az oroszoktól.

De a középdöntőbe való jutás érdekében a cseh hokisták önmagukat múlták felül, és csodálatos játékkal 4:1 arányban győztek a szintén éremesélyesnek tartott Egyesült Államok csapata felett. A középdöntőben a cseh játékosok Kanada álmocsapatnak kikiáltott válogatottjával vívták az olimpiai jégkorongtorna talán legemlékezetesebb és legdrámaibb mérkőzését. Mivel 1:1-es döntetlen után a hosszabbítás sem hozott eredményt, a büntetőlövések sorozata következett. Mindkét csapat kapujában a világ két legjobb kapusa állt: a cseh Dominik Hašek és a kanadai Patrick Roy. A büntetők során Dominik Hašek mind az öt kanadai játékos lövését kivédte, illetve egy alkalommal a kapufa volt segítségére, míg egy cseh játékosnak, Róbert Reichelnek sikerült gólt elérnie, amelynek köszönhetően a cseh válogatott nagy meglepetésre 2:1 arányban legyőzte az aranyesélyes kanadaikat.

„A tizenhét év alatt, amióta hokizok, soha nem volt még boldogabb napom, mint most” – jelentette ki a drámai mérkőzés után a csodálatos teljesítményt nyújtó Dominik Hašek.

Az olimpiai döntőben a cseh válogatott ismét az orosz válogatottal került szembe, amely az eddigi olimpiai jégkorongtornákon már 7 alkalommal győzött. Csakhogy a csehek ezúttal már nem nagyon engedték meg nagy ellenfelüknek, hogy kibontakoztassák játékukat, és a rendkívül izgalmas mérkőzésen 1:0 arányban diadalmaskodtak. Az eddigi téli olimpiákon Csehszlovákia – az 1992-es Albertville-ben megrendezett téli játékokig a cseh és a szlovák hokisták Csehszlovákia válogatottjában együtt szerepeltek – 4 ezüst- és 4 bronzérmes szerzett, Naganóban Csehország csapata pedig kitűnő teljesítmény után megszerezte az annyira áhított aranyérmet.

„Ezt az érmet az édesapámnak ajándékoztam, aki édesanyámmal együtt Naganóban is jelen volt, de mindannak a tízmillió csehországi lakosnak is része van a megszerzésében, akik olyan csodálatosan támogatták csapatunkat az egész olimpiai torna ideje alatt” – jelentette ki az eredményhirdetés után a világ egyik legjobb játékosa és a cseh csapat erőssége, Jaromír Jágr.

Az olimpiai bajnok csapat edzője, a volt sokszoros csehszlovák válogatott Ivan Hlinka, játékosként kétszer vett részt a téli ötkarikás játékokon: 1972-ben Szapporóban bronz-, 1976-ban Innsbruckban pedig ezüstérmet szerzett.

A LEGSIKERESEBB MAGYAR SPORTOLÓK A TÉLI OLIMPIÁKON

NAGY MARIANNA ÉS LÁSZLÓ

A páros műkorcsolyázásban a téli olimpiákon szép magyar sikereket ért el Nagy Marianna és László. A szombathelyi születésű testvérpár viszonylag későn kezdett el foglalkozni a műkorcsolyázással – Marianna 18, László pedig 20 éves volt, amikor elkezdtek rendszeresen edzeni. A sokoldalú edzéseknek köszönhetően minden szempontból felkészült sportolók lettek, és három év múlva a Nagy testvérpár már a harmadik legjobb európai párossá vált. Azokban az időkben csak a téli hónapokban lehetett jégen edzeni, hiszen fedett műjégpályák akkor még nem voltak. De Marianna és László a közbeeső nyolc-kilenc hónapot is szorgalmas tornatermi edzésekkel töltötte. Olyan elemeket találtak ki és gyakoroltak, amelyek teljesen eltértek a többi műkorcsolyázó kűrjében találhatóktól. Napjainkban is nagyon sok olyan emelés szerepel a világ legjobb páros műkorcsolyázóinak kűrjeiben, amelyet először ők mutattak be.

Első nagy nemzetközi sikerüket az 1950-es oslói Európa-bajnokságon érték el, ahol kitűnő teljesítmény után a dobogó legmagasabb fokára állhattak fel. Két évvel később, a norvég fővárosban rendezett téli olimpiai játékokon szintén bebizonyították, hogy a világ élvonalához tartoznak, és kitűnően sikerült kűrrel bronzérmet szereztek. Második Európa-bajnoki aranyérmüket 1955-ben nyerték, egy évvel később pedig a Cortina d'Ampezzóban megrendezett téli ötkarikás játékokon megvédték olimpiai bronzérmüket. A Nagy testvérpár tíz évig tartozott a világ élvonalába. Sikereiket az említett érmeken kívül további három világ-bajnoki bronz-, négy Európa-bajnoki ezüst- és két Európa-bajnoki bronzérem fémjelzi. Kétszer főiskolai világajnokságot is nyertek.

A Nagy testvérpár az aktív sportpályafutásuk befejezése után edzőként is dolgozott. Marianna elsősorban a vidéki tehetségeket támogatta és edzette. László orvosi munkája mellett edzősködött. Legsikeresebb tanítványa minden idők legjobb magyar műkorcsolyázónője, Almássy Zsuzsa volt, aki az 1969-es műkorcsolyázó világajnokságon a bronz-, az 1971-es Európa-bajnokságon pedig az ezüstérmet szerezte meg. 1970-ben főiskolai világajnok volt.

Minden idők legsikeresebb magyar jégtáncospárjának mindkét tagja már kora gyermekkorában megismerkedett a műkorcsolyázással.

Krisztinát elsősorban azért vitte el 5 éves korában édesanyja a jégpályára, mert a kislány elég sápadt volt, könnyen meg is fázott, és azt remélte, hogy a korcsolyázás majd megedzi a gyermek egészségét. Csakhogy Krisztina akkor már balettre is járt, és ügyes, szép mozgásával már abban az időben kitűnt a jégen korcsolyázó gyerekek közül. 10 éves koráig párhuzamosan balettezett és járt a korcsolyaedzésekre, akkor még egyéniben. 12 éves korában kezdte el a jégtáncot az akkor 14 éves Sallay Andrással.

András szintén 5 évesen ismerkedett meg a korcsolyázással. A budapesti Fenekeetlen-tó mellett volt egy tenispálya, melyet télen jégpályává alakítottak át. Egyszer, egy szép téli napon édesapja levitte a gyereket erre a jégpályára. András érdeklődését a jég iránt nem a korcsolyázó felnőttek és gyerekek keltették fel, hanem azok a fiúk, akik seprűvel hokiztak a jégen. Ez annyira megtetszett neki, hogy csaknem minden nap lejárt megcsodálni őket. A szülők pedig úgy vélték, hogy jobb lesz, ha kislányuk arra is kihasználja a jégen töltött időt, hogy megtanul korcsolyázni. Ő is egyéniben kezdte, mint Krisztina, majd 1967-től elkezdődött sikereiben gazdag, közös sportpályafutásuk.

Krisztina és András úttörők voltak a jégtáncban. Szorgalmukon és tehetségükön kívül éppen ennek a mindig újra való törekvésnek köszönhetően érték el későbbi szép sikereiket a nagy világversenyeken is. A jégtáncosok közül ők választottak először kűrjükhöz népzenet, ők honosították meg a csárdást, és szintén ők állítottak össze először minden évadra új kürt. E versenyszám történetében Krisztina és András törte meg a szovjet jégtáncosok több mint tízéves hegemoniáját.

A kitűnő magyar jégtáncospár az 1980-as Lake Placidben megrendezett téli olimpián az aranyérem egyik nagy esélyese volt. Hibátlan teljesítményüket mégis csak a második helyre sorolták a pontozók, így Krisztina és András a lehető legszorosabb küzdelemben, mindössze egy helyezési számmal, 0,92

ponttal végzett a szovjet Natalia Linicsuk-Gennagyij Karponosov kettős mögött. Sikeres pályafutásukra még abban az évben feltették a koronát, amikor az olimpiát követő világ bajnokságon végre aranyérmet nyertek.

E két kiemelkedő sikeren kívül az 1978-as és 1979-es műkorcsolyázó világ bajnokságon bronz-, illetve ezüstérmet szereztek. 1977-ben és 1980-ban az Európa-bajnokságon másodikok, 1978-ban és 1979-ben pedig harmadikok lettek. 1980-ban és 1982-ben aranyérmet nyertek a profi világ bajnokságon is.

Krisztina aktív sportpályafutásuk befejezése után sem szakadt el a jégtáncról. Több évig edzőként az Egyesült Államokban dolgozott. Majd hazajött Magyarországra, jelenleg edzőként külföldön is tanít.

András is a sport területén dolgozik. Sportmarketinggel foglalkozik, és ő az ismert amerikai üzönökség, az International Manager Group (Nemzetközi Menedzser Iroda) kelet-európai részlegének igazgatója, amelynek székhelye Budapesten van.

A téli olimpiai játékokon Magyarország első olimpiai érmét, amely bronzérem volt, Rotter Emília és Szollás László nyerte a páros műkorcsolyázásban 1932-ben Lake Placidben. Ezt a kitűnő eredményt négy év múlva, 1936-ban Garmisch-Partenkirchenben megismételték, itt szintén a bronzérmet szereztek meg.

Tizenkét évet kellett várni az újabb olimpiai éremre, amely ezúttal ezüst volt. A kiváló magyar páros, Kékesy Andrea és Király Ede nyerte 1948-ban St. Moritzban. A következő téli olimpián, 1952-ben Oslóban is kitűnő teljesítményt nyújtottak: ismét ezüstérmesek lettek. Kitűnően szerepeltek a további világversenyeken is. 1949-ben a műkorcsolyázó világ bajnokságon aranyérmet, 1948-ban pedig ezüstérmet nyertek, és az említett két évben megszerezték az Európa-bajnoki címet is.

MILYEN DÍJAKAT KAPNAK AZ OLIMPIAI BAJNOKOK?

Az újkori olimpiai játékokon a győztes sportolókat nagy tisztelet övezi és dicsőség vár rájuk. Ám győzelmeikért ma már nem babérkoszorút, hosszú szalagot és pálmaágakat kapnak, mint egykor az ókori Görögországban a bajnokok.

Az olimpiai bajnokok napjainkban más, de szintén szép díjakat vesznek át. Röviddel az egyes olimpiai versenyszámok befejezése után megszólalnak a fanfárok, és megkezdődik az ünnepélyes eredményhirdetés. Mindegyik versenyszámban a legjobb három sportoló feláll a dobogóra, és a sportélet ismert képviselői nyakukba akasztják az olimpiai érmeket.

A győztes aranyérmet nyer, a második helyezett ezüstérmet kap, míg a harmadik helyen végzett sportoló bronzérmet vesz át.

Az érmek átadása után a győztes tiszteletére elhangzik hazájának himnusza. Egyidejűleg a három zászlórúdon felvonják az első három helyezett országának zászlaját.

Az első nyolc helyen végzett sportoló még oklevelet is kap.

Az olimpiai játékok legjobb sportolói napjainkban pénzjutalomban is részesülnek. Megérdemlik ezeket a jutalmakat, hiszen aki a világ legjobb sportolói között akar lenni, annak hosszú éveken keresztül, sokszor több mint tíz éven át sokat és lelkiismeretesen kell edzenie.

A díjakon kívül az olimpiai bajnokokra még további dicsőség vár. A legjobb hat versenyző nevét örökre rávésik egy emléktáblára abban az olimpiai stadionban, ahol az adott játékokra sor került.

AZ ÉRMEKRŐL

Az olimpiai bajnokok érme aranyozott ezüstből van. Az éremnek legalább 6 gramm aranyat kell tartalmaznia, legalább 60 mm átmérőjűnek és 3 mm vastagnak kell lennie. Az olimpiai érmek láncra vagy szalagra vannak fűzve, hogy a sportolók nyakába lehessen akasztani őket.

A győztes csapat mindegyik tagja, aki legalább egy mérkőzésen részt vett, érmet kap. A tartalékok oklevelet vesznek át.

Hasonló a helyzet azoknak a csapatoknak a tagjainál is, akik a 2. és a 3. helyen végeztek.

Az Nemzetközi Olimpiai Bizottság Érdemrendje a Nemzetközi Olimpiai Bizottság egyik díja.

Mikor adták át az első olimpiai érmeket?

Az I. olimpiai játékokon Athénben 1896-ban a legjobb sportolók már olimpiai érmeket vehettek át. Az 1. helyért ezüstérmet, a 2. helyért pedig bronzérmet kaptak. Kivételt a maratoni futás képezett. Ebben a 3. helyezett Kellner Gyula Magyarországról - mint a legsikeresebb külföldi - bronzérmet nyert. Az 1900-ban Párizsban és 1904-ben St. Louisban megrendezett játékokon nem osztottak érmeket. Csak az Athénben 1908-ban lebonyolított olimpiától kezdve kap az egyes versenyszámok három legjobb sportolója arany-, ezüst- és bronzérmet.

Ki nyerte az első olimpiai aranyérmet?

Az újkori olimpiai játékok történetének első olimpiai bajnoka az amerikai hármasugró, Brendan Conolly volt. Később kalandregények sikeres írója lett.

Ki szerezte az olimpiai játékokon a legtöbb aranyérmet?

Férfiak: 9 - Paavo Nurmi (Finnország), 1920-1928, atlétika; Mark Spitz (Egyesült Államok), 1968-1972, úszás; Carl Lewis (Egyesült Államok), 1984-1996, atlétika. Nők: 9 - Larissza Latinyina (Szovjetunió), 1956-1964, torna.

Ki nyert aranyérmet mind télen, mind pedig nyáron az olimpiai játékokon?

Az egyedüli sportoló, akinek ez sikerült, az amerikai Edward Eagen volt. Az olimpiai játékokon Antwerpenben 1920-ban aranyérmet nyert ökölvívásban, a félnehézsúlyban, 1932-ben Lake Placidben a téli ötkarikás játékokon pedig tagja volt a győztes négyszemélyes bobcsapatnak.

A legidősebb magyar sportoló, aki olimpiai bajnok lett, a kardvívó Gerevich Aladár. Amikor az 1960-as római olimpián a győztes magyar kardcsapat tagjaként hetedik alkalommal nyert aranyérmet, 50 éves volt.

Ki volt az első női olimpiai bajnok?

Az első női olimpiai aranyérmet egy angol teniszezőnő, Charlotta Cooper szerezte a Párizsban megrendezett olimpiai játékokon 1900-ban. Ő egyébként wimbledoni bajnok is volt.

Ki nyerte egy olimpián a legtöbb aranyérmet?

Férfiak: 7 - Mark Spitz (Egyesült Államok), 1972, úszás.

Nők: 6 - Kristin Otto (NDK), 1988, úszás.

Ki győzött az olimpiai játékokon két különböző sportágban?

Ez a kivételes siker csak két sportolónak sikerült. Karl Schumannnak Németországból, aki három aranyérmet nyert tornában, és megszerezte az elsőséget birkózásban is Athénben 1896-ban.

Morris Kirksey az Egyesült Államokból aranyérmet szerzett a 4x100 m-es amerikai gyorsváltó tagjaként úszásban, és tagja volt az elsőséget szerzett amerikai rögbiválogatottnak is Antwerpenben 1920-ban.

A legfiatalabb magyar olimpiai bajnoknő az úszó Egerszegi Krisztina. Amikor Szöulban 1988-ban a 200 m-es hátúszás után átvette az első olimpiai aranyérmét, alig múlt 14 éves.

A legfiatalabb magyar olimpiai bajnok az úszó Wladár Sándor, aki a moszkvai olimpia nyitónapján - 1980. július 19-én - volt 17 éves. Pár nappal később nagy fölényrel aranyérmet nyert a 200 m-es hátúszásban.

A nők körében a legidősebb magyar sportoló, aki olimpiai aranyat nyert, a törőző Elek Ilona. 1948-ban Londonban 41 éves korában lett másodszor olimpiai bajnok. Az eredetileg zongoraművésznőnek készülő sportolónő - aki a vívás kedvéért nem választotta a művészi pályát - első olimpiai aranyérmét 12 évvel korábban Berlinben szerezte. Harmadik olimpiáján 1952-ben Helsinkiben a lehető legkisebb különbséggel szorult a második helyre.

AZ OLIMPIAI JELKÉPEK

Az újkori olimpiák megalapítója, Pierre de Coubertin sokat gondolkodott azon, mivel lehetne szebbé tenni a játékokat. Szerette volna, ha a játékok egyre több sportoló és néző tetszését nyernék el. Valaha olvasott egy verset egy francia költőtől, Paul Fort-tól, amely az emberek barátságáról szólt, és arról is, hogy ha az ifjúság az egész világon egymás kezét megfogná, olyan nagy kört alkothatna, amely átérné az egész földgolyót.

Ez nagyon mély hatással volt rá. Gyakran elképzelte, milyen szép is lenne, ha az öt színes karika azt jelképezné, hogy az olimpián az egész világ sportolói részt vesznek. És nemcsak versenyeznek, hanem barátkoznak is.

Azt is szerette volna, hogy a központi olimpiai stadionban lengjen az olimpiai zászló, és nem messze tőle égjen az olimpiai láng.

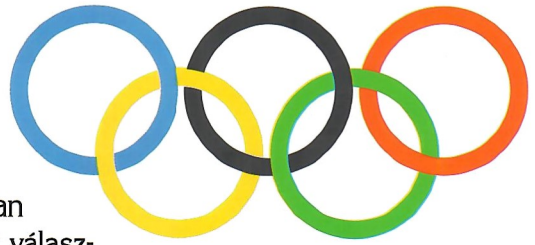
Pierre de Coubertin mindegyik kitűnő ötletét fokozatosan meg is valósította. Így keletkeztek az olimpiai jelképek, az öt színes karika, az olimpiai zászló és az olimpiai láng. Egy további olimpiai jelkép, az olimpiai jelszó szerzője Coubertin barátja, R. P. Didon volt.

Később ezekhez a jelképekhez csatlakoztak az olimpiai kabalafigurák is.

MIT JELENT AZ ÖT SZÍNES OLIMPIAI KARIKA?

Az öt színes olimpiai karika azt jelenti, hogy a játékokon a világnak mind az öt földrészéről részt vesznek sportolók. A karikák balról jobbra egymásba vannak kapcsolva. A fehér alapszínen a felső sorban kék, fekete és piros, az alsó sorban pedig sárga és zöld karika található. Pierre de Coubertin azért választotta ezeket a színeket, mert annak a tizenhárom országnak a zászlaján, amely részt vett az első újkori olimpián Athénben 1896-ban, legalább egy rajta volt ezekből a színekből. Az öt olimpiai karika az olimpiai zászlóval együtt a Nemzetközi Olimpiai Bizottság határozata alapján vált olimpiai jelképpé.

Az olimpiai zászlót először 1920-ban vonták fel az antwerpeni olimpián. A zászlót Antwerpen városa adományozta az olimpiai játékoknak.

A téli olimpián 1952-től leng az olimpiai zászló. Ezt a téli olimpiát Osló rendezte, és a zászlót a norvég főváros adományozta a játékoknak.

AZ OLIMPIAI ZÁSZNÓ ÉS JELSZÓ

Az olimpiai zászlónak fehér az alapszíne. A közepén található az öt színes olimpiai karika. Alattuk az olimpiai jelszó áll: „Citius, Altius, Fortius”. Ezek latin szavak, amelyek magyarul azt jelentik, hogy „Gyorsabban, Magasabban, Erősebben”.

Az olimpiai jelszó – „Citius, Altius, Fortius” – csak a történelmi olimpiai zászlón található, amely Lausanne-ban, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság székhelyén van elhelyezve az Olimpiai Múzeumban. A többi olimpiai zászló, amelyeket az egyes játékokon tűznek ki, a történelmi zászló másolata.

Ezek nincsenek szegéllyel ellátva, és nincs rájuk hímezve az olimpiai jelszó.

MIT FEJEZ KI AZ OLIMPIAI LÁNG?

Az olimpiai játékok ünnepélyes megnyitóünnepséggel kezdődnek. Ekkor a központi olimpiai stadionba bevonulnak a sportolók, az edzők, a sportvezetők és a bírók, akik a játékokon részt vesznek. A nézők a stadionban, illetve az egész világon a tévékészülékek előtt mindig kíváncsian várják, hogy a nagyszabású megnyitó végén a stadionban feltűnjön a futó vagy a futónő az olimpiai lánggal.

Az olimpiai láng a messzi és híres Olümpiából való. Ott az olimpiai stadionban néhány héttel a játékok megkezdése előtt ünnepélyes szertartásra kerül sor.

Hosszú, fehér ruhába, fejedelemasszonynak öltözött szép lány nagy üvegparabola segítségével meggyújt egy kis mécsest, és elindul kíséretével a stadion bejárata felé.

A menet élén két kisfiú babérkoszorút visz, és másik két ifjú kíséri őket fuvalázva. Mögöttük lépked a fejedelemasszony az olimpiai lánggal.

Az olimpiai stadion bejárata előtt egy derék ifjú vár rá, aki az olimpiai váltó első tagja. Átveszi a fejedelemasszonytól a lángot, hogy meggyújtsa vele a fáklyát. Ezzel elindul az olimpiai váltó.

Mindegyik futó vagy futónő mintegy 1000 métert fut kezében a fáklyával. Ez az atlétikai pályán megközelítőleg két és fél kör. Azután átadja a fák-

A sportolók olimpiai esküje
először az 1920-ban Antwer-
penben megrendezett ötkari-
kás játékokon hangzott el.

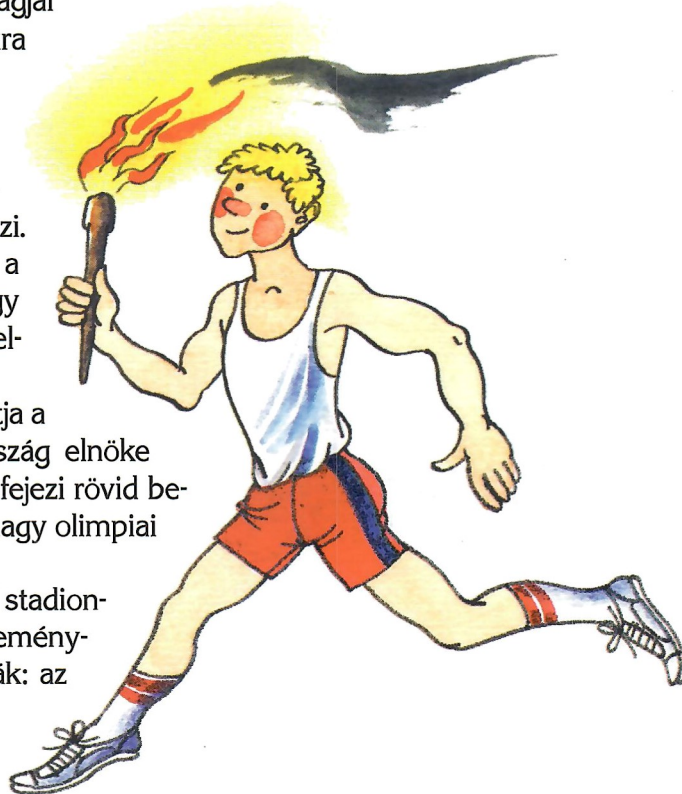
lyát a következő futónak, és így juttatják el a váltó tagjai az olimpiai lángot abba a stadionba, ahol a játékokra sor kerül.

A váltóban többnyire ismert emberek, például sportolók, színészek futnak. A váltó utolsó tagja, aki meggyújtja a nagy olimpiai lángot, mindig abból az országból való, amelyik az olimpiát rendezi. Amikor már az utolsó futó is körbefutja a lánggal a stadion futópályáját, és a fehér lépcsőkön felmegy oda, ahol majd meggyújtja a nagy olimpiai lángot, elérkezik a várva várt pillanat.

Ekkor az olimpiai játékokat hivatalosan megnyitja a rendező ország királyi családjának a tagja, az ország elnöke vagy pedig kormányának a képviselője. Amikor befejezi rövid beszédét, az olimpiai váltó utolsó tagja meggyújtja a nagy olimpiai lángot.

Az olimpiai láng azért lobog a központi olimpiai stadionban, hogy felhívja az emberek figyelmét a nagy eseményre, hogy az emberek az egész világon tudatosítsák: az olimpiai eszme örök, megsemmisíthetetlen.

Az olimpiai láng a központi olimpiai stadionban lobog a játékok egész ideje alatt, és csak a záróünnepség befejezése után oltják el.

Az olimpiai váltó először 1936-ban futott az olimpiai lánggal Olümpiából Berlinbe, az akkori olimpia városába. A téli olimpiákon a láng először 1952-ben Oslóban lobbant fel. Akkor nem Olümpiában gyűjtötták meg a lángot, hanem Sonder Nordheimnek, a modern síelés megalapítójának szülőfalujában, Morgedalban, Dél-Norvégiában. 1956-ban, amikor a téli olimpiára Cortina d'Ampezzóban került sor, a lángot a római Capitoliumban gyűjtötták meg.

?

Mikor lobbant fel az újkori olimpiai játékokon először az olimpiai láng?

...

Amszterdamban 1928-ban.

?

Mikor szállították először repülőgépen az olimpiai lángot?

...

1956-ban, amikor az olimpiai játékokra Melbourne-ben került sor.

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság nemcsak az olimpiai játékok megrendezéséről gondoskodik, hanem programjának része a „Sport mindenkinek” mozgalom és a környezetvédelem támogatása is.

Az utóbbi években az olimpiai lángot különböző, érdekes módon gyűjtik meg. Barcelonában egy íjász gyűjtötte meg a lángot egy kilőtt nyílvessző segítségével. Lillehammerben pedig egy síugró, kezében a fáklyával ugrott le a sáncról, majd átadta a váltó utolsó tagjának, aki a stadionban meggyújtotta a nagy olimpiai lángot.

Az olimpiai játékok történetében először 1968-ban Mexikóvárosban gyűjtötte meg női sportoló - az indián származású, 23 éves mexikói Enriqueta Basilio - a nagy olimpiai lángot.

Az olimpiai lángot Helsinkiben 1952-ben a kilencszeres olimpiai bajnok, Paavo Nurmi gyűjtötte meg.

AZ OLIMPIAI KABALAFIGURÁK

Az olimpiai kabalafigurák különböző játékos alakok, amelyek az olimpiák népszerűsítésére szolgálnak. Az egyes olimpiákon 1968-tól kezdve szerepelnek hivatalosan. Ekkor az olimpiai kabalafigura egy piros jaguár volt. Ennek még nem volt neve, és nem lett népszerű sem. Münchenben 1972-ben az olimpia kabalafigurája egy tacsó volt. Azóta a kabalafiguráknak nevük van, és a sportolók mellett ők az olimpiák legnépszerűbb alakjai.

AZ OLIMPIAI KABALAFIGURÁKAT ÍGY NEVEZTÉK EL:

A téli olimpián először 1976-ban Innsbruckban volt az olimpiai játékoknak kabalafigurája.

Waldi
(München, 1972)

Schuss
(Innsbruck, 1976)

Amik
(Montreal, 1976)

Roni Raccoon
(Lake Placid, 1980)

Misa
(Moszkva, 1980)

Vucsko
(Szarajevó, 1984)

Sam
(Los Angeles, 1984)

Hidy és Howdy
(Calgary, 1988)

Hodori
(Szöul, 1988)

Magique
(Albertville, 1992)

Cobi
(Barcelona, 1992)

Hakon és Kristin
(Lillehammer, 1994)

Izzy
(Atlanta, 1996)

Snowlets (Nagano, 1998)

MI A FAIR PLAY?

Az UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - az Egyesült Nemzetek Szervezetének Tudományos és Kulturális Bizottsága) mellett működő Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Bizottság, amely Párizsban székel, minden évben odaítéli a sportolóknak, edzőknek és a fair play népszerűsítőinek díjait és kitüntéseit (a Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Díj, diplomák, elismerő oklevelek) rendkívüli tettük, példás sportpályafutásuk vagy egész életművük megbecsüléseként.

Az ünnepélyes olimpiai eskü, amelyet a vendéglátó ország sportolója mond el, így hangzik: „Minden versenyző nevében fogadom, hogy az olimpiai játékokon mint a versenyszabályokat betartó lojális ellenfelek fogunk szerepelni, akik a fair play szellemében küzdve kívánnak dicsőséget szerezni a sportnak és csapatuknak.”

Azok a sportolók, akik hosszú éveken keresztül szorgalmasan és sokat edzenek, csak akkor örülnek igazán a győzelmeknek, ha igazságos és egyenrangú küzdelemben, becsületes játékban érték el őket.

A becsületes játékot *fair play*-nek hívják. Az angol *fair* szó magyarul becsületeset jelent, a *play* szó magyar jelentése pedig játék. A *fair play* tehát becsületes játék.

Már tudjuk, hogy az olimpiai játékok résztvevői – akárcsak az ókori Görögországban – a megnyitóünnepségen leteszik az olimpiai esküt. Mindnyájan ünnepélyesen megígérik, hogy becsületesen fognak versenyezni, és segíteni fognak egymásnak.

Az igazi sportolók azonban tudják, hogy nemcsak az olimpiai játékokon kell becsületesnek, jónak és segítőkésznek lenni, hanem mindig. A többi versenyen is, az edzéseken is, és általában a mindennapi életben.

Az alábbi két történet olyan sportolókról szól, akik példaként szolgálhatnak mindenki számára.

A BECSÜLETES ELLENFÉL

Az 1984. évi olimpián, amelyet az amerikai Los Angeles városában rendeztek meg, mindenki kíváncsián várta a cselgáncs utolsó, abszolút kategóriájának döntőjét. Nemcsak azért, hogy ki lesz az új olimpiai bajnok, hanem azért is, mert a döntő egyik résztvevője, a háromszoros világbajnok japán Jamasita Jaszuhirónak, akinek a legnagyobb esélye volt arra, hogy megszerezze a hön áhított aranyérmet, egy korábbi mérkőzésen megsérült a jobb lába.

A japán sportolónak nagyon fájt a lába, ezért azon gondolkodott, elinduljon-e egyáltalán az olimpiai döntőben. Végül úgy határozott, hogy vigyázni fog sérült lábára, és így is megpróbál jó teljesítményt nyújtani.

Mivel a híres világbajnok sérült volt, egyszerre milyen nagy esélye lett a döntő másik résztvevőjének, az egyiptomi Mohamed Ali Rashwannak arra, hogy ő szerezze meg az olimpiai aranyérmet! Talán meg is érdemelte volna, hiszen ő is sokat edzett. Kitűnően felkészült az olimpiára, és mivel csak minden negyedik évben kerül rá sor, ki akarta használni a lehetőséget. Az egyiptomi cselgáncsozó már hat ellenfelét legyőzte, és most itt az óriási, talán életében az egyetlen alkalom arra, hogy hetedik ellenfelét is felülmúlva olimpiai bajnok legyen!

És talán nagyon is könnyen győzhetne. Hiszen legnagyobb ellenfele sérült, és nem mutathatja be mindazt, amit tud.

Azon a szép nyári délutánon a zsúfolásig megtelt olimpiai csarnokban mindkét sportoló elkezdett készülődni a döntőre.

„Ha fáj is a lábam, mégis megpróbálom megszerezni az olimpiai aranyérmet” – kezdett el magában foglalkozni a győzelem gondolatával a japán cselgáncsozó. De azt is tudta, hogy sérülése miatt némelyik támadást ki kell majd hagynia. „Ha ezt az ellenfelem kihasználja, vesztettem!” – gondolta Jaszuhiro.

A híres világbajnok ellenfele persze nagyon is jól tudta, mekkora esélye van a győzelemre. Tekintetét a kíváncsi nézők felé fordította, és azt gondolta magában:

„Tudom, hogy egészen könnyen megszerezhetném az olimpiai aranyérmet, hiszen nagy ellenfelem sérült, és nem mutathatja be mindazt, amit tud. De kihagyom azokat a támadásokat, amelyek fájdalmat okozhatnak a sérült lábának. Én csak igazságos, becsületes küzdelemben akarok nyerni. Csak az ilyen győzelemnek tudnék igazán örülni!” – fejezte be elmélkedését az egyiptomi sportoló.

És így is történt. Az egyiptomi cselgáncsozó bátran és fáradhatatlanul küzdött. A háromszoros világbajnok még akkor is nagy ellenfél volt, ha sérülése miatt nem mutathatta be mindazt, amit tud. De Mohamed Ali Rashwan csak olyan támadásokat használt, amelyeket ellenfele is megengedhetett magának.

Ebben a becsületes és egyenrangú harcban végül mégiscsak a tapasztalt japán versenyző nyert.

Amikor befejeződött az olimpiai döntő, a fáradt japán cselgáncsozó a szintén kimerült ellenfeléhez fordult. „Itt a döntőben csak azért győzhettem, mert olyan becsületes és igazságos ellenfelem volt, mint te” – mondta az új olimpiai bajnok ellenfelének, és barátságosan kezet fogott vele.

„Te nyertél, mert kettőnk közül te voltál a jobb” – válaszolta mosolyogva az egyiptomi cselgáncsozó, és gratulált a győzelméhez. Majd mindketten a nézők felé fordultak, és mélyen meghajoltak. Így köszönték meg nekik a lelkes biztatást. Az olimpiai sportcsarnokban a nézők még sokáig lelkes tapsal jutalmazták az egyiptomi cselgáncsozó nem mindennapi tettét.

1984-ben Mohamed Ali Rashwan egyiptomi cselgáncsozó ezért a rendkívüli tettéért a Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Díjat vette át.

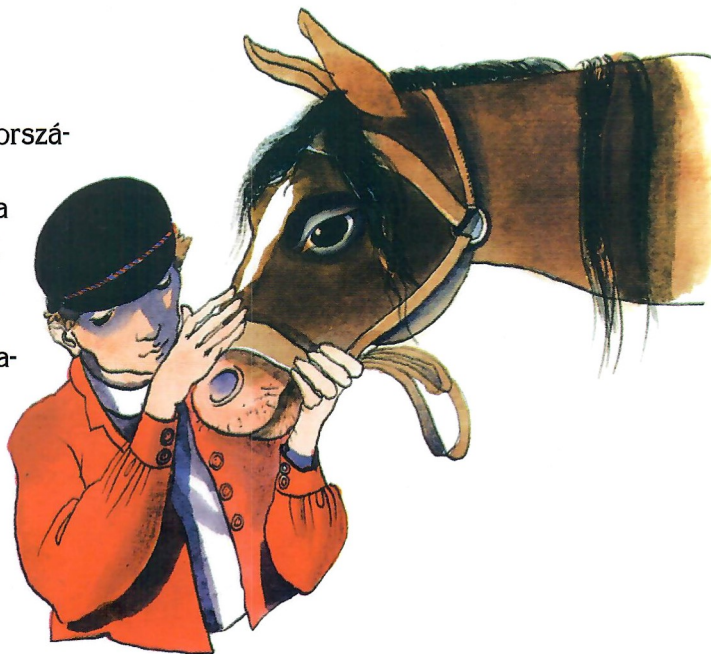
A NEMES LOVAS

A második történet öt éve játszódott le az ismert csehországi lovasversenyen, a Pardubicei Nagydíjon.

A verseny azon a napfényes őszi délutánon már a vége felé közeledett. A lovasok olyan szoros küzdelmet vívtak a győzelemért, hogy a nézők türelmetlenül álltak fel a helyükről, és hangosan buzdították a lovasokat.

A legtöbben egy szép barna lónak tapsoltak, akit Faradnak hívtak. Fiatal lovasával, Zdeněkkal együtt az első között volt, és a nézők már előre örültek annak, hogy néhány pillanat múlva Farad meg is nyerheti a híres versenyt. Már csak az utolsó akadályt kellett átugrania, és szinte biztos a győzelme!

De hirtelen mindenki elcsendesedett. Mintha nem akartak volna hinni a szemüknek.

Zdeněk Matysík lovast szép tetteért 1993-ban a Cseh Olimpiai Bizottság mellett működő Fair Play Klub fődíjával tüntették ki, 1995-ben pedig a Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Bizottság elismerő oklevelét vehette át.

De a szép barna ló nem futott tovább. Csak akkor tette meg óvatosan az első lépéseket, amikor lovasa megsimogatta Farad sörényét.

„Ne félj, Farad, én segítek neked! Nem fogunk tovább versenyezni, hiszen nagyon fájhat a lábad!” - vigasztalta a sérült lovat fiatal lovasa, és biztatóan megpaskolta.

„Ez nem lehet igaz! - kezdett el csodálkozva suttogni néhány néző. - Hiszen Farad kitűnő ló, azt a néhány métert még fájós lábbal is kibírná a célig. És lovasa sok pénzt nyerhetne! Miért nem sietnek hát?” - kérdezték egymástól megdöbbenően néhányan, és továbbra is csodálkoztak azon, hogy a fiatal lovas miért nem kényszerítette lovát fájós lábbal is befutni a célba.

A sérült ló lassan lépkedett tovább. Látszott rajta, hogy nagyon fáj az egyik lába. A piros ruhás lovas ismét megsimogatta Faradot, miközben eszébe jutott - mint már annyiszor - édesapja régi tanácsa:

„Ha jó lovas akarsz lenni, egyről soha ne feledkezz meg” - mondta neki egy szép tavaszi napon az édesapja, miközben megsimogatta kisfia szőkésbarna haját. Nagyon jó és tapasztalt lovas volt, a kis

Zdeněk ezért figyelemesen hallgatta tovább. „Most ülsz először lovon, és még csak hatéves vagy. De mindig emlékezz arra, hogy minden, ami a természetben él, érez is. Ha nem is tudnak beszélni, mint az emberek, az állatok és a növények is tudnak örülni és szomorkodni. Ezért bánj mindig jól a lovaddal, beszélj hozzá szépen, mert csak így fog rád valóban hallgatni! Csak így lehetsz igazán jó lovas!”

Zdeněk elmosolyodott. Még egyszer megsimogatta sérült lovát, és habozás nélkül bekísérte az istállóba.

Faradot, aki szinte már-már győzött, váratlanul megállította fiatal lovasa. A ló ugyan átugrotta az utolsó akadályt is, ám közben megsérült az egyik lába!

„Siess, Farad, mindent bele! Még nyerhetsz!” - kezdte el hangosan biztatni a sérült lovat és lovasát néhány türelmetlen néző.

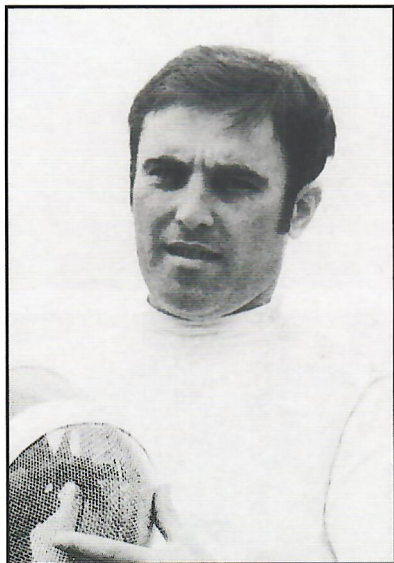

1996. augusztus 16-án avatta fel Budapesten dr. Schmitt Pál, a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke és a Nemzetközi Olimpiai Bizottság alelnöke az Olimpiai Parkot. Ez a park az Országház közelében van, és egy márványtáblára rá van vésve valamennyi magyar olimpiai bajnok neve. A park közepén található Mihályi Gábor Munkácsy-díjas szobrászművész olimpiai témájú alkotása. A budapesti Olimpiai Park az egyedüli ilyen park a világon.

1986-ban két magyar sportolót, Vaskuti Istvánt és Sarusi Kis Jánost tüntették ki a Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Díjjal. A két kiváló kenuversenyző a montreali kajak-kenu világ bajnokságon átadta tartalékcsónakját nagy ellenfelének, a jugoszláv Ljubek-Nisovič kettősnek. Csakhogy verseny közben megrongálódott a magyar páros kenuja. Ennek ellenére sem kérték vissza a jugoszlávoktól a kölcsönadott kenut, és a megrongálódott kenujukkal folytatták a versenyzést egészen a döntőig. Itt a jugoszláv kettős megelőzte a magyarokat, és így ők szereztek meg a világ bajnoki címet.

Vaskuti István a kép bal oldalán látható Foltán Lászlóval érte el legnagyobb sikerét, akivel az 1980-as moszkvai olimpián a kenu kettes 500 m-es versenyében olimpiai bajnokságot nyert. A debreceni születésű kenus éremgyűjteményében kilenc világ bajnoki aranyérem is található.

A Magyar Fair Play Klub elnöke **dr. Kamuti Jenő**, aki tagja a Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Bizottságnak is. A kiváló magyar törvívó az 1968-ban Mexikóvárosban, valamint az 1972-ben Münchenben megrendezett olimpiai játékokon a törvényében kétszer ezüstérmet nyert. Dr. Kamuti Jenőt, aki a Magyar Vívó Szövetség elnöke és a Nemzetközi Vívó Szövetség főtitkára, 1976-ban a Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Díjjal tüntették ki.

A fair play díjat példás, sportszerű cselekedetekért, a fair play eszméjének népszerűsítéséért, valamint sportolóknak pályafutásuk végén, sportszerű életmódjukért ítéli oda a Magyar Fair Play Klub.

1978-ban **Wichmann Tamás** kenuversenyző a Pierre de Coubertin Nemzetközi Fair Play Díjat vette át. Az akkor már négyszeres világbajnok közös edzésekre hívta meg legnagyobb ellenfelét, a jugoszláv Matij Ljubeket, aki az 1976-os montreali olimpián az 1000 méteres kenu egyesben olimpiai bajnok lett. Ezen a játékokon egyébként a bronzérmet Wichmann Tamás szerezte meg. A kitűnő magyar kenus azért döntött így, mert legnagyobb ellenfele válságban volt, és ennek következtében rossz formában volt. A közös edzéseknek köszönhetően az olimpiai bajnok visszanyerte formáját, és a legközelebbi világbajnokságon aranyérmet nyert.

A magyar kajakozók és kenusok közül Wichmann Tamás indult a legtöbb ötkarikás játékokon. 1968 és 1980 között négy olimpián vett részt, amelyeken két ezüst- és egy bronzérmet szerzett. Sikerekben rendkívül gazdag sportpályafutása során 9 világbajnoki és 3 Európa-bajnoki címet szerzett.

Az 1985-ben megalapított és a Magyar Olimpiai Bizottság mellett működő **Magyar Olimpiai Akadémia** céljai között az első helyen áll, hogy az olimpiai eszmét ápolja, terjessze a felnőtt lakosság, az ifjúság és a gyerekek körében. Az Akadémia lelkes tagjai a tudományos munka (például konferenciák megrendezése) és az oktatás, nevelés területén (például a lakosság olimpiai vetélkedőinek megszervezése, az Olimpiai Diákkörök támogatása) folyamatosan végeznek felbecsülhetetlen értékű munkát.

A MOA elnöke **dr. Aján Tamás** (aki a MOB főtitkára is); a MOA főtitkári tisztségét **dr. Jakabházyiné Mező Mária** tölti be.

A nyári olimpiai tábor résztvevői **dr. Mező Ferenc** olimpiai bajnok emléktáblájánál a Magyar Testnevelési Egyetem Olimpiai Parkjában

MI A DOPPING?

Az újkori olimpiai játékokon - csakúgy, mint valaha az ókori Görögországban - nagyon ügyelnek arra, hogy a sportolók becsületesen versenyezzenek, és senki ne csaljon.

Ezért az olimpiai játékok résztvevői a megnyitón ünnepélyesen leteszik az olimpiai esküt. Mégis akadnak sportolók, akik tisztességtelen eszközökkel akarnak győzni. Ők azok, akik dicsőséget és pénzt akarnak szerezni mindenáron, még csalás árán is.

A sportban az a legnagyobb csalás, ha valaki a jobb eredmények elérése érdekében tiltott szereket használ. Ezeket az eszközöket doppingnak nevezik. A dopping olyan, mint a mesékben a gonosz varázsló, aki jóságos lénynek álcázza magát. Megígéri az embereknek, hogy erősebbek és gazdagabbak lesznek, ha rá fognak hallgatni. De ha az emberek idejében nem fedezik fel a veszélyt, ha hisznek a csábításnak, nagyon ráfizethetnek.

Ezért a mesékben mindenki nagyon vigyáz arra, hogy ne találkozzon a gonosz varázslóval. De ha valaki mégis összeakad vele, nem hisz hamis ígéreteinek, és arra törekszik, hogy legyőzze őt.

Hasonló a helyzet a doppinggal is. Azok, akik tiltott szereket használnak, azt hiszik, hogy ettől jobbak lesznek, mint ellenfeleik, mert kevésbé lesznek fáradtak, és többet fognak bírni edzeni.

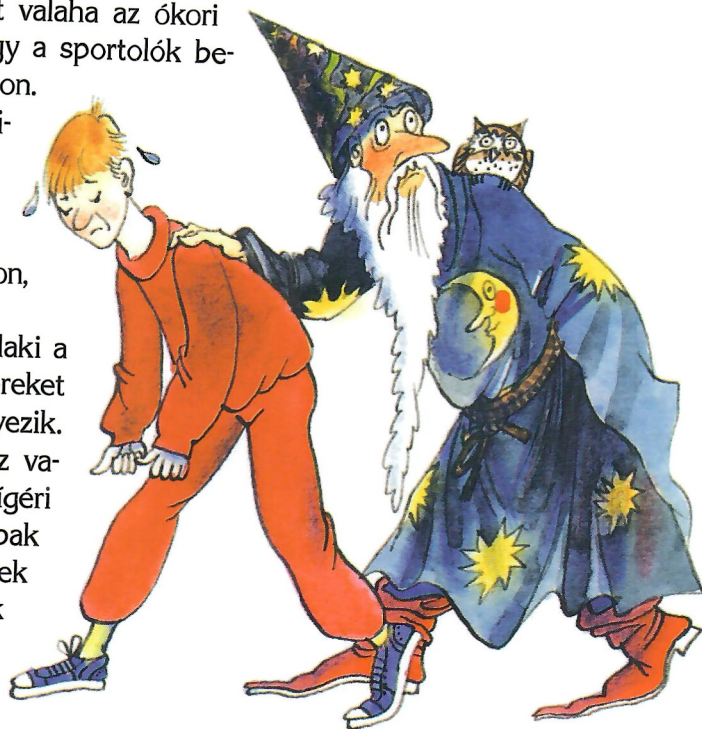
Ez azonban csalás, és ezenkívül még tisztességtelen is a becsületesen edző ellenfelekkel szemben, akik nem doppingolnak. Ezért tiltják a doppingot, és ha a tilalmat valaki megszegi, joggal vár rá szigorú büntetés. De mivel a dopping olyan, mint a hamis varázsló, a sportolók, akik használják, nem hiszik el, hogy éppen nekik árthat. Sőt, erre még az életükkel is ráfizethetnek!

Mivel a dopping ennyire veszélyes, az orvosok ellenőrzik a sportolókat, hogy nem használtak-e tiltott szereket. Ha a sportolót először kapják rajta, szigorú büntetés vár rá. Többnyire két évig nem indulhat egy versenyen sem! Csak azután térhet vissza a versenyekre.

De az eltiltáson kívül a vétkes sportoló megszégyenül, hiszen az újságokból, a televízióból, a rádióból sok ember szerez tudomást róla. És annak, aki már egyszer csalt, az emberek soha nem fognak úgy hinni, mint azelőtt.

Arra a sportolóra, akit az orvosok másodszor is rajtakapnak a doppinghasználaton, még szigorúbb büntetés vár. Többé nem indulhat semmilyen versenyen!

Senkinek sem éri meg tehát csalni, doppingolni, mert előbb vagy utóbb a doppingellenőrök rájönnek, és a vétkes sportolókra a megérdemelt büntetés vár.

A doppingvizsgálatokat az olimpián először 1964-ben Tókióban, a téli olimpián pedig 1976-ban Innsbruckban vezették be.

Mennyi ideig vannak eltiltva a versenyektől azok a sportolók, akiket doppinghasználaton kaptak rajta?

Ez minden sportágban különböző. A sportágak többségében általában két évig nem indulhatnak a rajtakapott sportolók semmilyen versenyen. Ismételt rajtakapás esetén a sportolókat életük végéig eltiltják a versenyzéstől.

MIT JELKÉPEZNEK A FEHÉR GALAMBOK?

Amikor Pierre de Coubertin felújította az olimpiai játékokat, azt szerette volna elérni, hogy az olimpiai játékok idején legyen érvényben az olimpiai béke, hiszen így volt ez már az ókori Görögországban is. Azt szerette volna, hogy legalább a játékok ideje alatt a katonák mindenütt tegyék le a fegyvert.

De tudta, hogy ez egyáltalán nem lesz olyan egyszerű, mint ahogy az az ókori Görögországban volt. A felújított olimpiai játékokon ugyanis nemcsak egy országból, hanem a világ sok-sok országából fognak versenyezni a sportolók.

És egyszer kitűnő ötlete támadt: „Mi lenne, ha a játékok ünnepélyes megnyitóján a sportolók egy csoportja szép fehér galambokat engedne ki a kezéből? A sportolók így is kifejezésre juttathatnák, hogy az emberek békében kívánnak élni.”

Pierre de Coubertin ezt az ötletét is megvalósította. Azóta az olimpiák ünnepélyes megnyitóján a sportolók egy csoportja a központi stadionban gyönyörű fehér galambokat enged ki a kezéből annak a reményében, hogy egyszer az egész világon tartós béke lesz majd, és jobbá válik a világ.

MAGYARORSZÁG OLIMPIAI BAJNOKAI

ATHÉN, 1896:

Hajós Alfréd (úszás - 100 és 1200 m gyors)

PÁRIZS, 1900:

Bauer Rudolf (atlétika - diszkoszvetés)

ST. LOUIS, 1904:

Halmay Zoltán (úszás - 50 és 100 yard gyors)

LONDON, 1908:

a kardcsapat (dr. Földes Dezső, dr. Fuchs Jenő, dr. Gerde Oszkár, dr. Tóth Péter, Werkner Lajos), *Weisz Richárd* (birkózás - kf. nehézsúly), *dr. Fuchs Jenő* (vívás - kard egyéni)

STOCKHOLM, 1912:

dr. Prokopp Sándor (sportlövészet - hadipuska 300 m), *a kardcsapat* (Berty László, dr. Földes Dezső, dr. Fuchs Jenő, dr. Gerde Oszkár, Mészáros Ervin, Schenker Zoltán, dr. Tóth Péter, Werkner Lajos), *dr. Fuchs Jenő* (vívás - kard egyéni)

PÁRIZS, 1924:

dr. Halasy Gyula (sportlövészet - agyaggalamblövés), *dr. Pósta Sándor* (vívás - kard egyéni)

AMSZTERDAM, 1928:

dr. Mező Ferenc (művészeti verseny - irodalom), *Keresztes Lajos* (birkózás - kf. könnyűsúly), *a kardcsapat* (Garay János, Glykais Gyula, dr. Gombos Sándor, Petschauer Attila, Rády József, Tersztyánszky Ödön), *Tersztyánszky Ödön* (vívás - kard egyéni), *Kocsis Antal* (ökölvívás - légsúly)

LOS ANGELES, 1932:

Pelle István (torna - lólengés, műszabadgyakorlat), *a vízilabdacsapat* (Barta István, Bródy György, Halassy Olivér, Homonnai Márton, dr. Ivády Sándor, Keserű Alajos, Keserű Ferenc, Németh János, Sárkány Miklós, Vértesy József), *a kardcsapat* (Gerevich Aladár, Glykais Gyula, Kabos Endre, Nagy Ernő, Petschauer Attila, Piller György), *Piller György* (vívás - kard egyéni), *Énekes István* (ökölvívás - légsúly)

BERLIN, 1936:

Kárpáti Károly (birkózás - szf. könnyűsúly), *Zombori Ödön* (birkózás - szf. légsúly), *Elek Ilona* (vívás - tör egyéni), *Csik Ferenc* (úszás - 100 m gyors), *Kádárné Csák Ibolya* (atlétika - magasugrás), *Lőrincz Márton* (birkózás - kf. légsúly), *a kardcsapat* (Berczelly Tibor, Gerevich Aladár, Kabos Endre, Kovács Pál, Rajcsányi László, dr. Rajczy Imre), *a vízilabdacsapat* (Bozsi Mihály, Brandi Jenő, Bródy György, Halassy Olivér, Hazai Kálmán, Homonnai Márton, Kutasi György, Molnár István, Németh János, Sárkány Miklós, Tarics Sándor), *Kabos Endre* (vívás - kard egyéni), *Harangi Imre* (ökölvívás - könnyűsúly)

A magyar olimpiai bajnokok klubjának elnöke Lemhényi Dezső, az 1952-es helsinki olimpián aranyérmet nyert magyar vízilabdacsapat tagja. Felesége, Tass Olga tagja volt az 1956-ban Melbourne-ben megrendezett játékokon a győztes magyar kéziszer csapatnak.

LONDON, 1948:

Németh Imre (atlétika - kalapácsvetés), *Bóbis Gyula* (birkózás - szf. nehézsúly), *Elek Ilona* (vívás - tör egyéni), *Gyarmati Olga* (atlétika - távolugrás), *Takács Károly* (sportlövészet - ötalakos gyorspisztoly), *a kardcsapat* (Berczelly Tibor, Gerevich Aladár, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Papp Bertalan, Rajcsányi László), *Gerevich Aladár* (vívás - kard egyéni), *Csik Tibor* (ökölvívás - harmatsúly), *Papp László* (ökölvívás - középsúly), *Pataki Ferenc* (torna - műszabadgyakorlat)

HELSINKI, 1952:

Korondi Margit (torna - felemáskorlát), *Keleti Ágnes* (torna - műszabadgyakorlat), *Csermák József* (atlétika - kalapácsvetés), *az öttusacsapat* (Benedek Gábor, Kovácsi Aladár, Szondy István), *Hódos Imre* (birkózás - kf. légsúly), *Szilvássy Miklós* (birkózás - kf. váltósúly), *Takács Károly* (sportlövészet - ötalakos gyorspisztoly), *Szőke Katalin* (úszás - 100 m gyors), *Székely Éva* (úszás - 200 m mell), *a kardcsapat* (Berczelly Tibor, Gerevich Aladár, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Papp Bertalan, Rajcsányi László), *a női 4x100 m-es gyorsváltó* (Novák Ilona, Temes Judit, Novák Éva, Szőke Katalin; Littomeritzky Mária - a döntőben nem úszott), *Kovács Pál* (vívás - kard egyéni), *Gyenge Valéria* (úszás - 400 m gyors), *a vízilabdacsapat* (Antal Róbert, Bolvári Antal, Fábián Dezső, Gyarmati Dezső, Hasznos István, Jeney László, Kárpáti György, Lemhényi Dezső, Markovits Kálmán, Martin Miklós, Szittya Károly, Szívós István, Vízvári György), *a labdarúgócsapat* (Bozsik József, Budai László, Buzánszky Jenő, Csordás Lajos, Czibor Zoltán, Dalnoki Jenő, Grosics Gyula, Hidegkuti Nándor, Kocsis Sándor, Kovács Imre, Lantos Mihály, Lőránt Gyula, Palotás Péter, Puskás Ferenc, Zakariás József), *Papp László* (ökölvívás - nagyváltósúly)

MELBOURNE, 1956:

Fábián László, Urányi János (kajak-kenu - kajak kettes 10 000 m), *Papp László* (ökölvívás - nagyváltósúly), *Keleti Ágnes* (torna - műszabadgyakorlat, gerenda, felemáskorlát), *a kardcsapat* (Gerevich Aladár, Hámosi Jenő, Kárpáti Rudolf, Keresztes Attila, Kovács Pál, Magay Dániel), *Kárpáti Rudolf* (vívás - kard egyéni), *a kéziszerccsapat* (Köteles Erzsébet, Keleti Ágnes, Kertész Alíz, Tass Olga, Bodó Andrea, Korondi Margit), *a vízilabdacsapat* (Bolvári Antal, Boros Ottó, Gyarmati Dezső, Hevesi István, Jeney László, Kanizsa Tivadar, Kárpáti György, Markovits Kálmán, Mayer Mihály, Szívós István, Zádor Ervin)

RÓMA, 1960:

Parti János (kajak-kenu - kenu 1000 m), *Németh Ferenc* (öttusa - egyéni), *az öttusacsapat* (Balczó András, Nagy Imre, Németh Ferenc), *Török Gyula* (ökölvívás - légsúly), *Kárpáti Rudolf* (vívás - kard egyéni), *a kardcsapat* (Delneky Gábor, Gerevich Aladár, Horváth Zoltán, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Mendelényi Tamás)

TOKIÓ, 1964:

dr. Török Ferenc (öttusa - egyéni), *Ujlakyné Rejtő Ildikó* (vívás - tör egyéni), *Hammerl László* (sportlövészet - kisöbű puska, fekvő), *a női törccsapat* (Juhász Katalin, Marosi Paula, Mendelényiné Ágoston Judit, Sákovicsné Dömölky Lídia, Ujlakyné Rejtő Ildikó), *a vízilabdacsapat* (Ambrus Miklós, Bodnár András, Boros Ottó, Dömötör Zoltán, Felkai László, Gyarmati Dezső, Kanizsa Tivadar, dr. Kárpáti György, Konrád János, Mayer Mihály, Pócsik Dénes, Rusorán Péter), *Polyák Imre* (birkózás - kf. pehelysúly), *Kozma István* (birkózás - kf. nehézsúly), *Pézsza Tibor* (vívás - kard egyéni), *a párbajtőrccsapat* (Bárany Árpád, Gábor Tamás, dr. Kausz István, Kulcsár Győző, Nemere Zoltán), *a labdarúgócsapat* (Bene Ferenc, Csernai Tibor, Farkas János, Gelei József, Ihász Kálmán, Katona Sándor, Komora Imre, Nógrádi Ferenc, Novák Dezső, Orbán Árpád, Palotai Károly, Szentmihályi Antal, Szepesi Gusztáv, Varga Zoltán)

MEXIKÓVÁROS, 1968:

Németh Angéla (atlétika - gerelyhajítás), *az öttusacsapat* (Balczó András, dr. Móna István, dr. Török Ferenc), *Zsivótzky Gyula* (atlétika - kalapácsvetés), *Kulcsár Győző* (vívás - párbajtőr egyéni), *Hesz Mihály* (kajak-kenu - kajak 1000 m), *Tatai Tibor* (kajak-kenu - kenu 10 000 m), *a párbajtőrccsapat*

(B. Nagy Pál, dr. Fenyvesi Csaba, Kulcsár Győző, Nemere Zoltán, Schmitt Pál), *Kozma István* (birkózás - kf. nehézsúly), *a labdarúgócsapat* (Básti István, Dunai Antal, Dunai Lajos, Fatér Károly, Fazekas László, Juhász István, Keglovich László, Kocsis Lajos, Menczel Iván, Nagy László, Noskó Ernő, Novák Dezső, Páncsics Miklós, Sárközi István, Szalai Miklós, Szarka Zoltán, Szűcs Lajos), *Varga János* (birkózás - kf. légsúly)

MÜNCHEN, 1972:

Földi Imre (súlyemelés - légsúly), *Balczó András* (öttusa - egyéni), *dr. Fenyvesi Csaba* (vívás - párbajtőr egyéni), *a párbajtőr csapat* (Erdős Sándor, dr. Fenyvesi Csaba, Kulcsár Győző, Osztrics István, Schmitt Pál), *Hegedűs Csaba* (birkózás - kf. 82 kg), *Gedő György* (ökölvívás - papírsúly)

MONTREAL, 1976:

Magyar Zoltán (torna - lólengés), *Tordasi Ildikó* (vívás - tőr egyéni), *Németh Miklós* (atlétika - gerelyhajítás), *a vízilabdacsapat* (Csapó Gábor, Cserenyák Tibor, Faragó Tamás, Gerendás György, Horkai György, Kenéz György, dr. Konrád Ferenc, Molnár Endre, Sárosi László, dr. Sudár Attila, dr. Szívós István)

MOSZKVA, 1980:

Varga Károly (sportlövészet - sportpuska fekvő 50 m), *Növényi Norbert* (birkózás - kf. 90 kg), *Kocsis Ferenc* (birkózás - kf. 74 kg), *Magyar Zoltán* (torna - lólengés), *Wladár Sándor* (úszás - 200 m hát), *Baczakó Péter* (súlyemelés - félnehézsúly), *Foltán László*, *Vaskuti István* (kajak-kenu - kenu kettes 500 m)

SZÖUL, 1988:

Darnyi Tamás (úszás - 200 és 400 m vegyes), *Martinek János* (öttusa - egyéni), *az öttusacsapat* (Fábián László, Martinek János, Mizsér Attila), *Sike András* (birkózás - kf. 57 kg), *Szabó József* (úszás - 200 m mell), *Borkai Zsolt* (torna - lólengés), *Egerszegi Krisztina* (úszás - 200 m hát), *a kardcsapat* (Bujdosó Imre, Csongrádi László, dr. Gedővári Imre, Nébald György, Szabó Bence), *Gyulay Zsolt* (kajak-kenu - kajak 500 m), *Ábrahám Attila*, *Csipes Ferenc*, *Gyulay Zsolt*, *Hódosi Sándor* (kajak-kenu - kajak négyes 1000 m)

BARCELONA, 1992:

Egerszegi Krisztina (úszás - 100 és 200 m hát, 400 m vegyes), *Darnyi Tamás* (200 és 400 m vegyes), *Repka Attila* (birkózás - kf. 68 kg), *Kovács Antal* (cselgáncs - 95 kg), *Farkas Péter* (birkózás - kf. 82 kg), *Ónodi Henrietta* (torna - lóugrás), *Szabó Bence* (vívás - kard egyéni), *Czigány Kinga*, *Dónusz Éva*, *Kőbán Rita*, *Mészáros Erika* (kajak-kenu - kajak négyes 500 m)

ATLANTA, 1996:

Rózsa Norbert (úszás - 200 m mell), *Egerszegi Krisztina* (úszás - 200 m hát), *Czene Attila* (úszás - 200 m vegyes), *Kiss Balázs* (atlétika - kalapácsvetés), *Kovács István* (ökölvívás - harmatsúly), *Kőbán Rita* (kajak-kenu - kajak 500 m), *Horváth Csaba*, *Kolonics György* (kajak-kenu - kenu kettes 500 m)

Az egy lakosra eső olimpiai aranyérmek számát tekintve Magyarország a világon a második helyet foglalja el Norvégia mögött.

1991-ben alakult meg a magyar sport kiemelkedő versenyzőinek a klubja, a Halhatatlanok Klubja. Községsszavaztat alapján a következő kiváló sportolók lettek e klub tagjai: Albert Flórián labdarúgó, Balczó András öttusázó, Bozsik József labdarúgó, Darnyi Tamás úszó, Egerszegi Krisztina úszó, Elek Ilona vívó, Földi Imre súlyemelő, Gerevich Aladár vívó, Grosics Gyula labdarúgó, Gyarmati Dezső vívó, Hajós Alfréd úszó, dr. Hegedűs Csaba birkózó, Hidegkúti Nándor labdarúgó, Kádárné Csák Ibolya atléta, dr. Kárpáti György vízilabdázó, Kárpáti Rudolf vívó, Keleti Ágnes tornász, Kovács Pál vívó, Kozma István birkózó, dr. Magyar Zoltán tornász, Papp László ökölvívó, Polyák Imre birkózó, Puskás Ferenc labdarúgó, Sidó Ferenc asztaliteniszező, Székely Éva úszó, Wichmann Tamás kenuzó, Zsivótzky Gyula atléta. A Halhatatlanok Klubjának az elnöke a háromszoros olimpiai bajnok vízilabdázó, Gyarmati Dezső.

MIKOR ÉS HOL RENDEZTÉK MEG AZ OLIMPIAI JÁTEKOKAT?

Olimpiai játékok

- I. 1896 Athén (Görögország)
- II. 1900 Párizs (Franciaország)
- III. 1904 St. Louis (Egyesült Államok)
- *1906 Athén (Görögország)
- IV. 1908 London (Nagy-Britannia)
- V. 1912 Stockholm (Svédország)
- VI. 1916 Berlin (Németország) - elmaradt **
- VII. 1920 Antwerpen (Belgium)¹
- VIII. 1924 Párizs (Franciaország)
- IX. 1928 Amszterdam (Hollandia)
- X. 1932 Los Angeles (Egyesült Államok)
- XI. 1936 Berlin (Németország)
- XII. 1940 Tokió (Japán), Helsinki (Finnország) - elmaradt ***
- XIII. 1944 London (Nagy-Britannia) - elmaradt ***
- XIV. 1948 London (Nagy-Britannia)
- XV. 1952 Helsinki (Finnország)
- XVI. 1956 Melbourne (Ausztrália)
- XVII. 1960 Róma (Olaszország)
- XVIII. 1964 Tokió (Japán)
- XIX. 1968 Mexikóváros (Mexikó)
- XX. 1972 München (NSZK)
- XXI. 1976 Montreal (Kanada)
- XXII. 1980 Moszkva (Szovjetunió)²
- XXIII. 1984 Los Angeles (Egyesült Államok)³
- XXIV. 1988 Szöul (Dél-Korea)
- XXV. 1992 Barcelona (Spanyolország)
- XXVI. 1996 Atlanta (Egyesült Államok)

Téli olimpiai játékok

- I. 1924 Chamonix (Franciaország)
- II. 1928 St. Moritz (Svájc)
- III. 1932 Lake Placid (Egyesült Államok)
- IV. 1936 Garmisch-Partenkirchen (Németország)
- 1940 Szapporó (Japán), Garmisch-Partenkirchen (Németország) - elmaradt ***
- 1944 Cortina d'Ampezzo (Olaszország)
- V. 1948 St. Moritz (Svájc)
- VI. 1952 Oslo (Norvégia)
- VII. 1956 Cortina d'Ampezzo (Olaszország)
- VIII. 1960 Squaw Valley (Egyesült Államok)
- IX. 1964 Innsbruck (Ausztria)
- X. 1968 Grenoble (Franciaország)
- XI. 1972 Szapporó (Japán)
- XII. 1976 Innsbruck (Ausztria)
- XIII. 1980 Lake Placid (Egyesült Államok)
- XIV. 1984 Szarajevó (Jugoszlávia)
- XV. 1988 Calgary (Kanada)
- XVI. 1992 Albertville (Franciaország)
- XVII. 1994 Lillehammer (Norvégia)
- XVIII. 1998 Nagano (Japán)

* Ezt az olimpiát a görögök rendezték az I. újkori olimpiai játékok 10. évfordulója tiszteletére. Nem volt hivatalosan besorolva az olimpiai játékok közé, és sorszáma sem volt.

** A játékokra az első világháború miatt nem került sor.

*** A játékokra a második világháború miatt nem került sor.

1 A háborúban vesztes országokat - Magyarországot, Németországot és Ausztriát - nem hívták meg.

2 Az olimpián 50 ország (köztük az Egyesült Államok és az NSZK) nem vett részt.

3 Az olimpián 13 szocialista ország (köztük Magyarország) nem vett részt.

Mikor és hol lesznek a legközelebbi olimpiai játékok?

2000-ben Sydneyben (Ausztrália) kerül sor a XXVII. olimpiai játékokra.

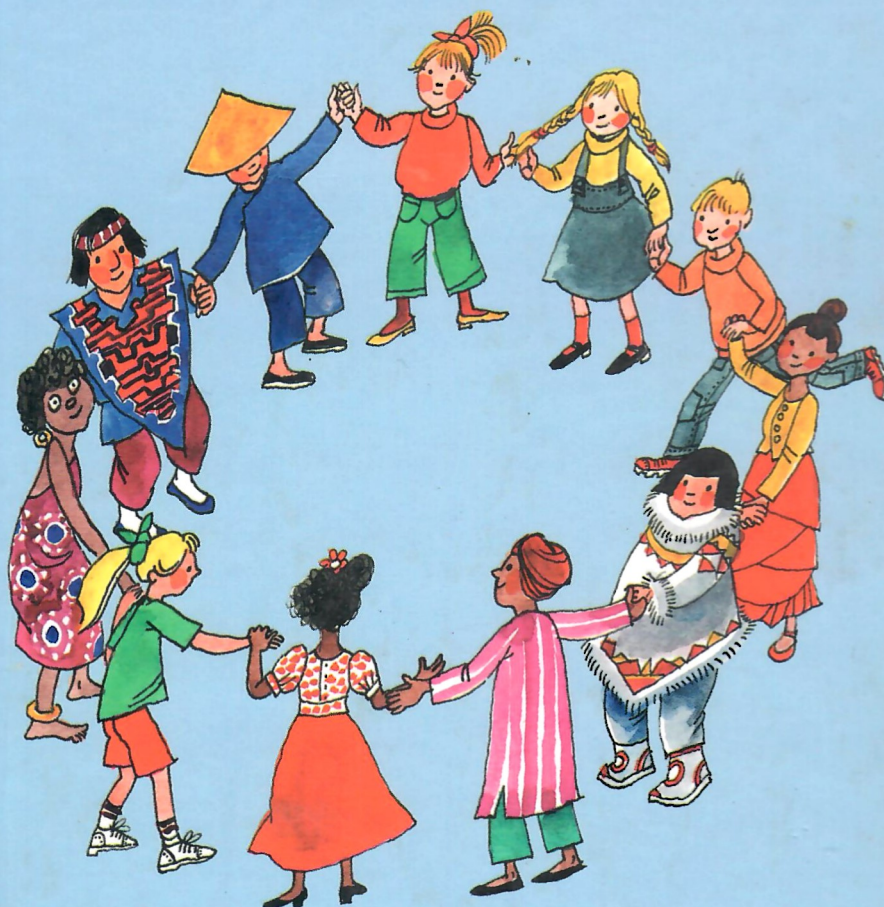
2002-ben Salt Lake Cityben (Egyesült Államok) kerül sor a XIX. téli olimpiai játékokra.

2004-ben Athénben (Görögország) lesznek a XXVIII. olimpiai játékok.

Ez a könyv elvezet az olimpiai játékok csodálatos világába. Érdekes és tanulságos történeteken keresztül bemutatja az ókori olimpiai játékokat, és megismerteti az újkori ötkarikás játékok legkiemelkedőbb versenyeivel és versenyzőivel.

Az olvasó e könyvben választ kap olyan kérdésekre is, mint például:

- Hogyan keletkeztek az ókori olimpiai játékok?
- Ki újjította fel ezeket a játékokat?
- Ki volt az első olimpiai bajnok?
- Ki volt az első magyar olimpiai bajnok?
- Kik szereztek a legtöbb olimpiai aranyérmet?
- Mit jelent az öt színes karika, az olimpiai láng és az olimpiai jelszó?

A szépen illusztrált könyvben találkozhatunk a világ legjobb sportolóival, akik közül nem hiányoznak a legjobb magyar sportolók sem. Nemcsak a sikereikről van szó a róluk szóló történetekben, hanem a gyerekkorukkal kapcsolatos érdekességekről is.